23 Mayıs 1986
23. Mai 1986
Nummer 83
15 GÜNLÜK GAZETE
Redakt.: Moltkestr. 45
4100 Duisburg 1
Tel: 0203/34 03 97
Tlx: 855705 inmed d

Türkiye Posta

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt 1 H 13 19 D

Dernek lokallerine neonazi saldırıları

Neonazi dazlaklar geçtiğimiz günlerde Gelsenkirchen, Duisburg ve Bonn'da Türk lokallarine saldırdılar. Herne ve Gelsenkirchen'de NDP'nin eylemleri protesto edildi. Polis neonazileri korurken Aşağı Saksonya seşim komisyonu FAP'nin adaylığını onayladı. Düsseldorf belediyesi ise örnek bir tavır aldı.

● Yazısı Sayfa 5'de

IG-Metall'in 1. Yabancılar Konferansı toplandı

Bedel ve vize kaldırılsın, yerel seçim hakkı tanınsın"

IG Metall sendikasının Federal Almanya düzeyindeki ilk Yabancılar Konferansı 8-9 Mayıs günlerinde Frankfurt'ta gerçekleşti. 199 delege iki gün boyunca göçmen işçilerin çalışma ve toplumsal yaşamındaki sorunlarını tartıştılar ve önemli kararlar aldılar

Kemik muayenesinden sonra sınırdışı

Gevelsberg Yabancılar Dairesi 13 yıldır Federal Almanya'da çalışan işçimiz Ahmet Gencer'in 16 yaşındaki oğlu Cevdet'in yaşına tüm belgelerine rağmen inanmadı ve kemik muayenesinden sonra yaşının en az 18 olduğunu iddia ederek sınırdışı kararı aldı. Bu karara gerekçe olarak 16 yaşından büyük olduğu için vizesiz yasadışı Federal Almanya'ya girmek ve ikamet etmek suçlaması gösterildi. Açılan mahkeme kararın uygulanmasının durdurulmasını kabul etmedi. Yabancılar Dairesi yasal itiraz sürelerini beklemeden yasaları çiğneyerek Cevdet Gencer'i Türkiye'ye gönderdi. Cevdet Türkiye'de çaresizlik içinde intihar etmeyi bile düşünüyor. Yabancılar Dairesi şimdi de baba Ahmet Gencer'i sahtekarlıkla suçluyor ve sınırdışı etmekle tehdit ediyor. Ahmet Gencer'in oturma izni iptal edildi. Halbuki kendisine oturma hakkı verilmesi gerekiyordu.

● Yazısı sayfa 6'da

"İmzala dediler ban da

Uzay taksisi ilk uçuşunu yaptı

20 Şubatta yörüngesine

"İmzala dediler ben de imzaladım"

İşkencede öldürülen Hakkı Erdoğan'a **"solunum yetmezliği"**'nden ölüm raporu veren doktorlardan Sacide Erden gerçeği iki yıl sonra itiraf etti. ● Yazısı 3'de

Mayıs günlerinde Frankfurt'ta gerçekleşti. 199 delege iki gün boyunca göçmen işçilerin çalışma ve toplumsal yaşamındaki sorunlarını tartıştılar ve önemli kararlar aldılar. **Türkiye Postası** konferansı izledi, delegeler ve sendika yöneticileriyle görüştü.

IG-Metall 1. Başkanı Hans Mayr'la röportaj

● Yazısı Sayfa 5'de

MİR uzaya fırlatılmadan önce.

ilk uçuşunu yaptı

20 Şubatta yörüngesine yerleştirilen yeni uzay istasyonu MİR'de çalışmaya başlayan iki Sovyet kozmonotu 53 gün burada kaldıktan sonra bir **"uzay taksisi"**'ne binerek binlerce kilometre uzakta ayrı bir yörüngede uçmakta olan Salut 7 istasyonuna geçtiler. Böylece uzay araştırmaları tarihinde ilk defa iki ayrı yörüngede uçmakta olan uzay araçlarından birinden diğerine geçiş gerçekleştirilmiş oldu. Yakında MİR'i temel alan ve modullarla ihtiyaca göre genişletilecek olan büyük bir uzay istasyonunun kurulacağı bildiriliyor.

● Yazısı Sayfa 10'da

Fransa'da dernekler çalışmalarını hızlandırıyor

Fransa Türkiyeli İşçiler Birliği Genel Başkanı Kasım Yeşilgül, Fransa'daki gerici hükümetin göçmen işçi politikası, ve bu uygulamalara karşı FTİB'in etkinlikleri konusunda bilgi verdi.

Haziran ayında Fransa'da yapılacak göçmen işçiler ulusal konferansının ön hazırlıklarını anlattı.

● Yazısı Sayfa 6'da

Bir musibet bin nasihate bedeldir

ORTAK Pazar, sosyalist ülkelerden yiyecek ithalini yasakladı. Federal Almanya'da hükümet hamile kadınların ve küçük çocukların taze süt içmemelerini istedi. Türkiye'de Trakya kritik ilan edildi. Amerikalı uzmanlar kaza sonucu havaya yayılan radyasyon yüzünden önümüzdeki otuz yılda kaç kişinin kanserden öleceğini hesaplamaya koyuldular.

ÇERNOBİL'DEKİ kaza küçümsenecek bir olay değil. Kontrolden çıkan atom enerjisi onbinlerce insanın sağlığını tehdit eden bir tehlike yarattı. Bu tehlike karşısında kaygılanıp tedirgin olmamak mümkün mü?

REAKTÖR kazasının duyulmasıyla birlikte kamuoyunun gözleri önüne alışılmamış bir manzara çıktı. Bunca yıldır bir atom savaşının tehlikelerini hiç umursamayan NATO hükümetleri ve bir dizi basın-yayın kuruluşu toprakta, suda, yiyeceklerde biriken radyoaktif maddelerin ne kadar zararlı olduğunu sayıp dökmeye giriştiler. Bu tartışmaların yararlı bir yönü de olduğunu söyleyebiliriz: Kapitalist ülkelerde yaşayan onmilyonlarca insan ilk defa olarak ve hem de en güçlü yayın araçlarının aracılığı ile radyasyon tehlikesinin ne büyük bir tehlike olduğunu, buna karşı korunma imkanlarının ne kadar sınırlı olduğunu öğrendi.

ŞİMDİ atom savaşını temel strateji haline getiren ve yıllardır atom silahlarının yasaklanması için yapılan her öneriyi geri çeviren NATO hükümetlerine sormak gerekiyor: Bir nükleer patlama olmadan yalnızca bir reaktörden çıkan gazlarla bu kadar geniş bir alanda böyle tehlikeli

Türkiye Postası

Devamı 2. sayfada

Gorbaçov: "İnsanların hayatı ve sağlığına karşı duyarlılığınızı eylemlerinizle ispat edin"

Sovyet lideri Gorbaçov televizyonda yaptığı bir konuşmada Çernobil'deki reaktör kazasıyla ilgili bilgi verdi ve özellikle ABD tarafından yayılan uydurma haberleri eleştirdi. Radyasyon tehlikesinden gerçekten kaygı duyanların herşeyden önce bir atom savaşını önlemek için çalışmaları gerektiğine işaret etti. ● Yazısı Sayfa 9'da

5. Gençlik Festivali Dortmund'da yapıldı

Sosyalist Alman İşçi Gençliği (SDAJ) ve Marksist Öğrenci Birliği MSB Spartakus'un geleneksel olarak düzenlediği Gençlik Festivalinin 5.si 17-18 Mayıs tarihlerinde Dortmund'da yapıldı. Yaklaşık 200 bin genç birlikte eğlendiler, müzik konserleri dinlediler, spor yaptılar ve sorunlarını tartıştılar.

Geniş haber gelecek sayımızda.

Bir musibet bin nasihate bedeldir

Baştarafı 1. sayfada

sonuçlar doğuruyorsa yarın bir savaşta patlatılacak binlerce atom ve hidrojen bombasının sonuçları ne olur? Atom santralindeki kazada radyasyon ile yaralanan 299 yaralının bakımı için Sovyetler Birliği'nin bütün hastaneleri seferber olduktan başka Amerika'dan da iki uzman doktor geliyorsa, bir atom saldırısında yaralanacak yüzmilyonlarca insanın kurtuluş ümidi nedir? Ve nihayet, ikibin kilometre ötedeki bir reaktör kazası Batı Avrupa'da yüzmilyonlarca dolarlık sebze ve meyvenin imha edilmesini gerektiriyorsa, bir atom savaşından sağ kurtulanların beslenebileceğini ne cesaretle iddia edebiliyorsunuz?

SOVYETLER Birliği dünyadaki bütün atom silahlarının yok edilmesini amaçlayan bir plan önerdi. Şimdiye kadar hiçbir devletin önermediği kadar kapsamlı olan ve batıda da birçok kuruluş ve tanınmış kişiler tarafından olumlu karşılanan bu öneriye ne ABD ve ne de NATO bir cevap vermediler. İnsanlar bunu görmüyor mu?

NATO hükümetleri zaman zaman **"atom silahları yok edilsin"** önerisine cevap olarak **"o zaman sırf klasik silahlı ordular kalır ki o alanda Sovyetler daha güçlü"** diye cevap veriyorlar. Bu kaygıları dikkate alan Gorbaçov nisan ayında Atlantikten Urallara kadar uzanan bölgede, yani tüm Avrupa'da klasik silahların karşılıklı azaltılmasına ve bu önlemlerin yerinde kontrol edilmesine hazır olduklarını söyledi. ABD hükümeti bu öneriye de cevap vermedi.

"SILAHLARI azaltalım" önerilerinin ABD tarafından inatla geri çevrildiğini dikkate alan Sovyetler daha geçen ağustosta atom bombası denemelerini tek taraflı olarak durdurduklarını ilan etmiş ve Washington'u da aynı yolu izlemeye çağırmışlardı. Reagan bu çağrıyı da sürekli geri çeviriyor. Moskova ABD'den gelen her **"kabul etmiyoruz"**a, **"biz süreyi yeniden uzattık, bir daha düşünmenizi istiyoruz"** diye cevap veriyor. En son önümüzdeki 6 Ağustosa kadar deneme yapmayacaklarını açıkladılar. Böylece Sovyetler tam bir yıl boyunca hiç atom denemesi yapmamış olacaklar.

ABD sözcüleri peşpeşe atom bombası patlatırken **"ulusal güvenliğimiz için bundan vazgeçemeyiz"** diyorlar. Peki ya Sovyetler? Onlar nasıl vazgeçebiliyor? Üstelik de tam bir yıl boyunca ve tek taraflı olarak, yani ABD denemelere devam ederken!

SILAHSIZLANMA ve barış meselesine kimin daha sorumlu ve tüm insanlığın çıkarları açısından yaklaştığını anlamak için daha iyi bir örnek bulunabilir mi?

NE kadar çok insan bu sorulara kafa yorarsa atom savaşı tehlikesini insanlığın başına bela edenlerin kimler olduğu o kadar çabuk anlaşılır.

Türkiye Postası

ABONE VE SATIŞ KAMPANYASI

Şimdi kampanyamızın ikinci aşaması başlıyor

1986 yılında başlattığımız abone ve satış kampanyası temsilciliklerimizin, okurlarımızın başarılı çalışmaları ile devam ediyor. Sizlere bu sayıda, köşemizde bugüne kadar sürdürülen çalışmaların sonuçlarını iletmek istiyoruz.

Türkiye Postası kampanyanın başladığı günlerde, Avrupa'daki temsilciliklerin o güne dek yaptığı çalışmaları elindeki verilere göre değerlendirdi. Bu değerlendirmenin ışığında ve bölgelerin durumu gözönünde bulundurularak tüm temsilciliklere elden satış ve abone konusunda hedefler önerdi. Mart ayı ortalarında hedefler temsilciklere birer yazı ile bildirildi. 1 Mayıs tarihine dek elde toplanan verilerin sonucu yaptığımız yeni değerlendirmeye göre, Federal Almanya çapında gerek elden satışta, gerekse abone artışında en başarılı temsilciliğimiz **Herrenberg** oldu. Önerdiğimiz hedefleri aşan bu temsilciliğimizin yanısıra abone ve satış kampanyasında başarılı çalışmalarıyla ikinci sırayı alan **Münih** ve üçüncü sırayı alan **Stuttgart** temsilciliklerimizi kutluyoruz.

Federal Almanya'da bu süre içinde **Hamburg, Kassel, Münster, Köln, Kalkar, Dortmund, Bergkamen, Mühlacker, Horb, Oldenburg, Nürnberg, Bremerhaven** temsilciliklerinde de kampanya çalışmalarında bir hareketlenme gözleniyor.

Federal Almanya dışında, diğer Avrupa temsilciliklerimizde ise durum şöyle: **İngiltere** Türkiye Postası temsilciliği başarılı bir çalışma ile belirtilen hedefi aşmış durumda.

Hedefe ulaşan **İsveç** temsilciliğimiz ise, bunun yanısıra okurlarla ilişkinin canlandırılmasını, gazetemize düzenli haber akışının sağlanmasını başardı.

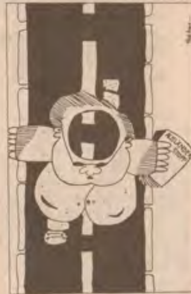
Bu kampanyaya güç veren tüm temsilciliklerimizi ve okurlarımızı selamlıyoruz. Şimdi kampanyamızın ikinci aşaması başlıyor.

Haydi, daha fazla abone, daha fazla okur!

Daha yaygın okunan, güçlü bir Türkiye Postası için!

Dostça selamlarımızla.

OKUYUCU POSTASI

Hitlercilik hortlatılıyor

Münih'te istasyonda telefon ederken, iki adamın bağrıştıklarını gördüm. Telefonda olduğum için ne üzerine kavga ettiklerini anlayamadım. Telefon kulübesinden dışarı çıktığımda adamın biri koşarak gidiyordu. Diğer adam arkasından bağırmaya devam ediyordu. O sırada bir reklam plakartının üzerinde, giden adamın yazdığı yazıyı gördüm. Yazıda **"Ausländer raus. NEP"** yazıyordu.

Yaşlı adam **"bugüne kadar çektiklerimiz yetti. Neden böyle birşey istiyorsunuz?"** diye bağırıyordu. Orada o kadar in-

Susuz başkent hastanesi

Bu sene izinde karşılaştığım acı olayı sizlere aktarmak istiyorum. Öğretmen olan eniştem maddi manevi sıkıntısından dolayı intihara teşebbüs etmiş. O gün de bir akrabamızın düğünü vardı. Bizler oraya gitmiştik. Geri döndüğümüzde bir de neyle karşılaşsak; eniştem içmiş sayısız hapları, benzi solmuş ölü gibi. Hemen oradan zar zor taksi bulabildik. Taksi şoförü hiç telaşa kapılmadan sanki gezmeye gidiyormuş gibi normal sürüyor arabayı.

"Kardeşim biraz hızlı gider misin? Hastamız çok ağır" deyince aldığım cevap, **"En iyisini yapmış, ben de böyle bir şeyler düşünüyorum. Bugün beşinci seferim oldu böyle hastalara"** dedi. Neyse, gecenin 12'sinde geldik Numune hastanesinin kapısına. Hastayı taşımak için hiçbir şey yok. Kardeşim sırtına aldı çıktık doktora. Bekleriz doktor gelmez, eniştem iyice fenalaştı. Doktorun odasını sordum, gösterdikleri kapıyı vurdum, girdim içeri. Doktor bey makamına oturmuş, almış eline sigara, kahveyi, hemşire yanında. Ben, **"Doktor bey, çok acil hastamız var, lütfen bakar mısınız?"** deyince, **"Çık dışarı geliyorum"** dedi kovarcasına. Acil servisteki kapıcı **"Ben yıkayacağım mide-**

o da gelebildi. Bir baktı, bir iğne yapmasını söyledi hemşireye. Sonra kapıcıya **"Su yoksa bu şişe suyuyla yıkayıver mideyi"** dedi. Neyse ki eniştem kurtuldu.

Şuna inanıyorum ki böyle gelmiş böyle gitmeyecek.

Hamburg/Sevil

Deve

Mart ayının ilk haftasında Federal Almanya'ya gelen Türk Dışişleri Bakanı NATO çevresinde yaptığı görüşmelerde **"NATO güçlendirilmelidir, NATO üyesi ülkeler arasındaki ilişkiler çok yönlü olarak geliştirilmelidir ve baş düşmana karşı birlik olmalıyız vb."** dedi.

Sınır komşularımızla ilişkileri gerginleştirmek için ellerinden geleni arkalarına bırakmayanlar, hiçbir tutarlı sorun yokken komşularımızı baş düşman ilan edenler bu sorumsuz ve akıl almaz çılgınlıklarla dolu kararları vermeden önce düşünmelidirler. Hem de çok düşünmelidirler.

Küçük bir örnek verecek olursam sınır komşumuz Sovyetler Birliği'nin hiç de baş düşman olmadığını, tam tersine gerçek

Türkiye Postası'ndan okurlarına

Türkiye Postası'nı ziyaret eden okurlarımız bizim teknik olanaklarımızın ne kadar sınırlı olduğunu bilirler. Biz de az kadro ve sınırlı teknik olanaklarla yayın çıkartmanın zorluklarını her gün yaşadığımızdan, mayıs ayı başında Düsseldorf'ta açılan yeni baskı tekniklerinin sergilendiği fuarı, bu alanda dünyada neler yapılıyor, bilgimiz görgümüz artsın diye bir gezelim dedik.

Fuar'dan çıktığımızda **"iyi ki gezdik"** mi, yoksa **"keşke gelmez olsaydık"** mı diyeceğimizi şaşırdık. Çünkü nasıl bir güçle yarışmakta olduğumuz bir kere daha çarptı yüzümüze. Dünyanın dört bir yanından getirilmiş tekniklerin işler halde sergilendiği fuarda neler görmedik ki! Devasa rotatifler, elektronik cihazlar, insan emeğini en aza indiren, sayfaları çizilmiş olarak ekranda izleyebildiğiniz , bir düğmeye basarak koca sayfaları değişik karakter ve puntolarla yeniden düzenleyebildiğiniz dizgi makinaları, filmler, boyalar, serigraf, fotoğraf, fotokopi makinaları, akıl almaz bir süratle merdaneler arasından akan kağıtlar... Ve daha ne işe yaradığını bile çözemediğimiz binlerce çeşit teknik...

Bu teknik olanaklar ve gelişme bizi gerçekten şaşırttı. Ama üç yıl boyunca hiç aksatmadan bir kaç daktilo, nuh nebiden kalmış iki dizgi makinesi, her bir sütunu, her bir fotoğrafı elle, düzeltmeleri satır satır, başlıkları kelime kelime yapıştırmak zorunda olduğumuz geri bir teknik, vidaları laçka olmuş bir agrandizör, roportaj yaptığımız kişileri kimi zaman ürküten tank gibi koca kara teybimiz, yavaşlığı nedeniyle modası geçmiş bir repro kamera, ama özverili bir insan malzemesiyle yaptığımız işe saygımız, bizi bu teknikle kabul edip okuyanlarımıza güvenimiz arttı.

Şimdilerde fuardaki tekniğe ulaşmamızın mümkün olmadığını biliyoruz. Bunun için daha çok çalışmalı, aklımızı, hünerimizi, yaratıcılığımızı gerçekleri en etkili biçimde kullanma doğrultusunda seferber etmeliyiz. Ancak biz yayın alanında çalışıyoruz. Anlatmak istediklerimizi elimizde demir asa, ayağımızda demir çarık dolaşarak anlatamayacağımıza göre hiç değilse imkanlarımızı zorlayarak daha iyi tekniğe kavuşabiliriz. Bunun için de, bizim çabalarımızın yanısıra gazetemizi haberleriyle besleyen, dağıtan ve okuyan sizlerin deste-

olduğu o kadar çabuk anlaşılır.

yazıyordu.

Yaşlı adam **"bugüne kadar çektiklerimiz yetti. Neden böyle birşey istiyorsunuz?"** diye bağırıyordu. Orada o kadar insan olduğu halde yabancılar dışarı yazısını yazan kişiye bir tek yaşlı adam tepki gösteriyordu. Benim ve diğerlerinin yaşadıkları olaylarla Hitlerciliğin hortlatılmaya çalışıldığını biliyor ve buna karşı omuz omuza savaşıyoruz.

Münih Kızlar Grubu

"Doktor bey, çok acil hastamız var, lütfen bakar mısınız?" deyince, **"Çık dışarı geliyorum"** dedi kovarcasına. Acil servisteki kapıcı **"Ben yıkayacağım midesini ya, önce doktorun muayene etmesi gerekiyor, sularda kesik işin kötü yanı"** dedi.

Ben suyu nerden nasıl getireceğimizi sordum. **"En iyisi büfeden pınar suyu alıp getirin"** dedi. Aldım suyu getirdim. Şükür ki doktor beyin de keyfi yetmiş

Hem de çok düşünmelidirler.

Küçük bir örnek verecek olursam sınır komşumuz Sovyetler Birliği'nin hiç de baş düşman olmadığını, tam tersine gerçek dost olduğunu beşikteki bebeler dahi anlayacaktır. Emperyalistlerin Türk topraklarını paylaşma planı yapıp bunu fiilen başlattıkları zaman Türklere yardım eden tek devlet Sovyetler Birliği idi. Emperyalist orduların yurttan kovulmasından sonra genç Türkiye Cumhuriyeti devletini tanıyan ilk ülke de Sovyetler Birliği idi. Bugün ağır sanayi olarak sayılabilecek fabrikalar yine onların desteği ile kurulmuştur.

Sayın bakan bey, sizin kimi baş düşman ilan ettiğinizi rahmetli dedem duysa **"çüüş deve"** derdi.

H.H.Doğan/Hamburg

doğrultusunda seferber etmeliyiz. Ancak biz yayın alanında çalışıyoruz. Anlatmak istediklerimizi elimizde demir asa, ayağımızda demir çarık dolaşarak anlatamayacağımıza göre hiç değilse imkanlarımızı zorlayarak daha iyi tekniğe kavuşabiliriz. Bunun için de, bizim çabalarımızın yanısıra gazetemizi haberleriyle besleyen, dağıtan ve okuyan sizlerin desteğine de ihtiyacımız var.

El birliği ile en güzele ulaşabileceğimize, Avrupa'da yaşayan göçmen işçi ve emekçilerimizin sesi, kulağı, gözü olma görevini layıkiyle yerine getirebileceğimize yürekten inanıyoruz.

Türkiye Postası

OKUYUCU ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER

Çocuğum olacak yakında

Baba olacağım ne mutlu bana
bir telaş aldı, bir heyecan bedenimi
Beynimi kemiriyor
Çocuğuma vereceğim hediye
Devlet babası
Sırtına yüklemiş şimdiden borç kitlesi
Hediye olarak çocuğuma
Ben ne versem ne yapsam
Kucağına nepal bombası
Versem acaba beğenir mi
Ölüm yüklü füzelerin sırtına oturtsam
Gezdirsem korkunç fezayı
Bindirsem nükleer denizaltıya
Görsün denizin dibini
Korkudan kaçışan balıkları
Olmuyor, olmuyor
Yapamıyorum, beğendiremiyorum
Seyahata çıkarsam Afrika'ya
Akranlarını göstersem
Açlıktan bakımsızlıktan topluca ölümlerini
Ağlamaları, inlemeleri duysun
Öğrensin geldiğinde dünyaya
Ağlamayı öğrensin
Açlığa alışsın.

Pilot/Isviçre

Mandela'yla

Dev ormanlar Afrika'da
dev gövdeli geniş dallı
köklerinde zenci kanı
her yaprağı bir Mandela.

Dev bir güneş Afrika'da,
alev alev ışınları
sanki kızıl zenci kanı
her damlası Mandela.

Dev bir umut Afrika'da,
kara yumruk çırılçıplak
yürünmekte yalınayak
her adımda bir Mandela.

Afrika'da Afrika'da
duyulmuyor tam-tam sesi
güm güm vuran yürek sesi
her solukta bir Mandela.

Cengiz Doğu

Zincirleme hasret

Ben sana hasretim
sen de bana
ikimiz de hasretiz umuda
umut ekmeğe hasret
ekmek barışa
barış memleketime hasret
memleketim kurtuluşa
kurtuluş bize hasret

A.C.Oğlu/Hollanda

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1. Federal Almanya'da bulunan faşist nitelikli Türk Federasyonunun eski başkanlarından olup, Papa suikastına da adı karışan fakat delil yetersizliğinden ötürü serbest bırakılan tanınmış faşist militanın adı ve soyadı, 2- Daha çok denizlerin kayalık kesimlerinde yaşayan iri ve eti lezzetli bir balık türü - Bir işi para karşılığında değil de sadece benimsediği için yapan kimse, 3. Bin metrenin kısa yazılışı - Bir şeyin elden ele verilmesi, 4. Doğu müziği enstrümanlarından biri - Kamer - Bir tür başlık, 5. Kansızlık hastalığı - Arkasında, ardısıra anlamına gelen bir deyim, 6. Bir tartı aleti - (Tersi) Kimyada altının simgesi, 7. Bir bağlantı eki - Bir ismi de ölümsüzlük iksiri olan ve içen kişiye sonsuza kadar yaşama gücü verdiği varsayılan su (Eski dil), 8. Uzaklık gösteren bir edat - Otoların ceryan kutusunun kısa adı - Herhangi bir emri yerine getirme, 9. (Tersi) Bir tür hafif yarış kayığı - Bir gaz adı, 10. Bir kimseye karşı duyulan kuvvetli düşmanlık hissi, hınç - Uğursuzluk veya felaket getiren kimselere denir.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. M.Ö. IV. yüzyılda yaşamış ünlü bir Yunan filozofu - Bir taş kömürü cinsi, 2. Konya'nın bir ilçesi - Kimyada nikelin simgesi, 3. (Tersi) Türkçede bir Avrupa ülkesinin kısa yazılışı - Ülkemizin Doğu kesiminde bulunan büyük bir göçebe aşireti, 4. El ve ayak parmaklarının uç kesimlerinde şişlik şeklinde kendini gösteren bir hastalık adı - Bir renk, 5. Yeterince olmayan - Italya'da bulunan eğri durması ile tanınmış kule, 6. Birkaç kelimeden oluşan küçük cümle. 7. Yaradan, Tanrı - (Tersi) Düğünlerde takılır. 8. Parlatılmış metallere verilen genel ad, Allah, Rab 9. Yanardağ ifrazatı - Işın - Fizikte bir kanun, 10. Elbiselerin alt kısmına denir - Farsça ayna anlamına gelen veya bir durumu ya da nesneyi canlandıran (Eski dil), 11. Genel olarak hamur işi olan ve çeşitli şekillerde yapılan bir yiyecek türü - Suçu veya cezayı bağışlama, 12. (Tersi) Iyi ve dişi cinlere denir - Büyük Okyanus ve güney denizlerinde yaşayan postu değerli ve memeli bir hayvan.

GEÇEN SAYIDAKI BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1. Orhanapaydın, 2. Laaf - Seher, 3. Omlet - Rulo, 4. Fildişi - Elem, 5. Aerobik - Da, 6. Ag - Rakam - Ca, 7. La - Sn - Cereme, 8. Mini - Hacivat, 9. Elan - Asena, 10. Ek - Isı - Ezop.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Olofpalme, 2. Rami - Galile, 3. hallA - naK, 4. Afedersin, 5. Tiran, 6. As - Şok - Has, 7. Peribacası, 8. Ahu - Imece, 9. Yelek - Rine, 10. droL - Cevaz, 11. edamA, 12. Naima - Etap.

Türkiye Postası: 15 günde bir çıkar **Herausgeber:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität e.V. Donaustr. 1, 1000 Berlin 44 **Verantwortlicher Redakteur:** A. Söylemezoğlu **Anschrift der Redaktion:** 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 Tel: (0203) 340397 **Herstellung:** Infomedia, 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 **Druck:** Druckhaus WAZ GmbH & Co. Betriebs KG - 4300 Essen 1, **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00 Sparkasse Duisburg-Kaiserberg **Abone Koşulları:** Federal Almanya ve Berlin'de 6 aylık (12 sayı) 30 DM, 1 yıllık (24 sayı) 60 DM. **Temsilciler: Fransa-Paris** Tel: 1-2582690 **İsviçre-Basel** Tel: 061-2211591 **Hollanda-Den Haag** Tel: 070-890 336 **İngiltere-Londra** Tel: 01-8816514 **Danimarka-Kopenhag** Tel: 01-707506 **Isveç-Stockholm** Tel: 08-7401941

Eski CHP Genel Başkanı Ecevit 1 Mayıs saldırısıyla ilgili olarak Genelkurmay Özel Harp Dairesi'nden şüphe ettiğini söylemişti

1 Mayıs katliamının ardında hangi gizli güç var?

500 bini aşkın işçinin katıldığı 1 Mayıs 1977'de saldırıdan önce işçiler alanda

Günlerce süren hazırlıklardan sonra, boydan boya afişlerle donatılan İstanbul, o sabah da 1 Mayıs'ı karşılamaya hazırdı.

Sabahın çok erken saatlerinde işçiler, emekçiler, ellerinde karanfilleri öbek öbek toplanma merkezlerine akıyor, davullar zurnalar çalınıyor, halk oyunları oynanıyordu.

Üç koldan başlayan yürüyüş kortejinin başı, 1 Mayıs alanına ulaştığında bir ucu Saraçhane'de öbür ucu Beşiktaş'ta beklemeye geçmişti. Saatler ilerledikçe alan hınca hınç dolmuş, kortejlere yer bulunmada güçlük çekiliyordu.

Saatler 19.00'u gösterdiğinde, DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler kürsüde mitingin son konuşmasını yapıyordu. Üç el silah sesi.. kısa bir sessizlik ve ardından alana ölüm kusan silahlar patladı. Panzerler kalktı halkın üstüne tazyikli su, ses bombaları copları ile saldırdılar. Kazancı Yokuşu ölüm getirdi. Kanlı 1 Mayıs'ın yaşandığı günlerin arifesinde faşist terör tırmandırılıyor, gerici güçler, 1 Mayıs öncesi büyük bir antipropaganda başlatarak "1 Mayıs'da büyük olaylar çıkacağını, kan gövdeyi götüreceğini" belirtiyorlardı. Gerici güçlerin bu saldırısı 34 ölü yüzlerce yaralıyla sonuçlandı. Gerçek sorumlular ortada dolaşırken, 1 Mayıs hazırlık komitesi üyeleri tutuklanarak yargılandılar. Göstermelik bu davayla olayları kapatmak isteyenler başarılı da oldular. Olayın gerçek failleri ortada dolaşmaya bugün de devam ediyor. "1Mayıs 1977" adı altında açılan dava ise beraatle sonuçlandı.

1980'den sonra anarşiyi önlemek, bahanesiyle iş başına gelenler, asıl failleri bulmak için bir çaba gösteremezlerdi doğal olarak. Çünkü gerçeklerin ortaya çıkması en başta onların işine gelmiyor. Işçi, emekçi kanı akıtan bu saldırının üzerinden 9 yıl geçmesine rağmen 1986 yılı dolayısıyla bu katliam yeniden gündeme geldi. Bunca yıldır söylenmeyen bazı noktalar dergi ve gazetelerin sayfalarına yansımaya başladı.

Kazancı Yokuşu ve beyaz Renault

1 Mayıs 1977 katliamında ölen 35 kişiden 25'i Kazancı yokuşunda kaçarken yaşamını yitirdi. 1 Mayıs ertesinde "esrarengiz beyaz Renault„ olarak gazete sayfalarına geçen, ama bizce hiç de esrarengiz olmayan polis arabası, bu ölümlerin bir kısmının sebebi oldu. Kaçan kalabalığın üzerine doğru yokuş yukarı ateş açarak çıkan polis otosu, kaçmakta olan insanlarda panik yarattı. Pekçok insan ezilerek öldü.

1977 yılı hazırlık soruşturması

Aşağıya hareket ettik. Yol kapalıydı, geri döndük. Alanın kenarından Sıraselvilere doğru hareket ettik. Yol kapalı olduğu için şoförün yanında oturan arkadaş tomsonu çıkarttı ve ateş etmedi." Polis Dalkılıç'ın sözünü ettiği beyaz Renault birçok görgü tanığınca da belirtilen kalabalığın üzerine ateş ederek Sıraselviler yönünde kaçan araba.

Ancak polis Dalkılıç'ın **"ateş etmedik"** iddiasına karşı Dalkılıç'la aynı Renault'ta bulunan 7. Birlik görevlisi polis memuru **Necati Tınaz** ise ateş ettiklerini itiraf ediyor ve olayı şöyle anlatıyor: **"1. Şubenin beyaz Renault otosuyla yaralıların bir kısmını bizzat ben götürdüm. Bu arada hastaneye giderken beş kişilik bir grup, Sıraselviler caddesi, Alman Hastanesi önünde ellerindeki sopaları bizim arabaya attılar. Bu sırada benim ve yaralıların korunması için müdürümüzün yanımıza verdiği makineli tüfek taşıyan bir arkadaşımız hücum edenlere,** 'çekilin yanımızdan vururum' **ikazıyla havaya beş el ateş etti."**

Beyaz Renault'un Kazancı yokuşundan Taksim istikametine doğru hızla hareket ettiğini gören tanık, **Fevzi Karadeniz** Cumhuriyet Savcılığına verdiği ifadede olayı şöyle anlatıyordu: **"Panik başladı. Halk Kazancı'ya doğru hücum etti. Millet Kazancı yokuşundan aşağıya doğru kaçarken Pamuk Eczanesi' nin arkasındaki garaja park etmiş bulunan beyaz renkli Renault'dan otomatik silahlarla ateş açıldı. Ve otomobil Sıraselviler istikametine kaçtı."**

Aynı arabayı ve ateş eden polisi gören diğer bir görgü tanığı da Türkiye Emek Partisi Genel Başkanı **Mihri Belli,** savcılığa verdiği ifadede: **"Bir panzerden yaylım ateşi şeklinde ve Kazancı yokuşu istikametine doğru ateş edildiğini gördüm. Beyaz Renault'yu da gördüm. Ancak içinde bir yaralı polis vardı. ki bu polisin ölen polis olduğunu sanmaktayım. Bu arabaya yol açmak için halka doğru ateş ediyorlardı. Ve otomatik silahla ateş edilmekteydi."** diyordu.

Tüm bu ifadeler, iddianamede yer almadığı gibi, Kazancı yokuşundaki ölümlerin büyük bir kısmına sebebiyet veren bu emniyet görevlileri hakkında da dava açılmadı.

Panzerler ölü ve yaralı

lukların dağılması için sis ve gözyaşartıcı bomba attık. Ön tarafta oturduğum için kaç bomba atıldığını bilmiyorum."

Allende'yi deviren ITT'nin oteli Intercontinental

1 Mayıs davasının ilk duruşma savcısı Yeni Gündem dergisine yaptığı değerlendirmede, **"Kanıtların gelişigüzel toplanmış olmasına rağmen soruşturma evrakının yeterli ipuçlarını barındırdığını"** söylüyor. Ilk duruşmada **"kamu görevlileri hakkında soruşturma açılmasını"** isteyen bu savcı kısa bir süre sonra görevinden alınmıştı.

Bu savcı bugün olayın karanlıkta kalışını şöyle yorumluyor: **"Süleyman Demirel'in, Ecevit'in 3 Haziran tarihli mitinginden önce, 1 Mayıs'tan cesaret alan güçlerden, söz ederek, bir suikastle karşı karşıya kalabileceğini bildirmesi, bunu yaparken uğrayacağı prestij kaybını göze alması, ortada Demirel'in bile gücünü aşan bir olay olduğunu gösterdi. Ecevit ise gerek seçim öncesinde, gerekse seçim sonrasında bir TV konuşmasında 1 Mayıs olayını aydınlatacağını**

ralı odada MIT mensupları olduğunu, 19.30 sıralarında da terasa çıktığında **sauna ve plaj kısmının yanındaki havuzda zemin betonlarını yapan iki amele, işçi elbisesiyle çalışıyorlardı,** diye anlatıyordu.

Görgü tanıklarının da belirttiği gibi otelden alana ateş edildiği, mümkün olduğunca saklanıyor. Yargı makamlarının çalışmalarının önü kesiliyordu.

MİT görevlilerine ayrılan beşinci kattaki 510 numaralı odada ve bunun bir üstündeki 613 numaralı odanın camlarında kurşun deliği saptanıyor. Ama hazırlık evraklarında başka odalardan söz açılmıyordu.

İntercontinental otelinin o olayda kimler tarafından nasıl kullanıldığını oteldeki bir personelin yardımıyla saptamaya çalışan ve bazı bulgular elde eden bir sendika yöneticisi ise **"Henüz zaman erken, hem zaten ben bütün belgeleri kaybettim. Adama yolda giderken otomobil çarpabilir"** diyerek açıklama yapmaktan kaçınıyor.

1 Mayıs saldırısı ve devam eden tertipler bir zincirin halkasıydı

oldu. Kaçan kalabalığın üzerine doğru yokuş yukarı ateş açarak çıkan polis otosu, kaçmakta olan insanlarda panik yarattı. Pekçok insan ezilerek öldü.

1977 yılı hazırlık soruşturması evraklarına göre; olay günü İntercontinental otelinin yanında, Osmanlı Bankası'nın önünde görevli olan polis memuru, Ahmet Dalkılıç, **silahlar atılmaya başladıktan kısa bir süre sonra Kazancı yokuşuna saptığını, birkaç adımlık mesafede bir polis arkadaşının yaralı vaziyette yerde yattığını görünce yanına gittiğini** söylüyor ve olayı şöyle aktarıyordu: **"Sürünerek yanına gittim. Çektim, etraftan arkadaşlar da yardım ettiler, garaja soktuk. Orada beyaz renkli birinci şubeye ait Renault otomobile bindirdik.**

Saldırıdan sonra alandan bir görüntü

şundaki ölümlerin büyük bir kısmına sebebiyet veren bu emniyet görevlileri hakkında da dava açılmadı.

Panzerler ölü ve yaralı sayısını artırmada büyük etken oldu

Cumhuriyet gazetesi muhabirlerinden **Şükran Ketenci** ifadesinde gördüklerini şöyle aktarıyordu:

"Taşkışla yolundan hızla iki panzer alana girdi. Sıkışmış olan kalabalığı, yeniden kürsüye doğru kaçmaya yöneltecek şekilde ucundan tarayarak ve otelin önünden geçerek Atatürk Anıtı'na doğru hareket ettiler. Net olarak renkli giysili, açık renk saçlı bir kadının panzer altında kaldığını gördüm. Panik ile kalabalığın dağılışı bundan sonra daha da süratlendi, aynı yöntemle birkaç kez geçtiler."

Su panzerinde görevli **Mehmet Emin Kayabal**, halkı dağıtma yöntemlerini şöyle anlatıyordu: **"Tarlabaşından alana gireceğim sırada küçük küçük grupların sopalarla dövüştüklerini görünce bu toplu-**

kaybını göze alması, ortada Demirel'in bile gücünü aşan bir olay olduğunu gösterdi. Ecevit ise gerek seçim öncesinde, gerekse seçim sonrasında bir TV konuşmasında 1 Mayıs olayını aydınlatacağını vaadetmişti. Ancak o da iktidardayken bunu başaramadı. Yani olayın üzerine iki başbakan gidemedi."

İddianamenin düzenlenmesinde görev alan 6 savcı yardımcısından biri de olayın faillerine ulaşmada çektikleri güçlükleri **"Herkes bizi yalnız bıraktı"** sözleriyle anlatıyor ve şöyle diyor: **"Çok çok önceden hazırlanmış bir provokasyon karşısında hükümet kuvvetleri bile bir noktadan sonra durdu. Emniyet bu olayın altında ezildi. Olay çok yukarılardan düzenlenmiş olmalı, Intercontinental oteli olayda büyük rol oynadı. Otel Allende'yi deviren ITT'nin oteli. Olayların hemen ardından satıldı. 1 Mayıs'tan önce otele kimse alınmamıştı. Oysa otelde kalmak için 1 Mayıs günü bir grup yabancı geliyor ve aynı gün uçakla dönüyorlar. Izlerini bulmak mümkün olmadı."**

Soruşturma ifadelerinde otelin dedektifi Kudret Inal 510 numa-

1 Mayıs saldırısı ve devam eden tertipler bir zincirin halkasıydı

1 Mayıs katliamının hemen ardından 1977 yılı 29 Mayısında İzmir Çiğli havaalanında Bülent Ecevit'e bir suikast girişiminde bulunuldu.

Aynı gün İstanbul, Yeşilköy havaalanı ile Sirkeci garında sabotajlar düzenlendi. 7 kişi öldü. Süleyman Demirel, Bülent Ecevit'i **"dikkat öldürüleceksiniz"** diye uyardı. (6 Haziran 1977).

Ankara Tandoğan alanında faşizmi protesto mitingine yapılan saldırıda 60 kişi yaralandı.

Bu saldırıları Niksar, Şiran, Erzincan'da Ecevit'in seçim gösterilerine yapılan saldırılar izledi.

3 Haziranda Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Namık Kemal Ersun, kurallara uygun olmayan bir şekilde emekliye sevkedildi.

12 Haziran tarihinde C. S Monitor adlı bir Amerikan gazetesinden alınan haber Hürriyet gazetesi tarafından veriliyordu: 9 Eylülde bir darbe girişimi olmuştu.

Rapor düzenleyerek işkenceye göz yuman bir doktorun itirafı

"İmzala dediler ben de imzaladım"

"O raporu ben hazırlamadım. Raporu asistanım Dr. Perver Koylan hazırladı. Ben uzun süre imzalamak istemedim. Hatta kürsü başkanına bile çıktım. Kürsü Başkanı Prof. Dr. Ahmet Sevim Büyükdevrim, 'bize gelen sevk yazısında akut böbrek yetmezliği ve akciğer ödemi yazılı bu raporda ona uygun olsun. İmzala' dedi ve ben de imzalamak zorunda kaldım. Benim orada gerçekten bir şey yapma imkanım yoktu."

Bu sözler 30 Eylül 1984'de işkencede öldürülen **Hakkı Erdoğan**'ın ölüm raporunu **"solunum yetmezliği"** olarak imzalayan **Dr. Sacide Erden'e** ait.

Üstte işkencede ölen Mustafa Hayrullahoğlu'nun Adli Tıp'ta çekilmiş resmi. Yine işkencede ölen H.Hakkı Erdoğan'ın (solda) ve Hayrullahoğlu'nun katilleri aynı kişiler.

Askeri savcının hazırladığı iddianameye göre, TİKKO soruşturması nedeniyle gözaltına alınan Hamdi Eroğlu'nun 18 Eylül'de Hakkı Erdoğan ile bulaşacağını söylemesi üzerine Erdoğan buluşma yerinde polis tarafından yakalanıyor.

TİKKO Istanbul Bölge sorumlusu olduğu iddiasıyla sorguya çekilen Hakkı Erdoğan gördüğü ağır işkence sonucu 29 Eylül günü Gümüşsuyu hastanesine kaldırılıyor, nöbetçi doktorun hastayı kabul etmemesi üzerine Haydarpaşa Askeri Hastanesi'ne sevkedilen Hakkı Erdoğan'a **"akut böbrek yetmezliği ve akçiğer ödemi teşhisi"** koyuyor.

Bu teşhisi koyan kadın hastalıkları ve doğum kliniği uzmanlarından binbaşı Nevzat Aknar, daha sonra Hakkı Erdoğan'ı İstanbul Çapa Tıp Fakültesine sevk ediyor.

Işkenceden ağır vaziyette Çapa'ya getirilen Hakkı Erdoğan yarım saat sonra ölüyor.

Ölüm raporunu imzalayan üç doktordan biri olan Dr. Sacide Erden, Hakkı Erdoğan'ın hastaneye getirilişini şöyle anlatıyor: **"Hasta konuşamıyordu, kendisine ne yapıldığını ya da rahatsızlığını söyleyecek durumda değildi. Ağzından kan geliyordu. Beraberinde 7-8 kişi vardı. Hastanın başındakilerden doğru dürüst çalışmamız bile mümkün değildi. Hastanın solunumunu düzene koymak için oksijen vermek gerekiyordu. Ama oksjien hastanın bulunduğu bölümün dışındaydı. Oraya bile götürmemize izin vermediler. Polisler çok sıkı tutuyorlardı. Zaten fazla da yaşamadı."**

Ölüm nedeni **"solunum yetersizliği"** olarak düzenlenen rapor, TC İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı başlığını taşıyor. Rapor tarihi ise ölümden tam 15 gün sonrayı gösteriyor: 15 Ekim 1984. Bu raporu imzalayan doktorlar ise **Dr. Nevrer Koylan, Dr. Sacide Erdem, Iç Hastalıkları Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ahmet Sevim Büyükdevrim.** Ve bu üç doktordan biri olan Sacide Erden'in Hakkı Erdoğan'la ilgili itirafı iki yıla yakın bir süre sonra da olsa kamuoyuna yansımış bulunuyor.

Mustafa Hayrullahoğlu'nu işkencede öldüren polislerin yargılandığı davada tanık olarak dinlenen polis memurları Yılmaz Hemen ve Seyfettin Bodur'in ifadesine göre **"TKP, TİKKO, İGD"** üyeleri emniyet soruşturmasını K masası B grubu sorgu timi yapıyor.

Gerek Hayrullahoğlu'nun gerekse Erdoğan'ın katilleri, aynı işkence timinden. Hayrullahoğlu'nu işkencede öldüren Mehmet Yetiş'in Hakkı Erdoğan'ın ölümünden de sorumlu olduğunu Hamdi Eroğlu'nun savcılığa verdiği dilekçeden öğreniyoruz.

Hamdi Erdoğan, 18 Ekim tarihli dilekçesinde şöyle diyor: **"Ben gözetim altındayken Hakkı Erdoğan adlı şahsa işkence yapılarak, koma haline getirdiler ve hastaneye kaldırdılar"** yine dilekçede Mehmet Yetiş ve Ibrahim adlı polislerin işkence yaptığı belirtiliyor.

Ancak bu dilekçe savcılığa verildiğinde Hakkı Erdoğan ölmüş bulunuyordu.

Bu olay daha sonra Af Örgütü'nün Türkiye üzerine hazırladığı 1985 raporunda da yer almıştı.

NE DEDİLER

Ahmet İSVAN (O tarihte İstanbul Belediye Başkanı): "Devlet, 1 Mayıs mitingi için DISK'e izin vermişti. Bir devlet bir mitinge izin verirse, o mitingin güvenlik içinde yapılmasını sağlamakla görevlidir. Burada devlet, güvenliği sağlamamaktan dolayı, bana göre suçludur. Biliyorum ki bizim devletimizin gücü böyle bir mitingin güvenliğini sağlamaya yeter. Nitekim ertesi yıl yetti. ertesi yıl 1 Mayıs mitinginde hiçbir olay çıkmadı... Vilayetten belediyeye gelen resmi yazıda olaylar çıkabileceği belirtilmişti. Olaylar çıkabileceğini biliyorlar. Olaylar çıkıyor. Ve bir tek patlamış silah yakalayamıyorlar. O sırada görev başında olanlara sormalı; olay çıkabileceğini biliyordunuz, nasıl oldu da sizin tahmin ettiğiniz olay çıktığı halde bir tane ciddi sanık getirmediniz yargıç önüne, çok şaşılacak şey, bu olayın bir tek kamu görevlisi sanığı ben oldum." **(Yeni Gündem 28 Nisan)**

Nail Güreli (Iki 1 Mayıs adlı kitabın yazarı, gazeteci):

"Olaydan sonra resmi çevrelerin davranışları, olayın üzerine gidilmemesi, sanki bir doğal afet sözkonusuymuş gibi 34 kişinin öldüğü bir olayın sorumlularını devlet gücünün ortaya çıkarmaması, ortada bir provakasyon olduğunu, olayın bir tertip olduğunu ortaya çıkarıyor. Amaç işçi sınıfının demokratikleşme yönündeki çabalarına engel olmak, bu gelişimi kırmaktı. Sol kanattaki çekişmelerin de buna zemin hazırlamış olduğunu belirtmek gerekir.

...Bence kitapta mahkemenin dikkate alması gereken ayrıntılar var. Örneğin Intercontinental otelinin bu işteki rolüyle ilgili. Olayın yapısı bu soruların üzerine gitmeyi gerektiriyor. Hükümetler raporlar hazırlattılar. Demek ki kimse olayın aydınlatılması için üzerine gitmedi. Oysa dosya çok olgunlaşmış haldeydi. Düğüm çözülebilirdi.

...Kartal'da bir ev meselesi vardı. 1 Mayıs'tan bir gün önce bu evde 15-20 kişinin toplandığı, bu eve bazı ufak sandıkların indirildiği, söz konusu kişilerin takım elbiseli olduğu, sonradan bazı ifadelerde sözü edilen, o gün ateş eden bazı lacivert takım elbiseli kişileri andırdığı konusu vardı.

O zaman bu konuyu araştırmaya pek imkanın olmadı.

B.Berlin'de toplantıyı 400'ü aşkın kişi izledi

Batı Berlin'de "Türkiye'de sendikal haklar" konulu bir dayanışma toplantısı

Batı Berlin'de 11 Mayıs günü Quartier Latin salonunda yapılan **"1 Mayıs 1986'da Türkiye'de Sendikal Haklar"** konulu dayanışma toplantısını 400'ü aşkın Alman ve Türkiyeli izledi. Batı Berlin'de yaşamakta olan bir grup Türkiyeli sendikacı tarafından düzenlenen ve GEW sendikasınca desteklenen toplantıda, DİSK'in yurtdışı temsilcisi **Yücel Top**, DİSK Genel Başkan Vekili **Kemal Daysal** ve HBV sendikası eyalet başkanı **Manfred Müller** de birer konuşma yaptılar.

Sunuculuğunu Berlin GEW sendikası üçüncü başkanı Saffer Çınar'ın yaptığı toplantı, katilleri hala ortaya çıkmamış olan 1977'deki 1 Mayıs kutlamalarını ve sonundaki katliamı gösteren 20 dakikalık bir film gösterisiyle başladı. Toplantının kültür bölümüne ise, **Kürdistan İşçi Derneği Folklor Grubu, Şili Folklor Grubu,** Alman sanatçı **Ilse Scheer** ve **Sümeyra** katıldılar.

DISK yurtdışı temsilcisi **Yücel Top** yaptığı konuşmada son 6 yılın bir muhasebesini yaparken, DISK Genel Başkan Vekili **Kemal Daysal** Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu koşullar ve bu koşulların gerektirdiği görevler üzerinde durdu. Türk-İş'in özgür bir sendikal düzene ve gerçek bir demokrasi için, işçilerin daha aktif ve yığınsal gösteriler yapmasını örgütlemesi ve onlara sendikal alanda önderlik etmesi gerektiği üzerinde duran Daysal davanın durdurulmasını, DISK'in ve üye sendikalarının serbest bırakılmasını, anayasanın ve iş yaşamını ilgilendiren yasaların değiştirilmesini, işkencelerin, Kürt halkı üzerindeki baskıların durdurulmasını ve genel af ilan edilmesini istedi.

HBV sendikası Berlin Eyalet Başkanı **Manfred Müller** ise, yaptığı konuşmada özetle şöyle dedi: **"Emekçi düşmanları, demokrasi düşmanları, barış ve silahsızlanma düşmanları, nerede olanak bulurlarsa orada bizlere karşı işbirliği içindeler. Bunun örneği, sizin bu kentteki durumunuzda, Türkiye'de sendikal haklar verilmemesinde, burada sendikal hakların geri alınma çabalarında gözüküyor. Bugün bu toplantıdan Türkiye'de, Şili'de, Güney Afrika'da, dünyanın her yerinde militarist, faşist rejim**

Fransa'da ortak kampanya

İdamlara ve işkencelere son verilmesi, tüm politik tutukluların serbest bırakılması, genel affın çıkarılması, Kürt halkı üzerindeki baskıların durdurulması için Fransa'da Kürt ve Türk emekçilerinin demokratik örgütleri geniş bir kampanya başlattı.

Avrupa'da Dev-Genç, Birlik Yolu, Devrimci İşçi, FTİB, Gerçek, İşçi Gerçeği, KKDK-Fransa ve **KOMKAR-Fransa** örgütlerinin 15 Mayısda başlattıkları kampanya 15 Hazirana dek sürecek.

Türkiye'deki rejimin içyüzünü açığa çıkarmak, bunu Fransa'da geniş çevrelere sergilemek ve Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışmayı yükseltmek amacını taşıyan kampanyayı desteklemeleri için pek çok Fransız örgütlerine ve kişiliklere çağrı gönderildi.

TBMM Başkanlığına gönderilmek üzere hazırlanan ortak metin imzaya açıldı. Kampanya boyunca çeşitli yerlerde toplantılar yapılacak ve bilgilendirme masaları açılacak.

Dünyanın dört bir yanından çeşitli örgüt ve gruplardan temsilciler Kopenhag'da biraraya geliyor

Uluslararası Barış Yılı üzerine Dünya Kongresi toplanıyor

Danimarka'nın Kopenhag kentinde 15-19 Ekim tarihleri arasında **"Barış ve insanlığın geleceğini korumak"** belgisiyle Uluslararası Barış Yılı Üzerine Dünya Kongresi toplanıyor.

Bu kongrenin düzenlenmesi için 14-16 Aralık 1985 tarihleri arasında Kopenhag'da 58 ülkeden 140 uluslararası ve ulusal örgüt temsilcisi 200 kişi biraraya gelerek, **Uluslararası Hazırlık Komitesi**'nin oluşturmuştu. Bu toplantıda komitenin başkanlığına **Hermod Lannung** seçildi. Kongre çalışmaları Danimarka Ulusal Hazırlık Komitesi ile Uluslararası Hazırlık Komitesi birlikte yürütecek ve somut hazırlıklar için bir örgütlenme grubu oluşturulacak.

sı Barış Yılı'nda Dünya Kongresi'nin kendi yaşamımızı ve gelecek kuşakların yaşamını korumanın yol ve araçları için yapıcı ve açık bir diyalog olanağı yaratacağına

katılacak.

Açık mektupta, kongre gündeminin, Birleşmiş Milletler'in 40. oturumunda oybirliği ile kabul edilen Uluslararası Barış Yılı Programı üzerine kararın temel hedeflerine uygun olduğu belirtiliyor.

Ancak bunların yanısıra Uluslararası Hazırlık Komitesi'ne ulaştırılacak görüş ve önerilerin de dikkate alınacağı vurgulanıyor. Tüm delegelerin katıldığı oturumlarla sürecek olan Kongre sırasında çalışmaların ana bölümünü tartışma grupları, karşılıklı görüş alışverişi oluşturacak. Açık mektupta, **"Bunların bazılarının önceden belirleneceği gibi bazılarının kendiliğinden kongre sırasında"** oluşacağı belirtiliyor.

Nürnberg'de 10 Mayısda toplantı yapıldı

Bavyera Aile Birliğini Koruma Girişimlerinin ortak toplantısı

10 Mayıs 1986 günü Nürnberg'de, Münih, Nürnberg ve Ingolstadt Aile Birliğini Koruma Girişimlerinin temsilcilerinin katıldığı bir toplantı yapıldı.

Bavyera'da, ailenin birliğini sağlamak amacıyla ortak bir hareket oluşturabilmek için biraraya gelen aile birliğini koruma girişimlerinin yanısıra DKP, SPD, Arbeiterwohlfahrt ve kilise temsilcileri ile diğer kişi ve kuruluşlar da toplantıya katıldılar.

Nürnberg Girişimi adına **Tahsin Albayrak,** Münih Girişimi'nden **Ismet Çelik'**in ve Ingolstadt Girişimi adına da **Ahmet Karagöz** ve **Vedat Yaman'**ın söz aldığı toplantıda, bugüne değin Bavyera'da çeşitli etkinlikler göstermiş bu üç girişimin ortak hareketinin önemi vurgulandı. Federal Anayasa Mahkemesi'nin ailenin birliği konusunda önümüzdeki aylarda vereceği kararı olumlu yönde etkilemek amacı ile, üç girişimin temsilcileri ortak istemler doğrultusunda birleştiler. 8 yıllık oturma süresinin 5 yıla, 3 yıllık evli olma zorunluluğunda 1 yıla indirilmesini isteyen girişimler, istemlerinin gerçekleşebilmesi için tüm demokratik yığın örgütlerinin desteğinin önemini vurguladılar.

Aileleri parçalayan uygulamaların değiştirilmesi için bugüne değin Münih, Nürnberg ve Ingolstadt'da 13 binin üzerinde imza toplandı. Girişimin sözcüleri bu konudan olumsuz etkilenen, ancak kendileri tarafından tanınmayan binlerce kişinin olduğuna dikkat çekip, bu potansiyelin harekete geçirilmesinin gerekliliğini vurguladılar.

Bavyera'da bu konu üzerinde çalışma yapan tüm kişi ve kuruluşlar, 21 Haziran 1986 günü Münih'te yapılacak ikinci eyalet çapındaki toplantıya katılabilirler.

Bergkamen'da dostluk şenliği

Kamen ve Bergkamen çevresinde bulunan Türk-Alman dostluk grubu, kurulduğundan bu yana yeni çıkan yabancılarla ilgili yasala-

ve dünya barışının korunmasının önemi vurgulandı. Şenliğin yapıldığı salonun bahçesine Nikaragualılar, Türkiyeliler ve Almanlar tara-

derilmek üzere hazırlanan ortak metin imzaya açıldı. Kampanya boyunca çeşitli yerlerde toplantılar yapılacak ve bilgilendirme masaları açılacak.

Kampanya, 15 Haziran günü **"100'lerin çağrısı"** kollektifinin düzenlediği barış yürüyüşü ve sonrasında yapılacak olan şenlik sırasında sonuçlanacak.

de, burada sendikal hakların geri alınma çabalarında gözüküyor. Bugün bu toplantıdan Türkiye'de, Şili'de, Güney Afrika'da, dünyanın her yerinde militarist, faşist rejimlerin hapisanelerindeki sendikacıları ve demokratları selamlıyorum. Selamlarımı Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'ndaki DİSK'li arkadaşlara, onların sendikal haklar, emekçi hakları için sürdürdükleri mücadeleye gönderiyorum."

nı Danimarka Ulusal Hazırlık Komitesi ile Uluslararası Hazırlık Komitesi birlikte yürütecek ve somut hazırlıklar için bir örgütlenme grubu oluşturulacak.

Uluslararası Hazırlık Komitesi Başkanı Hermod Lannung imzasıyla yayınlanan açık mektupta, geçtiğimiz yıllarda barış ve silahsızlanma hareketlerinin, tüm dünyada artan silahlanma tehlikesine dikkat çektikleri, ancak bu yolda henüz politik bir karar alınmamış olması vurgulanıyor ve **"Uluslararası Barış Yılı'nda Dünya Kongresi'nin kendi yaşamımızı ve gelecek kuşakların yaşamını korumanın yol ve araçları için yapıcı ve açık bir diyalog olanağı yaratacağına inanıyoruz"** deniliyor.

Dünya Kongresi'ne dünyanın dört bir yanından barışçı ve savaş karşıtı hareketlerin yanısıra, Birleşmiş Milletler'den, politik partilerden, dini gruplardan, kadın ve gençlik örgütlerinden, sendikalardan, çeşitli yığın örgütlerinden temsilciler ve parlamento üyeleri grupları, karşılıklı görüş alışverişi oluşturacak. Açık mektupta, **"Bunların bazılarının önceden belirleneceği gibi bazılarının kendiliğinden kongre sırasında"** oluşacağı belirtiliyor.

Barıştan, dünyamızın ve uzayın silahsızlanmasından yana örgüt ve grupları Kongre'ye katılmaya çağıran komitenin yazışma adresi şöyle:

The Secretariat for the World Congress devoted to the International Year of Peace, Kompagnistr. 34,4 DK-1208 Kopenhagen K.

Kamen ve Bergkamen çevresinde bulunan Türk-Alman dostluk grubu, kurulduğundan bu yana yeni çıkan yabancılarla ilgili yasaları duyurma, yabancı düşmanlığına karşı halklararasında dostluğu geliştirme yolunda çalışmalar yürütüyor.

Geçtiğimiz nisan ayı içinde bu grup, **"Barış ve dostluk için bahar şenliği"** düzenledi. 400'ün üzerinde Alman ve Türkiyelinin katıldığı şenlikte yabancı düşmanlığına karşı mücadele, halklararası dostluk ve dünya barışının korunmasının önemi vurgulandı. Şenliğin yapıldığı salonun bahçesine Nikaragualılar, Türkiyeliler ve Almanlar tarafından bir dostluk ağacı dikildi.

Bu şenliğin geliri Türkiye Demokrasi Güçleriyle Dayanışma Girişimi kanalıyla, 2 Mayıs tarihinde yapılan toplantıda Türkiye'deki tutuklu ve ailelerine ulaştırıldı. Bu toplantıya katılan Barış Derneği Onur Kurulu üyesi ve yayıncı G. Doğan Görsev de bir konuşma yaptı.

Şimdi ne olacak?

Dilruba YENEN

Büyük umutlar besleyerek özene bezene hazırladıkları **'Pişmanlık Yasası'** geri tepti. Geri tepmekle de kalmadı. Namlunun ucu da bu yasayı hazırlatanlara çevrildi.

Doğrusu büyük şeyler ummuşlardı bu yasayı hazırlarken. Solcular akın akın gelecek, arkadaşlarını, dostlarını ele verecekler diye. Ama evdeki hesap çarşıya uymadı.

Üstüne üstlük "Af" çıkardık yutturmacasıyla kabul ettirilmek istenen **"Yeni İnfaz Yasası"** açıklanınca, hasbel kader yakalanan ve idam istemi ile yargılanan faşistleri aldı bir telaş. aldı bir telaş.

İdamlıkların cezaları bu yasayla en fazla müebbet hapse çevrilebiliyordu. Bu durumda dava sonuçlanmadan yapılan itiraflarla daha fazla ceza indiriminden yararlanacak sanık kendisine tahliye olmanın yolunu da açabilecekti.

Işte böyle idamlık bir faşist, ailesine **"Eğer hâlâ benim için üzülüyorsanız gelemiyorum diye, bu üzüntünün kaynağını mutlaka kurutacağım. Buradan mutlaka, mutlaka çıkacağım. Yalnız bu arada sizden bir tek ricam var, karıma iyi bakın..."** diye yazdıktan sonra başlıyor itiraflara...

Ağansoy'un veya karısının bu itiraflardan sonra başına neler gelir, ne olur şimdilik bizi ilgilendiren bir konu değil, değilde şimdi Evren-Özal çetesinin kukla savcıları bu suç duyurusu karşısında nasıl bir kılıf bulacaklar o önemli.

Bu yeni açıklamalar karşısında Türkiye'nin en büyük terör örgütü MHP davasının seyri ne olacak?

MHP sanıkları 146. maddeye nazaran daha hafif bir madde olan 149. maddeden yargılanıyorlardı. Bu davada tutuklu sanık kalmadığı gibi katillerin elebaşı Türkeş hâlâ ortada dolaşıyor.

Üstelik çeşitli çuval cinayetlerine adı karışan ve gazeteci Ali Ihsan Özgür'ün katili olarak yargılanıp delil yetersiziiğinden beraat etmiş ve şu anda Milletçi Çalışma Partisi Istanbul Il Başkanı olan Kazım Ayaydın bu itiraflardan sonra yakasını rahatlıkla kurtarabilecek mi?

Ya da MHP'nin gizli terör örgütü olduğu bu denli açık seçik gözler önüne serilmişken, Türkiye Cumhuriyeti'ni silahla yıkmaya kalkışmaktan, 146. maddeden yargılanması mümkün olacak mı?

Tabii bizim sözümüz Evrenlere, Özallara değil, nasıl olsa yarın öbürgün bunlardan biri çıkıp, **"Ağanoğlu ülkücü mukaddesatçı vatan evlatları arasına sızmış solcu bir ajandır** diye açıklamada bulunabilir.

Bizim sözümüz, parlamento içi ve dışı muhalefet partilerine; bunca suç duyurusu karşısında sessizce oturup bekleyecekler mi? Yoksa, faşist terör örgütleri üyelerinin yeniden yargılanması, davaların yenilenmesi, militanların tutuklanması için seslerini yükseltecekler mi?

Nokta dergisinde yayınlanan faşist Ağansoy'un 303 sayfalık itiraf dilekçesinden tüyler ürpertici bölümler

"MHP'yi kendimize karargah olarak kullandık"

İçlerinde Ümit Doğanay'ın bulunduğu beş kişiyi öldürdüğü gerekçesiyle Istanbul 2 Numaralı Askeri Mahkesinde yargılanan 15 faşistten biri olan Tevfik Nurullah Ağansoy mahkemeye 303 sayfalık itiraf dilekçesi verdi.

Militan faşist Ağansoy bu itiraflarının gerekçelerini şöyle açıklıyor: **"Olaylar bütün hızıyla sürüp giderken bugünkü eşimle tanıştım. Sorumluluk duygusu ve ailevi nedenler, beni silahlı hareketlerden tamamen uzaklaştırdı. 1979 yılında kesinlikle elime silah almayacağıma yemin etmiştim. 1979 yılında aldığım bu karar duyulur duyulmaz, benim ülkücü olmama sebep olan Ülkücü Derneği Başkanı Recep Öztürk buna karşı çıktı.**

Diğer arkadaşlarda Mecidiyeköy'ün durumunun iyi olmadığını, bölgede tecrübeli arkadaş kalmadığını, ben de evlenirsem bölgenin 'düşme' tehlikesinde bulunduğunu söylediler. Ben karşı çıkınca tehdide dahi yeltendiler."

Tevfik Nurullah Ağansoy ülkücü hareketten soğumasını nedenlerini şöyle dile getiriyor: **"Sheraton otelinde düzenlenen gecede MHP Genel Sekreter Yardımcısı Yaşar Okuyan ve yöneticilerden Aydın Esi ile birkaç arkadaşının bir katı kapatıp asansör kapısına silahlı nöbetçi dikerek içerde birkaç artist bozuntusuyla alem yapmaları ülkücülükten soğumamın sebeplerinden biridir. Insanlar yüce değerlerine sahip çıkmaları için kandırıldı."**

Tevfik Nurullah AGANSOY

Ümit Doğanay faşist katiller tarafından öldürülmüştü

Ağansoy **"Halkla ilişkiler faaliyeti"** olarak tanımladığı çalışmalarını ise şöyle anlatıyor: **"Evine ağır yük taşıyan aile reisleri, kadınlar ve çocukları nerde görsek orda yardım ederdik. Bu tür küçük şeylerle halkın kalbini kazanmaya çalışırdık. Her aileye bir 'Din ve Namaz Hocası' kitabı hediye ederdik. Cuma nazamlarını kaçırmayarak sempati toplardık. Çocukların açıkgöz olanları belirlenir bunlara Dede Korkut romanları verilirdi."**

Sıkıyönetimin ilanıyla birlikte çalışma yöntemi değiştirdiklerini belirten Ağansoy tüm komünist kişi ve kuruluşları güvenlik güçlerine şikayet ve halka deşifre etmek için uğraştıklarını, provakasyonlar yaparak polisin solcuların üzerine gitmesini sağladıklarını, bu amaçla karakolların yakınlarına **"Faşist polisten hesap sorulacak, THKP-C"** lise duvarlarına **"Faşist öğretmenler sonunuz geldi, İGD"** gibi sloganlar yazdıklarını itiraf etti.

Ağansoy bir yandan solu şikayet ederken **"temizlik"** hareketlerini nasıl yürüttüklerini de şöyle anlatıyor:

"İlçe başkanlıklarının talimatına göre, bölgedeki bazı militanlar öldürülmesi gereken komünistleri, cadde ortasında vurmak yerine, silah tehdidiyle kaçırarak parti veya dernek binasına getiriyorlar, sonra bunlara işkenceye tabi tutarak sorgulamalarını yapıyorlardı. Sorgulama sonunda alınan bilgiler değerlendirilir, sonra bu kişiler boğma teli veya naylon iple, çoğu zamanda komando düğümü atılarak boğulmaya bırakılır ve bir battaniyeye, televizyon kutusuna ya da çuvala sarılarak, içersine de genellikle Şeriatçı Intikam Tugayı bildirileriyle komünistlerin hakim olduğu bölgelerden birine bırakılır"

Bu eylemlerini düzgün bir şekilde yürütebilmek için bir hiyerarşi içinde çalıştıklarını belirten Ağansoy **"Her ilde bir il yönetim kurulu vardır. Bunlar bölgelerindeki istihbaratı toplayarak eyleme geçilmesi konusunda karar verirler. Büyük çaplı eylemler için il bünyesinde oluşturulan özel eylem grubu görevlendirilir. Örgütün illegal desteği ise Yüksek Öğretim Komitesi tarafından sağlanır.**

(MÇP) Milliyetçi Çalışma Partisi İstanbul İl Başkanı Kazım Ayaydın da bir zamanlar Hukuk Fakültesi komite başkanlığı yapmıştı. Ortaöğrenim komitesi ise öğrenci adaylarına sınıf geçirme, sınav kazandırma, solcu öğrencilerin mezun olmamasını sağlama gibi işlem yürütür. Yurtlar komitesi de militanların barınmasını sağlar hukuk masası ise cezaevlerine düşen ülkücülere avukat tutar, onlara maddi yardım yapar. Aranan ülkücülerin hukuki durumlarını belirleyerek aleyhlerine oluşan suç delillerini ortadan kaldırır Adalet Bakanlığıyla irtibata geçerek sevkleri ayarlar. Hukuk Masası Başkanlığını MHP Genel İdare Kurulu üyesi Mehmet Irmak yapardı.

Devlet kademesinde çalışan kamu görevlilerinden tutun da, kapıcılara kadar herkesin istihbaratı yapılmış ve tüm solcular belirlenmiştir. Yüksek okullardaki Marksist hocalar, dekan ve profesörler, başkan Recep Öztürk döneminde itinayla fişlenerek, bunlardan Cavit Orhan Tütengil, Ümit Yaşar Doğanay, Bedri Karafakioğlu öldürülmüştür."

Profesyonel katil Doğansoy itiraf dilekçesini şöyle bitiriyor:

"Her ülkücünün dilinden düşmeyen biz devletin önünde kendimizi etten kemikten bir set yaptık, Devlet için vurduk vurulduk teraneleri tamamen yanlıştır. Bizler devletin önünde jandarması polisi gibi silah kuşandık, bombalarımızı hazırladık, zincirlerimizi, bıçaklarımızı elimize aldık ve sokaklara döküldük. Kanunlar nezdinde kurulan Ülkücü Gençlik Derneği, Ülkü Ocakları ile MHP'yi kendimize karargah olarak kullandık, cezaevlerinde yetişmiş, silahlı eylem yanlısı tecrübeli arkadaşlarımızı yetiştirerek, bu kuruluşları yasadışı hale getirdik. Öldürme ve bombalama olaylarının devleti korumak için değil, sadece kişilerin sadist egolarını tatmin ve arkadaşların kanına kan almak için olduğu ortadadır."

IG-Metall'in 1. Yabancılar Konferansı toplandı

Erhan ÖZÇELIK

Bedel ve vize kaldırılsın, yerel seçim hakkı tanınsın

IG Metall sendikasının 1. Yabancılar Konferansı 8-9 Mayıs 1986 tarihlerinde Frankfurt'ta toplandı. "Alman ve yabancıların birlikte mücadelesi - hak eşitliği için - dıştalamaya karşı" **belgisi altında toplanan konferansa sendikanın yerel alanda oluşturduğu yerel yabancılar komisyonlarından 199 delege katıldı. Konferansı delegelerin yanısıra konuk ve ziyaretçilerle birlikte toplam 700 kişi izledi. IG Metall Yürütme Kurulu Üyesi ve Yabancılar Sorumlusu** Willi Sturm **un okuduğu çalışma raporundan sonra açılan tartışmada delege ve konuklar açık yürekli olarak gerek işyerlerinde, gerek toplumun diğer alanlarında karşılaştıkları sorunları dile getirdiler.**

Yaklaşık 200 karar tasarısı seri, fakat önemli konulara daha geniş yer veren görüşmelerden sonra karar altına alındı. IG Metall sendikası Genel Başkanı Hans Mayr **ve DGB Yürütme Kurulu üyesi ve Yabancılar Sorumlusu** Siegfried Bleicher **de konferansa katılan delege ve konuklara yönelik birer konuşma yaptılar. IG Metall'in Federal düzeydeki bu ilk Yabancılar Konferansı, gençlik ve kadın konferanslarından sonra sendika üyelerinin önemli bir grubunun özgül sorunlarına yönelik önemli bir toplantı olarak değerlendiriliyor. Konferansta alınan kararlar ise sendikanın gelecek kongresi tarafından bozulmadığı takdirde tüm sendikal organlar için bağlayıcı bir karakter taşıyor.**

Konferans **Willi Sturm**'un yaptığı açılış ve selamlama konuşmasıyla iki gün süren çalışmalarına başladı. **Uluslararası Metal Sendikaları Konfederasyonu** adına okunan dayanışma mesajından sonra Willi Sturm Genel Yönetim Kurulu'nun çalışma raporunu okudu. Sturm, yabancıların toplumdaki yerlerini ve çeşitli politik güçlerin yabancılar politikasına yaklaşımını dile getirdi. Yabancıları ilgilendiren tüm sorunlara raporda geniş yer verilmesine rağ-

getirildi. Bunlar sendika denetimindeki Volksfürsorge'de içinde olmak üzere sigorta şirketlerinin yabancılara Balkan tarifesi uygulamasından, vizenin kalkması istemine kadar uzanan geniş bir yelpazeyi oluşturuyordu.

IG Metall'in yabancılar politikasının genel hatlarını oluşturan 1 numaralı karar tasarısı oybirliğiyle kabul edildi. Burada yeni bir yabancılar politikası isteniyor, yabancıların artık **azınlık** olarak kabul edilmesi, azınlıklar için geçerli olan hakların onlara da uygulanılması, entegrasyon kavramının asimilasyon olarak anlaşılmaması, yabancılara politik eşitlik tanınması, ailenin birliğinin parçalanmaması, oturma haklarının güvence altına alınması, Federal Almanya'dan ülkelerine dönüş yapanlara tekrar Federal Almanya'ya **geri dönüş garantisi** verilmesi, sınırdışı uygulamalarının yasaklanması talep ediliyor.

IG Metall bu karar tasarısıyla ilk aşamada geri dönenlerin üç yıl içinde Federal Almanya'ya tekrar gelebilmeleri garantisini karar altına aldı. Sendika 18 yaşından önce ailesiyle dönüş yapanların istedikleri zaman tekrar Federal Almanya'ya gelebilmeleri gerektiği tezini savunuyor. Kabul edilen tasarılar arasında Federal Almanya'da 5 yıl yasal ikametten sonra dilekçe vermeksizin herkese **oturma hakkı** verilmesi isteniyor.

Vergi sistemine getirilen **ayrıcalıklar olsun, çocuk parası ve diğer konularda yapılan farklı muameleler olsun karar tasarılarında ele alındı. Eğitim sorunu da geniş tartışılan konulardan biri idi. Çocuklara eğitim ve meslek eğitiminde şans eşitliği, anadil eğitimi** gibi yakıcı talepler delegeler tarafından oybirliğiyle onaylandı. Ayrıca tüm neonazi örgütlerin yasaklanması, uluslararası dayanışmanın daha da yükseltilmesi istemlerinin altı çizildi. **DİSK'le dayanışma** konferans delegelerinin yakından ilgilendikleri konular arasındaydı. Delegeler aldıkları bir kararla Türkiye'deki demokratik olmayan rejimin Federal hükümet tarafından desteklenmesine karşı çıktılar. Hans Mayr'ın konuşmasında bu konuya geniş yer vermesi özellikle Türkiyeli delegeler tarafından çok olumlu bulundu. Delegeler oy birliğiyle **bedelli askerlik** soygununu kınadılar ve bedelin kaldırılmasını istediler.

Diğer taraftan sendikal eğitim çalışmalarının iyileştirilmesi, yabancı dilde çıkan yayınların artırılması ve yönetim organlarının oluşturulmasında yabancıların daha çok dikkate alınmaları karar tasarıları arasında ağırlıklı olarak ele alındı.

Tasarıların onaylanmasından sonra çeşitli dileklerde dile getirildi. Bunların arasında T.C. konsolosluklarında uygulanan **harçlar** sorunu da vardı.

İki gün boyunca hızlı bir tempoyla yorucu bir çalışma sonucu gerçekleştirilen IG Metall'in 1. Yabancılar Konferansı'na katılan delegeler **Willi Sturm**'un kapanış konuşmasında ve **"İşçinin Alın Teri"** marşını Almanca olarak ayakta, el ele, hep bir ağızdan söyledikten sonra geldikleri bölgelere dönerken aynı görüşte birleşiyorlardı: **"Bu konferansla bize oy hakkını çok görenlere iyi bir yanıt verdik, ilerde daha iyilerini başaracağız, yeter ki birlik olalım!"**

Hans Mayr: Yerel seçim hakkı için hükümete baskı yapmalıyız

Türkiye Postası: IG Metall neden bir Yabancılar Konferansı düzenledi?

Hans Mayr: Bölgesel olarak bugüne kadar çok sayıda yabancılar konferansı düzenledik. Federal düzeyde bu ilki oluyor. Bu konferansı düzenlememizin nedeni, sorunların azalmamış, tersine artmış olmasıdır. Bu konferansla kamuoyunda yabancıların sorunlarına daha çok ilgi duyulmasına, onlara karşı daha anlayışlı olunmasına ve onların ülkemizin birer yurttaşı olarak kabul edilmesine katkıda bulunmak istiyoruz.

İG-Metall Başkanı Hans MAYR

Türkiye Postası: Konferanstan sizin kişisel izlenimleriniz nelerdir?

Hans Mayr: Şu ana kadar izlenimlerim son derece olumludur. En başta canlı bir tartışma oluyor. Örneğin Sturm arkadaşın raporundan sonra olduğu gibi. Fakat karar tasarılarının tartışılması sırasında da arkadaşlarımız tartışmalara aktif olarak katıldılar. Sorunun ne olduğunu bildikleri açıktı. Onlar çıkarlarını çok iyi bir şekilde savunabilecek durumdalar. Bu beni çok sevindiriyor. Bu konferansı düzenlemekle çok iyi ettik.

Türkiye Postası: Yabancı arkadaşlar konferansın hazırlıklarına aktif olarak katıldılar mı?

Hans Mayr: Konferans yabancı ve Alman sendikacılar tarafından birlikte hazırlandı. IG Metall içersindekilerin aralarında herhangi bir sorunu yok. Biz iyi anlaşıyoruz, politik olarak da iyi anlaşıyoruz. Yabancı işçiler IG Metall'de yeni bir yurt bulmuşlardır. Burada sorunlarını dile getirebilir, bunları tartışmaya açabilir ve Almanlarla birlikte çözümü için uğraşabilirler.

Ayrıca biz yabancı arkadaşlarımızın IG Metall sendikasının eylemlerinde her zaman en ön sıralarda yer aldıkları deneyimlerini yaşadık. Bu konuda ancak saygı duyduğumu söyleyebilirim.

Türkiye Postası: Sendikaların yabancılara yönelik çalışmalarında sizce neler iyileştirilebilir?

Hans Mayr: Bu konuda iyileşmesi gereken çok şey var. Arkadaşlarımız bu sorunları aralarında tartışmalı ve görüşlerini komisyonlara iletmelidirler. Daha sonra çözümü için çalışılmalıdır. Eğer şunun veya bunun iyi yürümediği gözlemlenirse gelecekte onun daha iyi düzenlenmesi için çalışılabilir. Tabii ki IG Metall'in de hata yapmayan bir örgüt olduğu söylenemez. Yapılan hatalar düzeltilmelidir.

Türkiye Postası: Konuşmanızda, başta yerel seçim hakkı ve yabancıların kendi kendilerini temsil etmeleri olmak üzere yabancıların politik yaşama katılmalarının altını çizdiniz. Sizce yerel seçim hakkının gerçekleşmesi için neler yapılmalıdır?

Hans Mayr: Sendika içinde yabancı üyelerimiz her konuda söz söyleme ve karara katılma hakkına sahiptir. Bu hiçbir şekilde sorun olmamaktadır. Yerel seçim hakkına gelince durum biraz daha değişik. Bu konuda görüşlerimizi onaylayan politik dostlar bulmak zorundayız. Yerel seçim hakkının gerçekleşmesi için hükümete baskı yapmalıyız ve bunu yapacağız.

Türkiye Postası: Yine konuşmanızda Türkiye'deki sendikacıların takibata uğraması konusuna ayrıntılı olarak yer verdiniz. Fakat burada Türkiye'den bir sendikal temsilcilik yok. Bunun nedeni nedir?

Hans Mayr: Biz sadece Uluslararası Metal Sendikaları Konfederasyonu'nun üyelerinin olduğu ülkelerden temsilcilikler davet ettik. Üyemiz olmadığı yerlere ise davetiye gitmedi.

Türkiye Postası: Sorularımıza verdiğiniz yanıtlardan dolayı teşekkür ederiz.

lumdaki yerlerini ve çeşitli politik güçlerin yabancılar politikasına yaklaşımını dile getirdi. Yabancıları ilgilendiren tüm sorunlara raporda geniş yer verilmesine rağmen, sendikanın yabancıların giderek artan sorunlarının çözümü için ne yaptığı konusuna raporda yeterince yer verilmemesi delegeler tarafından eleştirildi.

Siegfried Bleicher ise **DGB**'nin sadece yükümlülükler yükleyip hak vermeyen bir politikaya karşı olduğunu ve bu nedenle **DGB Yönetim Kurulu**'nun DGB Federal Kongresi'ne oybirliğiyle yabancılara **yerel seçim hakkı** tanınmasını öngören bir karar tasarısı sunduğunu vurguladı.

Yaklaşık birbuçuk gün süren tartışma ve karar tasarılarının onaylanması bölümünde yabancıları ilgilendiren tüm sorunlar gündeme

İlias TAKOVAKOPOULOS
Südd. Kühlerfabrik işçi temsilcisi-Mühlacker

Ben kadrolu işçi temsilcisi olarak çalıştığım için arkadaşlarımızın sorunlarını daha iyi tanıma olanağı elde ettim. Bizim işletmede çalışan işçilerin yarısı yabancı. Yaklaşık 500 Türk, 300 Yunanlı var. Türkiyeli arkadaşların sorunları biz Yunanlılardan daha çok. Fakat İşçi temsilciliği olarak iyi bir birlikte çalışma içindeyiz. Hangi ulustan olursa olsun arkadaşların birbirlerine güvenleri iyi. Bu konferansın hazırlanması için yıllardır uğraştık. Sonunda başarılı bir şekilde geçiyor bu bizim açımızdan çok sevindirici. Oturma hakkı, yerel seçim hakkı, ailenin birliği gibi istemlerimizi daha güçlü duyurma olanağı elde ettik böylece. Alman arkadaşlarımız bize geçmişteki mücadelelerdeki dayanışmamızdan ötürü teşekkür ediyorlar. Şimdi dayanışma sırası onlarda. Yabancı işçilerin AET üyesi veya değil diye bölünmesine de birlikte karşı çıkmalıyız.

Mürübe Canan KAYMAK
Braun işçi temsilcisi
Frankfurt

Ben Braun'da montaj bölümünde akord işçisi olarak çalışıyorum. Çalıştığım işyerinde 250 civarında Türkiyeli işçi var. Sorunlarımız çok. Bu benim katıldığım Federal düzeydeki ilk sendika konferansı, daha önce Frankfurt yöresinde bir konferans yapmıştık. Konferans, IG Metall'in yabancılar politikası alanındaki görüşlerinin olgunlaşması, biz yabancıların sesimizi daha güçlü duyurabilmemiz açısından önemli. Burada Alman arkadaşlarımızla birlikte sorunlarımızı tartıştık, onlara çözüm yolları aradık. Beni üzen bir nokta kadın delegelerin sayısının azlığıydı. Bu kadınlarımızın toplumsal ve aile içindeki sorunlarından kaynaklanıyor. Bunu değiştirmek için çok çalışmamız gerekiyor. Burada beni sevindiren önemli noktalardan biri ise Alman arkadaşlarımızın bize gösterdiği dayanışmadır. Konferans bizim kendimize güvenimizi artırdı.

Halil FİDAN
Klöckner Manstett işçi temsilcisi-Troisdorf

Bu konferansa gelmeden önce iyi hazırlandık, önce ele alacağımız konular üzerinde durduk, karar tasarıları yazdık, bölgemizdeki sorunları tekrar gözden geçirdik, biz sendikacılar olarak ne yapıyoruz, sendikamız neler yapıyor sorularına yanıt aradık. Benim bu ilk yabancılar konferansından izlenimim çok olumlu. İyi birçalışma ortaya koyduk. Şimdi esas sorun bu konferansta alınan kararların ete kemiğe büründürülmesidir. Konferans sonuçlarını bölgemize döndükten sonra yaymak için bize büyük görev düşüyor. Bildiğiniz gibi Genel Yönetim Kurulu sendikanın gelecek kongresine yabancılar politikası alanında ne gibi çalışmalar yaptığını rapor halinde sunacak. Biz de bölgelerimizde yaptığımız çalışmaları eleştirisel bir gözle sürekli değerlendirmeliyiz. Daha çok yabancı arkadaşın sendika çalışmalarına katılması için uğraş vermeliyiz.

Z. M./Gençlik Temsilcisi
Frankenthal

Ben bu konferansa katılan çok az bayandan biriyim. Benim çalıştığım işyerinde benden başka Türkiyeli bayan yok. Onun için işyerimde bu sorunun çözümü için bir şey yapamıyorum. Fakat görebildiğim kadarıyla kadınlarımız bilinen nedenlerden ötürü çalışmalara aktif olarak katılamıyor. Fakat 35 saatlik iş haftası, 116 madde eylemleri gibi çalışmalarda aktif de olsalar temsilciliklere adaylıklarını koymaktan çok çekiniyorlar. Gerçi bu sorun Türk olsun Alman olsun genel bir sorun. İşçiler işyerlerinde adeta robotlaştırılıyorlar. Onları çalışmalara kazanmak için iyi aydınlatmak, haklarının neler olduğunu gösterebilmek ve çalışmalarımızla onlara örnek olmamız gerekiyor. Kadın işçileri harekete geçirmek için daha çok enerji harcamamız lazım. Sorunlar erkek olsun kadın olsun hepimizin sorunu. O zaman neden sadece yarımız aktif olsun?

çalışmalarının iyileştirilmesi, yabancı dilde çıkan yayınların artırılması ve yönetim organlarının oluşturulmasında yabancıların daha çok dikkate alınmaları karar tasarıların onaylanmasından sonra çeşitli dileklerde dile getirildi. Bunların arasında T.C. konsolosluklarında uygulanan **harçlar** sorunu da vardı.

gerçekleştirilen IG Metall'in 1. Yabancılar Konferansı'na katılan delegeler **Willi Sturm**'un kapanış konuşmasında ve **"İşçinin Alın Teri"** marşını Almanca olarak ayakta, elken aynı görüşte birleşiyorlardı: **"Bu konferansla bize oy hakkını çok görenlere iyi bir yanıt verdik, ilerde daha iyilerini başaracağız, yeter ki birlik olalım!"**

Yabancı düşmanlığına örnekler – protesto eylemleri

Dazlaklar yine terör estiriyor

Neonazi dazlaklar geçtiğimiz günlerde terörü şiddetlendirdiler. Birbirinin ardından Gelsenkirchen, Duisburg ve Bonn'da Türkiyeli kuruluşların lokallerine saldırdılar. Özellikle Türklerin oturdukları mahallelerde korku yaymaya çalışan dazlaklar (skinheads) mektuplarla işçilerimizi tehdit ediyorlar.

10 Mayıs 1986 günü DIBAF'a bağlı **Gelsenkirchen İşçi Derneği** üçüncü kez neonazilerin saldırılarına hedef oldu. Derneğin camları kırıldı, duvarlarına gamalı haçlar ve faşist sloganlar yazıldı. Bir yönetim kurulu üyesinin motorsikleti üçüncü kez yakıldı. Yaklaşık bir ay önce kimliği belirsiz kişiler derneğe girmiş, hiçbir şey alıp götürmemiş fakat dernekte tahribat yaparak duvarlara **"tekrar geleceğiz"** ve gamalı haçlar çizip gitmişti. Gelsenkirchen'deki Türkiyelilere ait dernek ve lokallerin sistematik bir şekilde faşistlerin saldırılarına hedef olması çevrede demokratik kuruluşlar tarafından protesto edildi.

Duisburg-Hamborn'da bu olaydan birkaç gün sonra Türk-Alman Dostluk Derneği'ni basan dazlaklar, lokalin kalabalık olması sonucu amaçlarına ulaşamadan çekip gitmek zorunda kaldılar. Giderken de çeşitli tahribata giriştiler. Aradan bir gün geçmeden ise Bonn'da yine bir Türk-Alman Dostluk Derneği faşist derikafalıların saldırısına uğradı. Neonazilerin yabancı işçilere ve özellikle Türkiyelilere karşı giriştikleri terörü tırmandırmaları tüm ırkçı-faşist kuruluşların yasaklanması isteminin ne kadar ivedi gerçekleşmesi gerektiğini yeniden kınadı.

Düsseldorf Belediyesi "Sarı el"i destekliyor

Düsseldorf belediyesi aybaşında yaptığı bir toplantısında DGB Gençliği ve onun dergisi **ran** tarafından başlatılan **"arkadaşıma sataşma"** kampanyasını desteklemeyi oybirliğiyle karar altına aldı. Şehir idaresi gençlik dairesini belediyenin bu kampanyayı ne şekilde destekleyebileceği konusunda bir rapor hazırlamakla görevlendirdi. Gerek kampanyanın örgütleyicileri ve gerekse yerli yabancı demokratik kuruluşlar Düsseldorf belediye meclisinin bu kararının örnek bir davranış olarak nitelediler.

MACH MEINEN KUMPEL NICHT AN!
GEGEN AUSLÄNDERFEINDLICHKEIT UND RASSISMUS
DGB Jugend

NPD Kongresi protesto edildi

Neonazi NPD'nin Herne'de eyalet kongresi yapmaya kalkması **DGB** ve diğer demokratik kuruluşlarının çağrısı üzerine 3 Mayıs günü 1500'den fazla yerli yabancı anti-faşist tarafından protesto edildi. Protesto mitingine çağrı yapan kuruluşlar arasında kilise, Polis Sendikası ve SPD de bulunuyordu. Mitingde bir konuşma yapan Polis Sendikası Bochum Başkanı **Planke,** NPD'nin derhal yasaklanmasını ve politikacıları vakit geçirmeden önlem almaya çalıştı. NPD' nin kongresini korumak için Kuzey Ren Vestfalya eyaletinden ağır silahlı 1300 polisin toplanması göstericiler tarafından protesto edildi. DGB yürüyüşünde 20 kişilik üniformayla yürüyen bir polis grubunun yeralması sempatiyle karşılandı. NPD kongresini protesto eden göstericilerin eylemi olaysız geçerken, polis üzerlerinde silah bulunan 13 NPD üyesini gözaltına almak zorunda kaldı.

Gelsenkirchen'de polis neonazileri korudu

NPD'nin Herne'deki kongresine paralel olarak Gelsenkirchen'de 3 Mayıs günü iki yürüyüş düzenleyen NPD'ye karşı gösteriler yapmak üzere toplanan yüzlerce anti-faşist polisle karşı karşıya geldi. **Gelsenkirchen İşçi Derneği ve Gelsenkirchen İşçi Birliği** tarafından yapılan ortak açıklamaya göre polis antifaşistleri caddeden kaldırımlara ve çalılıklara sürerken, neonazilerin caddede yürüyüş yapmalarını sağladı. Bu olaylar sırasında bir İşçi Derneği üyesi yaralandı ve bir diğeri geçici olarak gözönüne aldı. Gelsenkirchen'de polisin dernek lokaline saldıranların üzerine gitmezken, onları protesto eden dernek üyesini gözaltına alması kınandı.

FAP seçimlere katılabiliyor

Federal Almanya'nın Aşağı Saksonya Seçim Komisyonu 15 Haziranda bu eyalette yapılacak eyalet seçimlerine neonazi FAP'nin **(Hürriyetçi İşçi Partisi)** katılabileceğini açıkladı. Komisyon bu kararına gerekçe olarak, FAP'nin adaylığını koyabilmesi için tüm ön koşulları yerine getirdiğini ve yeterince adaylığı destekleyen imza sunduğunu getirdi. Yabancı düşmanlığını ve ırkçılığı kendine bayrak yaparak toplumu göçmen işçilere ve ailelerine karşı kışkırtmayı amaçlayan FAP'nin seçimlere katılabilmesi geniş demokratik kamuoyu tarafından protesto edildi. Seçim komisyonunun kararını açıklamasından sonra meydana gelen olay ise komisyonun gösterdiği gibi bu partinin insan haklarına saygılı bir parti olmadığı açıkça kanıtlanmış oldu. Komisyon kararının okunduğu sırada, bu kararı protesto eden antifaşistlere üç FAP temsilcisi gaz tabancalarıyla saldırdı. Polis FAP'li saldırganların kaçmasına göz yumarken, antifaşistlerden birini gözaltına aldı ve tabancayı solcuların birinin sıktığını iddia etti.

Yabancılar Dairesi Gevelsberg'de bir Türk ailesini daha parçaladı

"Kemik muayenesi"nden sonra sınırdışı

13 yıldır Federal Almanya'da yaşayan Ahmet Gencer adlı bir işçimiz başvurduğu oturma hakkı dilekçesinin kabulünü beklerken, oğlu apar-topar sınırdışı edildi, kendisinin de oturma izni iptal edildi. Türkiye resmi dairelerinin tüm belgelerini tanımayan Gevelsberg yabancılar dairesi, Ahmet Gencer'in oğlunun kayıtlarda olduğu gibi 16 yaşında değil en azından 18-20 yaşında olduğunu iddia ederek vizesiz yasadışı Federal Almanya'ya girme suçlamasında bulundu. Daire bu suçlamanın sonucu olarak sınırdışı kararı aldı. Mahkeme tarafından uygulamanın durdurulması istemi reddedildikten sonra Cevdet Gencer Türkiye'ye gönderildi. Yabancılar dairesi şimdi de baba Ahmet Gencer'i "oğlundan sonra sıra sende" şeklinde tehdit ediyor.

Gencer ailesi (soldan sağa Ahmet, Sultan ve Savaş Gençer) çaresizlik içinde adaletin yerini bulmasını bekliyor.

13 yıldır Federal Almanya'da

Ahmet Gencer ve eşi Sultan 1965 yılında evlendikten sonra 1967'de kızları Hanım ve 1970'de oğulları Cevdet dünyaya geldi. 1973 yılındaki işçi alımının durdurulmasından az önce Federal Almanya'ya gelen Ahmet Gencer, Ruhr bölgesindeki Bottrop şehrinde işçi olarak çalışmaya başladı. A. Gencer Ağustos 1976'da ise eşi ve iki çocuğunu Federal Almanya'ya yanına getirdi. Gencer ailesinin burada 1977 yılında Savaş adında bir oğlu daha oldu.

Bu arada Ahmet Gencer'in annesinin Türkiye'de ağır hastalanması, yakınlarının maddi durumlarının iyi olmaması ve kendisiyle yeterince ilgilenilmemesi üzerine 1978 yılında anne **Sultan** çocuklarla birlikte Türkiye'ye geri döndü.

Cevdet Gencer Federal Almanya'da ikinci sınıfı bitirmesine rağmen Türkiye'de ikinci sınıfı yeniden okudu ve 1981 yılında Nevşehir vilayetimize bağlı **Kızılköy İlkokulu**'ndan mezun oldu. Köyde ortaokul olmaması nedeniyle Cevdet okula devam edemedi, boşta

ikamet kaydı yapılmıştı. Ne var ki, Ahmet Gencer'in bağlı bulunduğu **Schwelm Yabancılar Dairesi** annesi burada olmadığı için Cevdet'in burada kalamayacağını belirtti ve kendisinin derhal Federal Almanya'yı terketmesini istedi. Başka çaresi kalmayan Ahmet Gencer aynı yılın nisan ayında oğlunu tekrar Türkiye'ye geri gönderdi.

Oturma hakkını beklerken izninden oldu

Ahmet Gencer bu arada ailesiyle birlikte yaşayabilmek için daha bü-

Yukarıdaki ve yandaki belgeler açık bir şekilde Cevdet Gencer'in 16 yaşında olduğunu kanıtlıyor. Yabancılar dairesi buna rağmen

bildi ve eşi **Sultan**'la oğlu **Cevdet**'i Ocak 1985'de yanına getirebildi. Diğer iki çocuk okulları olduğu için altı ay sonra Federal Almanya'ya gelebildi. Uzun uğraşlardan ve acılı günlerden sonra Gencer ailesi birlikteliğe kavuşmuşlardı. **Cevdet** Gevelsberg'de ortaokula kaydoldu ve 10 a sınıfına gitmeye başladı. Bu arada 16 yaşını doldurduğu için, Cevdet'in oturma izni için yabancılar dairesine başvuruldu. Yetkililer Cevdet'in 16 yaşında olduğuna inanmadılar ve araştırmak üzere pasaportunu aldılar. 11 ay hiçbir haber çıkmadı. Bu sürenin sonunda, Şubat 1986'da **Schwelm Yabancılar Dairesi**'nden gelen bir çağrı üzerine Ahmet Gencer, başvurusunu yaptığı oturma hakkının kabul edildiğini düşünerek sevindi. Fakat bunun tam tersi oldu. Pasaportundaki oturma izni iptal edildi ve yerine üç ay geçerliliği olan **"makamlarca tescil edilmiştir"** (behördlich erfasst) damgası vuruldu. Bunun ise tek anlamı vardı: Polis Ahmet Gencer'i sınırdışı edebilmenin yollarını arıyordu.

Kemik muayenesi

Ahmet Gencer'in oturma izninin iptalinden birkaç gün sonra (25.2.1986'da) Cevdet bir yazıyla Yabancılar Dairesi'ne çağrıldı. **Thomas** adlı memur Cevdet'i iki polisle birlikte zorla **"kemik muayenesine"** gönderdi. Bu muayene sonunda doktorun verdiği rapor kendisine tebliğ edilmedi. Bay Thomas, Cevdet'in **"benim ne yapmam gerekiyor"** sorusuna yanıtı, **"bekle, biz sana yazılı olarak bildiririz"** oldu.

Polisiye romanı gibi

Bunun üzerine yaklaşık 20 gün sonra, 8 Nisan 1986 günü saat 8.20 sularında Yabancılar Dairesi'nden **Thomas** ve yanındaki başka bir memur anne Sultan'ı iterek eve dalıyor ve Cevdet'i arıyorlar. Gencin okulda olduğunu öğrenince derhal okula gidiyor ve öğretmeni **Bayan Basilauski**'ye, annesinin hasta olduğu yalanını söyleyerek Cevdet'i dersten çıkartarak polis arabasıyla babasının çalıştığı **Knorr** fren fabrikasına götürüyorlar. Burada fabrikanın tercümanının yardımıyla Ahmet Gencer'e, çocuğun 16 yaşında olduğunu iddia ettiğine dair bir belge imzalatılıyor ve kendisinin işinin başına dönmesi, çocuğun ise durum ortaya çıkıncaya kadar bir gençlik yurduna teslim edileceği bildiriliyor.

Cevdet sınırdışı ediliyor

İşten döndükten sonra Cevdet'i evde bulamayan baba Ahmet telaşlanıyor ve polise telefon ediyor, oğlunun nezarette olduğunu öğreniyor. Anne ve baba derhal oğullarının yanına koşuyorlar. Ancak polisler sadece birkaç saniye hücre kapısından görüştürüyor ve hücrenin kapısını hemen kapatıyorlar. Sonradan öğrenildiğine göre, Cevdet götürüldükten bir gün sonra **sınırdışı** kararı alınmış.

Ahmet Gencer'in tuttuğu avukat sınırdışı işleminin durdurulması için müdahalede bulunuyor. Kararı inceleyen **İdari Mahkeme** de Türkiye'de ilkokuldan başlayarak çeşitli yıllarda düzenlenmiş resmi belgelere ve nüfus suretine değil doktorun verdiği kemik muayenesinin sonuçlarını geçerli olarak değerlendiriyor. Buna göre Cevdet 16 yaşında değil, en azından 18 yaşındaymış ve hatta muhtemelen 20-22 yaşları arasındaymış. Halbuki Cevdet'in ilkokula başladığı yaştan Bottrop'ta, Witten'de ve Gevelsberg'de gittiği okullardaki kayıtlarındaki yaşlar birbiriyle tamamen uyum içinde. Mahkeme heyeti, Cevdet'in 16 yaşında olmadığına **"kanaat"** getirdikten sonra, vize almadan Federal Almanya'ya geldiği ve yasadışı ikamet ettiğini iddia ediyor. Kararın tevzi edilmesinden iki hafta sonrasına kadar itiraz süresi olmasına rağmen **Cevdet** derhal **Wuppertal**'daki **sınırdışı cezaevine** konuyor. Burada **"ziyaret saati geçti"** gerekçesiyle ailesiyle bile görüştürülmüyor ve ertesi günü Türkiye'ye geri gönderiliyor. Cevdet iki gün de İstanbul'da gözaltına alınıyor.

Bana bir çare bul, yoksa intihar edeceğim

Cevdet, Türkiye'de şimdi aile-

nır mı?" Cevdet büyük bir karamsarlığa düşmüş, babasına yazdığı mektupta sorununa derhal çare bulmasını istiyor, yoksa intihar edeceğini yazıyor. Baba **Ahmet** de burada perişan. **"Yasadışı bir işleme önayak olmak ve belge sahtekarlığı yapmak"** gibi suçlamalarla o ve ailesi de sınırdışı edilmek isteniyor. Kendisi yabancılar dairesi

Polisi bana oğlun gitti sıra sende diyor. Gerçekten korkuyorum. Çünkü Türk makamları tarafından verilen tasdikli belgeleri, pasaportu kabul etmeyenler, oğlumun yaşını benden daha iyi bildiğini iddia edenler, bir doktor raporuna dayanarak oğlumu yurtdışı yapanlar, beni de yalancılıkla suçlamaya başladılar."

Cevdet Gencer Federal Alman makamlarının keyfiyeti sonucunda perişan oldu, ihtihar etmeyi bile düşünüyor.

Türkiye'den babasına yazdığı mektup

29.4.86

Babacığım ben çok perişanım
Burada yalnızım param yok Ablam benimle
hiç ilgilenmiyor Almanyadan gelirken 2 günde
İstanbulda hapiste yattım Rapor almıya
gittim Doktorlara Durumu anlattım
Doktorlar bana dediki Türkiye Cumhuri-
yetinin Paşa portuna Nüfus Hüviyetine
Diplomasına inanmıyan Devlet bizim
Raporumuza hiç inanmazlar dediler
param yok Sigortam yok iş yok
Ben ne yapacam şaşırdım Bana bir
çare bul Dayt ile ben burda intar
edecam

Cevdet Gencer

den okudu ve 1981 yılında Nevşehir vilayetimize bağlı **Kızılköy İlkokulu**'ndan mezun oldu. Köyde ortaokul olmaması nedeniyle Cevdet okula devam edemedi, boşta kaldı. **Ahmet Gencer** bunun üzerine Cevdet'in okula devam edebilmesi için Ocak 1984'de oğlunu Federal Almanya'ya getirdi ve **Witten**'de okula kaydettirdi. Cevdet Türkiye'den kendi pasaportuyla gelmişti ve vakit geçirilmeden

Yukarıdaki ve yandaki belgeler açık bir şekilde Cevdet Gencer'in 16 yaşında olduğunu kanıtlıyor. Yabancılar dairesi buna rağmen bu kanıtlara değil bir doktorun raporuna inanıyor.

yük bir ev aramaya ve ailesinin vize işlemleriyle ilgilenmeye başladı. Ahmet Gencer nihayet **Gevelsberg**'de uygun bir konut bula-

ÇOCUKLARI - ENFANT - CHILDREN

Doğan Ünlüsoy
Nevşehir Vali Muavini

...

Bana bir çare bul, yoksa intihar edeceğim

Cevdet, Türkiye'de şimdi ailesinden ayrı, kimsesiz, işsiz sonunun ne olacağını bekliyor. Çaresizlikle doktorlara başvuruyor, bir de onların muayene etmesini istiyor. Aldığı yanıt hep aynı: **"Oğlum, koskoca devletin belgelerine inanmayanlar bizim raporlarımıza ina-** burada perişan. **"Yasadışı bir işleme önayak olmak ve belge sahtekarlığı yapmak"** gibi suçlamalarla o ve ailesi de sınırdışı edilmek isteniyor. Kendisi yabancılar dairesi tarafından tehdit ediliyor: **"Oğlundan sonra sıra sende."** Gevelsberg Askerlik Çağındaki Gençler Girişimi ve Türk-Danış görevlisi Gencer ailesinin sorunuyla ilgilenmeye başladılar. **Ahmet Gencer** gazetemize şöyle yakınıyor: **"Yabancılar şını benden daha iyi bildiğini iddia edenler, bir doktor raporuna dayanarak oğlumu yurtdışı yapanlar, beni de yalancılıkla suçlamaya başladılar."**

Gevelsberg yabancılar dairesinin ve polisin yasadışı bu uygulaması çevrede sert bir şekilde kınandı. Gazetemiz **Türkiye Postası** Gencer ailesiyle dayanışma içinde sonuna kadar olayın üzerine gidecek.

Fransa Türkiyeli İşçiler Birliği Başkanı Kasım Yeşilgül'le röportaj

FTIB faaliyetlerini kapsamlı bir şekilde yükseltiyor

Türkiye Postası: Fransa'da sağcı bir hükümet işbaşına geldi. Hükümet olur olmaz genel olarak emekçiler, özel olarak da göçmen işçiler aleyhine bir dizi kararlar alındı. Buna karşın FTİB savaşımını yükselteceğini duyurdu. Bu konuda gazetemizin okurlarına bilgi verebilir misiniz?

Kasım Yeşilgül: Hemen bir noktayı belirterek konuşmama başlayayım. Geçtiğimiz yılın ekim ayında FTİB Hazeno'da ulusal bir konferans düzenledi. Ve ta o zaman işçi düşmanı sağcı bir hükümetin büyük bir olasılıkla iktidar olacağını belirtmişti. Bu nedenle yeni durum FTİB örgütlerince şaşırtıcı değildir.

Biz o tarihten bu yana sürekli Türkiyeli emekçileri bilgilendirdik. Ve haklarını savunmaları gerektiğini vurguladık.

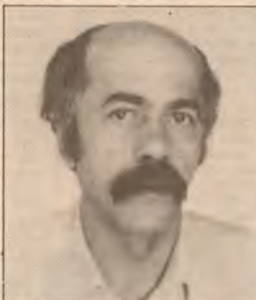
Türkiye Postası: Peki şimdi durum nedir?

Kasım Yeşilgül: Chirac hükümeti işverenlerin vergi suçlarını ve yurt dışına sermaye kaçırma suçlarını affetti. Bundan böyle, sosyal vergileri indireceğini ve işyerlerine devlet subvansiyonunu artıracağını duyurdu.

Kamu işletmelerini özel sermayeye satmak için **"özelleştirme"** bakanlığını kurdu. bütün bunlar açıktır ki emekçilerin aleyhine gerçekleşecektir.

Türkiye Postası: Göçmen işçiler için durum nedir?

Kasım Yeşilgül: Belirtmek isterim ki, yeni yapılacak sosyal haklara saldırıların temeli sosyalistlerin hükümeti tarafından atıldı. 1984 sonlarında aile birleştirmelerine önemli sınırlamalar getirildi. Ardından Ocak 1986'da ailesi anayurtta kalmış ve Fransa'da işsiz olan göçmenlere aile yardımı kesilme kararı alındı. Bu iki karara karşı FTİB çeşitli etkinlikler gerçekleştirdi.

Hükümetin göçmen işçi politikasına gelince ilk önce iki sağ partinin seçim programlarına göz atmak gerekecektir. Her iki sağ grup Chirac'ın partisi (RPR) Cumhuriyet için toparlanma ve Fransız demokrasisi için Birlik partiler grubu (UDF) işbirliği yaparak 16 Mart seçimlerine girdiler.

Göçmen emekçiler konusunda tekel yanlısı bu iki partinin görüşleri şu noktalarda toplanabilir.

1- Fransız ekonomisinin teknolojik düzeyi, kalifiye olmayan milyonlarca göçmene artık gereksinimi yoktur.

2- Fransa'da sosyal, kültürel ve geleneksel uyum sağlamayan göçmenler ülkelerine geri dönmelidirler.

3- Kendi geleneklerini ve kültürlerini sürdürme adı altında gettolar oluşturan göçmenler Fransız yaşamını ve kültür seviyesini düşürüyorlar.

4- Göçmenler ya asimile olup Fransız vatandaşlığına geçerler ya da ülkelerine dönerler. Ve uzun süre işsiz olanlar ülkelerine dönmelidirler.

Genel olarak göçmenleri bekleyen saldırılar bu noktalarda toplanabilir. Öte yandan Chirac hükümeti, mecliste güvenoyu için sunduğu programında, vizenin AET ülkeleri hariç tüm ülkelere uygulanmasını, nüfus artışını sağlamak için üçüncü çocuğa 10 bin franklık yardım vereceğini duyurdu. Ancak göçmenler bu haktan yararlanamıyorlar. Suçun niteliği ne olursa olsun, suç işleyen yabancıların yurtdışı edilme kararı da bu saldırının somut göstergesidir.

Politik göçmenler için, faşist eğilimli içişleri bakanı bir açıklamasında **"Fransa'nın bir han"** olmadığını, bu konuda önlem alacağını duyurdu.

Fransa'da emekçiler 1 Mayıs'ı bu ortamda karşıladılar.

Çok karmaşık çetin dönem olarak nitelendirdiğimiz bu dönemde mücadele yükseltilmelidir. O nedenle FTİB, hükümet değişikliği ve göçmen işçi sorunları konulu çeşitli etkinlikler yapma kararı aldı. Ve bu çalışmaların sonunda, haziranın ilk haftasında Türkiyeli en geniş kesimlerin katılabileceği büyük bir göçmen işçi konferansı düzenleyecektir.

Öte yandan 1 Mayıs çalışmaları sırasında bu konu enine boyuna işlendi. Tüm yerel örgütlerimiz genel üye toplantıları yaptılar. Daha sonra geniş göçmen işçi toplantıları yapılacak. Mayısın ikinci haftasından sonra daha geniş katılımlı toplantılar düzenlenecek. FTİB genel merkezinin hazırladığı göçmen işçi sorunlarına bakış açısı ve çözüm yolları tartışmalara sunulacaktır. Tüm bu çalışmalar haziran ayında yapılacak göçmen işçiler ulusal konferansının ön hazırlığı niteliğini taşıyacaktır.

Türkiye Postası: Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma konusunda neler yapılıyor?

Kasım Yeşilgül: Bilindiği gibi ülkemizde demokrasi sorunu tüm anti diktatörlük güçlerince yoğun bir şekilde tartışılıyor. Yurtdışında vatandaşlarımızın bu soruna duyarsız olmaları düşünülemez. O nedenle FTİB, dayanışma etkinlikleri konusunda 1 aylık eylem kararı aldı.

"23 Nisan ulusal egemenlik ve demokrasi", "Sendikal hak ve özgürlükler ve demokrasi" konulu konferanslar yapıldı.

FTİB'in ulaşamadığı bölgelerde de 30-40 kişilik gruplar halinde bu konularda konferanslar yapılıyor. FTİB, çeşitli yöresel toplantılar düzenleyerek Türkiye'de tartışılan ve uğrunda mücadele verilen demokrasi konusunda da emekçilerimize görevlerini hatırlattı. Ve özel olarak da izin mevsimi nedeniyle yurt dışında yapılan bu etkinliklerin, ülkeye taşınması konusunda işçilerimiz bilgilendirildi.

Foto: Veit Mette

Temizlik işçisi Türkiyeli kadınların kazanımı

Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde, özel bina temizliği işkolunda sürdürülen grevler başarıyla sonuçlandı. Bielefeld Üniversitesi'nde Quix firmasına bağlı olarak çalışan 100 kadar temizlik işçisinden mart ayı sonuna kadar sadece 2 kişi sendika üyesiydi. Temizlik firması şubat ortasında talep ettiği işi azaltmadan çalışma süresini 2,5 saatten 2 saate indirdi. Böylece aylık ücreti de 375,50 DM tan 328,40 DM'a indirerek işçilere ödediği fazla miktarları da geri istedi.

Çoğunluğu Türkiyeli olan temizlikçi kadınlar ÖTV İşyeri İşçi Temsilcileri'nin yardımıyla hemen İG Bau-Steine-Erden sendikasında örgütlendiler, 23-24 Nisan tarihlerinde yapılan grev oylamasıyla %100 evet oyu alan sendikalı işçiler greve gittiler.

Toplam 2500 kişi çalıştıran Quix Firması, grevin ilk günü Münster'den grev kırıcıları getirerek grevi engellemeye çalıştı. Ancak işçilerin, ÖTV işçi temsilcilerinin ve öğrencilerin kararlı çıkışı ile işverenin bu oyunu da tutmadı. Grev kırıcıları geri dönmek zorunda kaldı.

Grevin 2. günü üniversitede bir toplantı yapılarak grev gözcüleri örgütlendi.

3. günde ise artık temizlikçi kadınların işi bıraktığı iyice belli oluyordu. Pislik nedeniyle Sağlık Müdürlüğü firmayı sıkıştırmaya başladı.

Yılda bu iş yerinden 1 milyon 600 bin DM alan Quix firması, 3 günlük grev sonrası, sadece bu işyeri ile toplu sözleşme yapmayı kabul etti. Bu gelişme diğer işyerlerini kapsayan toplu sözleşmeyi de beraberinde getirdi. İnşaat işçileri sendikası İG BSE'nin gerçekleştirdiği toplu sözleşmeye göre, 1 Hazirandan itibaren % 4,8 zam alındı. Ve net ücret sözleşmeleri kaldırıldı. Net ücret sözleşmeleri ile işverenler şimdiye dek ucuz işgücü kullanıyorlardı.

İşçilerin bu kazanımı sendikalaşma ve kısa ama yoğun bir grevle mümkün oldu.

1 Mayıs günü miting alanında grevci işçilerden **Fadime Özhan** konuşmasıyla uzun uzun alkışlandı. Şimdi temizlik işçileri yeni bir enerji ile hakları için mücadele ediyorlar. Ve işyerlerinde bir işyeri işçi temsilciliği kurulması için çalışıyorlar.

Çiçek değil, eşit haklar istiyoruz

10 Mayıs cumartesi günü **Bonn**'da **Anneler Günü** nedeniyle **"Çiçek değil, eşit haklar istiyoruz"** belgisiyle bir kadın yürüyüşü yapıldı.

Dört yıldan beri her Anneler Günü'nde düzenlenerek bir gelenek haline gelen yürüyüşe bu yıl da ilgi fazlaydı. Çeşitli görüşlerden 25 örgüt temsilcisi ve tanınmış kişinin yaptığı çağrıyı, ayrıca 16 örgüt temsilcisi ve kişi de destekliyordu.

Bin civarında kadın saat 11'e doğru istemlerini dile getiren pankartları, rengarenk giysileri, balonları ve ellerinde gürültü çıkartan ilginç aletleriyle yürüyüşe geçtiler. Zaman zaman yürüyüşçüler kaldırımlarda biriken kadınlara kırmızı karanfiller hediye ederek, onları da yürüyüşe kattılar. Ayrıca kadınlarla dayanışmasını gösteren erkekler de yürüyüşe katıldılar.

Yürüyüş sonunda Münsterplatz'da toplanıldı. Çeşitli örgütlerden kadınların 5'er dakika konuşma yaptıkları açık hava toplantısında **FİDEF**'i temsil eden bir Türkiyeli kadın da konuşma yaptı. Federal Almanya'da artan yabancı düşmanlığına dikkat çeken konuşmacı, Hamburg'da neonaziler tarafından öldürülen Ramazan Avcı'nın annesinin ve eşinin birer anne olarak çektikleri acıları dile getirdi. Yabancı ve Alman kadınların yabancı düşmanlığına birlikte karşı koymalarının gerekliliği üzerinde durdu.

Hemen hemen tüm konuşmacılar tarafından, ABD'nin Libya saldırısı kınanırken, kadınların silahsızlanma, yeni işyerleri açılması ve işsizliğin önüne geçilmesi istemleri dile getirildi, Anneler Günü'nde kadınların birer çiçekle aldatılamayacağı vurgulandı.

Münster'de gençler sorunlarına ve bayramlarına sahip çıkıyor

Sesimizi duyurabilmek için

Yurtdışındaki gençler bu yıl da istemlerini dile getirerek çeşitli gösteriler ve toplantılarla 19 Mayıs'ı kutladılar.

Münster'de 24 Mayıs günü 19 Mayıs nedeniyle spor gösterileri ve kültür gecesi düzenlenecek. Sentruper Sporthalle'de yapılacak olan 16 takımın katılacağı futbol turnuvasını koşu ve diğer yarışmalar izleyecek. Münster ve çevresi bedelli askerlik girişimi her hafta gençlik merkezinde (Jugendzentrum) toplanarak yapılacak çalışmaları planlıyor. Aşağıda bu toplantılar sırasında Münster gönüllü muhabirlerinin gençlerle yaptığı bir söyleşiyi yayınlıyoruz.

1748 yurttaşımızın yaşadığı Münster'de 500 genç işsiz. Çoğunluğu zamanlarını gençlik merkezinde (Jugendzentrum) geçiriyorlar.

Konuştuğumuz gençlerden **Mehmet Çakır**, 23 yaşında ve 1968 yılından beri F.Almanya'da inşaat işçiliği yapan babasının yanına gelmiş. 6 yıldır burada olan Çakır'ın amacı yüksek öğrenim yapmakmış. Ancak yasa değişikliği nedeGeldiğinde 3 yıl okula gitmiş, ardından 1 yıl işsizlik. Şimdi işsiz yabancıları 5-6 marka yardımcı işçi olarak çalıştırmasıyla ünlü Kraeger çilek firmasında çalışıyor. Ahmet Ücal için de başta gelen sorun, bedel. 15 bin markın düşürülmesini istiyor. **"Isteğim bu paranın Türkiye'de silahlanma yerine işyeri, okul hastane gibi yerlerin açılmasında kullanılması."**

Yabancı düşmanlığı, konusunda ise şunları söylüyor. **"Skinheads**

bugün gençlik sadece lafta var. Milyonlarca genç işsiz, öğrenim hakkından yoksun. Birkaç vaad dışında gençliğe ne veriyorlar? Durum böyle olduğu için artık bayramımıza da sorunlarımıza da sahip çıkmaya kararlıyız" diyor 24 yaşındaki **Murat Tontur.** Yaklaşık 5 yıl-

Çocuklarımız canımız ama!...

Özellikle demokratik kuruluşlarda, sendikalarda çalışan, yürüyüşlere, toplantılara katılmak zorunda olan anne-babaların en büyük sorunları çocuklar. Eğer çocuklarını bırakacak bir yerleri yoksa, geldikleri toplantı hem çocukları, hem kendileri hem de diğer katılanlar için zehir oluyor. Bu duruma bir çözüm bulabilmek için yoğun tartışmalar yapılıyor. Sonuçta ya anne ya baba, ki bu çoğunlukla anne oluyor, çocuklarla ilgilenmek için evde kalıyor. Ya da çocuklarımız getirildikleri kapalı bir mekanda saatlerce hareketsiz oturmak zorunda kalıyorlar. Bu ortamdan sıkılan oynamak, koşmak, eğlenmek isteyen çocukları ise sevimsiz bir son bekliyor: Azarlanmak, dayak yemek, sokaklara terkedilmek, ilgisizlik... Çocukların özgür bırakıldığı toplantılar ise gürültüden izlenemez hale geliyor. Bu tartışmaların başladığı günlerde FİDEF in 10. Genel Kurulu yapıldı. Bir çok delege ve konuk toplantıya çocuklarıyla katıldığı halde çocukların toplantı salonuna itibar etmemeleri dikkatimizi çekti. Araştırdık. Çocukların bu koca iki gün boyunca ne olacakları sorusuna başarılı bir yanıt verilmişti. Hazırlanan ayrı bir bölümde çocuklar kendileriyle ilgilenen 'Nermin Teyze'leriyle birlikte harıl harıl bir faaliyetin içinde çok mutluydular. Eğitimci olmadığı halde çocukları iki gün boyunca o bölümde tutabilen Nermin Tekin'le konuştuk.

– Bu görev neden sana verildi?

– Benim iki çoçuğum var. Bu kez kurultayı sakin ve gürültüsüz izlemek istiyordum. Benim durumumda da çok anne vardı. FİDEF'e kurultay sırasında çocuklara bir oda ayırmaları için teklif götürdüm. Meğer onlar da bunu düşünüyorlarmış. **"Yanına yardımcı versek görev alır mısın?"** dediler. Kabul ettim. Ama iki kişi dışında kimseden yardım görmedim.

– Bu iki günü nasıl planladın?

– Bu kolay değildi. Çok düşündüm. Bulabildiğim bütün masal kitaplarını okudum. Video buldum. Çocuk filmlerini topladım. Bunların yeteceğini düşünüyordum. Ama çocuklar bir süre sonra film seyretmekten sıkıldılar. Masal ve hikayeleri anlattım. Onlar da bitti. Başladık oyuna. Körebeden tut, ne kadar bildiğimiz oyun varsa oynadık. Onlar da bitti. Çocukların sevebileceği ne yapabiliriz diye düşünmeye başladım. Aklıma tiyatro geldi. FİDEF'li arkadaşlara, bir tiyatro hazırlarsak kültür bölümünde yer verir misiniz, dedim. Kabul ettiler.

– Elinde hazır bir metin yokken, nasıl tiyatro hazırladınız?

– Konuyu çocuklarla birlikte hikaye kitaplarından seçtik. 10 daki-

Bir toplantıda anne iki çocuğuyla. Böyle mi iyi? *Çocuklar bir gösteri sırasında. Yoksa böyle mi iyi?*

– Bu olayın ardından kutultaya gelmiş bir ressam arkadaşla konuştum. Bana yardımcı olmasını istedim. Büyük bir istekle kabul etti. Çocuklara bir ressam amcanın yaptıkları resimlere bakıp en güzel olanını ödüllendireceğini söyledim. Çocuklar bana karşı güvensizdi. **"Bu da tiyatro gibi olmasın"** dediler. Önceden bu durumu düşünmediğimden resim yapacak araçlar yoktu. Delegelerden kalem topladım. Kağıt vardı. Başladılar resim çizmeye. Bu 4-5 saat sürdü. Ilk çizdikleri resimleri vermediler. Daha iyi çizmek istiyorlardı. Sonunda ressam arkadaş bir değerlendirme yaptı. Birinciyi ödüllendirdi. Diğerlerine de çalışmaya katıldıkları için birer kart hediye etti. Çocuklar bundan çok memnun oldular. Oğlum bu kartı hâlâ saklıyor. Sonra yapılan resimleri sergiledik. Bu çalışma ve sonuçları çocuklar için bir sevinç ve öğünç kaynağı oldu.

– Peki çocuklar anne ve babalarını hiç aramadılar mı?

– Hayır. Yiyecek, içecek sorunları FIDEF tarafından çözümlendi.

– Her yerde değil. Çocuklara bakmak için ille de uzman olmak şart değil. Derneklerimizdeki çocukların hali içler acısı. Onlarla kimse ilgilenmiyor. Bir uzman bulmayı beklersek...

– Neden ilgilenilmiyor çocuklarla?

– Çocuklarla uğraşmak bir angarya gibi geliyor kimilerine. Aslında en güzel ve önemli görev bu. Derneklerde temiz halı döşenmiş, çocukların üstünde oynayabileceği minderler filan olan odalar hazırlanmalı. Çeşitli zihin geliştirici

işçiliği yapan babasının yanına gelmiş. 6 yıldır burada olan Çakır'ın amacı yüksek öğrenim yapmakmış. Ancak yasa değişikliği nede-

Ahmet ÜCAL

niyle bunu gerçekleştirememiş, çünkü lise diploması geçerliliğini yitirmiş. **"Bir yıl meslek okuluna devam ettim. Burada çalışma izni almak için 10 ay meslek okuluna veya MBSE kurslarına katılmak gerekiyor."** diyor Mehmet Çakır.

Burada kalmakla, dönmek arasında bir seçim yapmak zorunda olan binlerce gençten biri 23 yaşındaki Çakır. **"Askerlik bedeli kazandığım paraya göre çok yüksek, benim için bu en büyük sorun. Bence bedel herkesin ödeyebileceği bir miktarda olmalıdır. Iki ülke de NATO üyesi olduğuna göre bize burada askerlik olanağı tanınmalı. Türk hükümeti bizi sadece döviz yumurtlayan tavuk olarak görmemelidir."** diyerek sözlerini sürdürüyor.

Mehmet Çakır Alman gençlerinin yaşam tarzlarını da onaylamıyor. **"Geçenlerde gazetede okumuştum, 18 yaşından küçük yaklaşık 5 bin genç evlerini terketmiş. Bir çatı altında oturanlar da kendilerini bağımsız hissediyorlar"** diyor. Yabancı düşmanlığını biraz da yabancıların gettolarda oturarak uyum sağlamamalarına bağlıyor.

Mehmet ÇAKIR

1978'den bu yana F. Almanya'da yaşayan **Ahmet Ücal** 22 yaşında.

sını istiyor. **"İsteğim bu paranın Türkiye'de silahlanma yerine işyeri, okul hastane gibi yerlerin açılmasında kullanılması."**

Yabancı düşmanlığı, konusunda ise şunları söylüyor. **"Skinheads denilen saldırgan dazlakların her gün daha da saldırgan olmaları beni korkutuyor."**

Ancak bu sorunların çözümünün zor olmasına rağmen iyimserliğini yitirmediğini ekliyor. **"Birlik ve beraberlik içinde hareket edilirse bu sorunlar çözülebilir. Sesimizi daha fazla duyurabilmek için 24 Mayıs günü futbol turnuvası ve eğlence gecesi düzenledik. Sorunlarımız karşısında bu tip eylemlerle birlikte mücadele edelim."**

"19 Mayıs Bayramı gençliğe rasgele verilmiş bir bayram değil. Bu bayram gençliğe Kurtuluş Savaşı'na katıldığı için verildi. Ama

daki Murat Tontur. Yaklaşık 5 yıl-

Murat TONTUR

dan beri F. Almanya'da ve devam ediyor. **"Birleşip birlikte mücadele verdiğimizde haklarımızı elde edebildiğimizi, koruyabildiğimizi bedel ve pasaport harçlarında gördük. Şimdi bu örneklerden yola çıkarak, iş daha çok genci biraraya toplayıp, mücadele etmekte."**

ettiler.

– Elinde hazır bir metin yokken, nasıl tiyatro hazırladınız?

– Konuyu çocuklarla birlikte hikaye kitaplarından seçtik. 10 dakikalık bir oyun haline getirdik. Çocuklar bütün gün aralarında görev bölümü yaptılar. Akşamı heyecan içinde beklediler. Akşama kadar **'saat kaç teyze?', 'Ne zaman çıkıyoruz?'** diye kaç kere sordular bir bilseniz. Oyunda giyeceklerini ihtiyaçlarını sağdan soldan buldukları kendileri hazırladılar. Ancak programın sorumlusu arkadaş çocukların sahneye çıkmasına izin vermeyince bir çoğu ağlamaya başladı. Bana güvenmişlerdi. Onların gözyaşları ve sözümü yerine getirememem beni çok üzdü.

– Peki çocukların güvenini tekrar nasıl kazanıp, onları oyalayabildin?

yoktu. Delegelerden kalem topla-

Nermin TEKİN

çalışma ve sonuçları çocuklar için bir sevinç ve öğünç kaynağı oldu.

– Peki çocuklar anne ve babalarını hiç aramadılar mı?

– Hayır. Yiyecek, içecek sorunları FİDEF tarafından çözümlendi. Hiç bir şey için ailelere başvurmadık.

– Çocuklarla daha ilerde de böyle ilgilenebilmek için neler öneriyorsun?

– Bütün derneklerde böyle bir çalışma yapılabilir. Ancak çocuklarla uğraşacak insanın çocukları sevmesi, ufak tefek kaprislerini onlarla oynayarak, yalan söylemeden güvenini kazanarak göğüslemesi sevgi ve anlayışla bir otorite kurması gerek. Yoksa al örgünü, arada bir de çocuklar kavga etmesin diye yalnızca gözünle bak, bağır, olmaz öyle şey.

– Çocuklarla ilgilenecek bir uzman gerekli mi?

garya gibi geliyor kimilerine. Aslında en güzel ve önemli görev bu. Derneklerde temiz halı döşenmiş, çocukların üstünde oynayabileceği minderler filan olan odalar hazırlanmalı. Çeşitli zihin geliştirici oyuncaklar bulunabilir. Bunlar dayanışma olarak evlerden bile getirilebilir. Zamanla çocuk koroları, folklorü, tiyatrosu geliştirilebilir.

– Halleri içler acısı derken neyi söylemek istedin?

– Çocuklarımız anne babaların gittikleri yere düşman oluyorlar. Bir çocuktan saatlerce sigara dumanı ile dolu bir odada hareketsiz oturmasını bekleyebilir miyiz? Çocuklarımıza bu yaşta birşeyler veremezsek bir kaç sene sonra onları kaybetmiş olacağız. Onlara değer vermemiz ve ilgilenmemiz gerekiyor.

– Bir anne olarak çocuk eğitimi konusunda ne düşünüyorsun?

– Dikkatimi çeken şu: Çocuklar toplantılarda aile sohbetlerinde konuşmalara tanık oluyorlar. Kafalarında bilinçsizce bazı şeyler yer ediyor. Ülkemizin bugün içinde olduğu durumu kavrayamadıkları için ülkemize düşman oluyorlar. Bunu yaşlarına uygun bir şekilde anlatmalıyız. Onları küçük yaşta, daha çocukluklarını yaşamadan politikanın içine sokmak da doğru değil bence. Sonra onlara koyduğumuz yasaklar da ilgilerini çekiyor. Ben oğluma hiç tabanca almıyorum. Bir gün bir baktım bir ekmek dilimini kemirerek tabanca haline getirmiş, ateş ediyor. Ertesi gün ona bir tabanca aldım. Bir yandan da silahların zararlarını anlatmaya çalışıyorum. Yani bazı şeyleri yasaklayacağımıza onlara kötülüklerini anlatabiliriz. Kısacası onlarla herzaman ilgilenmek gerekiyor. Onların dünyalarına girebilmek, sorunlarına yardımcı olmak, üzüntülerini paylaşmak... Kolay değil ama onlar için, gelecek için bunu yapmalıyız.

Değerli okuyucularımız. Eğitimci değil yalnızca bir anne olan Nermin Tekin'in görüşleri bunlar. Ancak biz bu konuda daha söylenecek çok şey olduğuna inanıyoruz. Okuyucularımızdan, anne, babalardan, eğitimcilerimizden, dernek yöneticilerinden çocuklarımızın eğitimi konusunda görüşlerini ve deneylerini bekliyoruz.

DİYARBAKIR MEKTUBU

Fırat DILGEŞ

Newroz'un ardından

"Sen ne bilirsin?" deme!
Nasıl bilmek Diyarbekir'i
Diyarbekir Kalesi'ni
Yedi bedenini, dört kapısını
Kör zindanını
Kalmışım zindanında
Diyarbekir'in
Çekilmez kör zindanın kahrı
Duyarım anlamam
Anlatırım duymazlar
Güneşin her batışında
Elimi atarım kulağıma
Bilirsin,
İçten söylenir, yanık olur
Çekilen sevda, söylenen türkü
Alır beni götürür türkü
Yanan Newroz ateşine
Içim ısınır,
Yüreğim olur bir hoş
Ister koklamak,
Karacadağ'da, pirinç tarlasında
Filizlenen Newroz'u,
Newroz Çiçeğini
Kafesine sığmayan yüreğimi
bilirsin
Bilirsin ki yüreğim,
Ekilen pirinç, filizlenen tohum
kadar
Temiz, berrak ve bereketli.

Dostumuz B.İ.'nun şiiri Diyarbakır zindanındaki tutukluların Newroz'daki duygu ve düşüncelerini dile getirmek amacıyla yazıldı. Bu duygu ve düşünceler hepimize Newroz selamıdır.

* * *

Geçen mektubumuzda **İbrahim Polat**'ın katledilişini anlatan bir köylü mektubunu iletmiştik. Daha sonra bu cinayet legal basında çıkan haberlerle de doğrulandı. SHP Milletvekili Fikri Sağlar İbrahim Polat'ın **"terörist"** olmadığını, **"dur ihtarına uymadığı için"** değil, karakolda işkence edilerek öldürüldüğünü açıkladı. Böylece faşist rejimin bir cinayeti daha açığa çıkarıldı. Ama daha açığa çıkmayan yüzlerce cinayet olduğu biliniyor. Bu cinayetlerden bildiklerimizi sıralamak istiyoruz:

Ömer Aydar Siirt'in Pervari ilçesine bağlı Yanıkses köyünde yaşayan evli, iki çocuk babası yoksul bir köylüydü. 1984 yılının son aylarında tutuklandı. 62 gün süren işkenceler sonunda öldürüldü. Cesedi köylülerine 1985 yılı başında verildi.

Cemil Kırbayır Kars'ın Göle ilçesinin Okçu köyünde öğretmenlik yapıyordu. Daha 12 Eylül 1980 günü köyün gençlerinden Cengiz Kaya, Çetin Aşure, Metin Akkuş'la birlikte gözaltına alındı. Bu üç genç daha sonra serbest bırakıldı. Cemil Kırbayır'ın izine ise bir daha rastlanmadı. Babası İsmail Kırbayır oğlunu bulma umuduyla sayısız girişimde bulundu, defalarca Erzurum, Diyarbakır ve Ankara'ya gitti. Ama tüm bu girişimleri sonuçsuz kaldı. Sanki Cemil Kırbayır'ı tutuklayanlar devletin silahlı güçleri değildi.

Cevher Yaşar Tunceli Mazgirt'in Otlukaya köyünde babası ve kızkardeşiyle birlikte gözaltına alındı. Kendisiyle birlikte kızkardeşi ve babası da işkencelerden geçirildi. Kızkardeşi ve babası serbest bırakıldığında Cevher Yaşar'ın vücudu işkencelere dayanamadığından canlılığını yitirmişti. Takvimler de 3 Eylül 1985'i gösteriyordu. İki kişinin tanık olduğu bu cinayetin sorumluları hakkında hiçbirşey yapılmadı, soruşturma bile açılmadı.

Malatya'nın Arguvan ilçesinin Sazlı köylüleri çevre köylüler gibi 1984 yılı yazında toplu dayaktan geçirildiler. Bu zorbalıklara karşı sesini çıkarmak isteyen muhtar **Mustafa Duman** en insanlıkdışı işkencelerden geçirildikten sonra kurşunlanarak öldürüldü. Bütün bunları köye helikopterlerle gelen askeri komando ekipleri gerçekleştirdi.

Mehmet Cizreli 12 Eylül darbesi yapıldığında TÖB-DER Mardin Şubesi başkanıydı. Ilk elde tutuklananlar arasında o da vardı. 29 Eylül günü 80 kişiyle birlikte **"gözaltı"**ndaydı. Yaklaşık on gün sonra Hürriyet gazetesi TÖB-DER Mardin Şubesi Başkanı'nın işkence edilmiş cesedinin Mardin yakınlarında bir tarlaya atılmış durumda bulunduğunu anlatan bir haberi fotoğraflı olarak yayınladı. Kuşkusuz Mehmet Cizreli'nin katilleri de, öteki işkenceciler gibi Evren ve arkadaşlarından gördükleri destekle ellerini kollarını sallayıp dolaşıyorlar.

Reşat isminde Mazıdağlı bir genç de Mehmet Cizreli'yle aynı günlerde **"gözaltı"**ndaydı. **"Gözaltı"**ndan 25 Ekim 1980 günü alınan Reşat işkenceye götürüldü, bir daha da geri getirilmedi. İşkencede komaya girince hastaneye kaldırıldı. **Mazıdağlı Reşat** son nefesini Diyarbakır Askeri Hastanesi'nde verdi. Onun katilleri de özgür.

İkibuçuk yıl önce, 2 Ekim 1983'de gözaltına alınan ve cesedi 4 Kasım 1983 günü ailesine teslim edilen **İbrahim Ulak**'ın eşi kocasının işkencede öldürüldüğünü açıkladı. Açıklama gazetelerde yeraldı. 17 yıllık DSİ işçisinin işkenceci katilleri hakkında herhangi bir işlem yapılmadı. Oysa sözkonusu tarihlerde kimlerin görev başında olduğu bellidir.

Örneğin İbrahim Ulak'ın işkencelerle öldürüldüğü Kurdoğlu Kışlası'nda işkencecibaşı Irfan Keskin'di. Diyarbakır Cezaevi'nde işkenceleri yöneten ve en azından 32 kişinin canına kıyanlar da biliniyor. Bunlar; Trabzon Beşikdüzü'nden Üsteğmen Ali Osman Aydın, İstanbullu Yüzbaşı Erdoğan Erözalp, ve Yüzbaşı Esat Oktay Yıldırım'dır. Bu her üç katil de öteki hapisanelerde görev yapmış, devrimcilerin kanına girmişlerdir. Bunlar cezaevlerine kapatılmış olan devrimcilerin sindirilmesi ve yıldırılması için özel olarak yetiştirilen kadrolardandır.

Ayrıca Diyarbakır'da **"yukarı"**dan gelen emirleri gerekli yerlere ileten, siyasi polis, sıkıyönetim ve cezaevi arasında koordinasyonu sağlayan bir katil ekip var. Bu ekip; Piyade Binbaşı Birol Şen, Topçu Binbaşı Fuat Selamoğlu, Binbaşı Necmi Yaraşan, Piyade Yüzbaşı Abdullah Kahraman, Muhabereci Üsteğmen Ibrahim Değirmenci ve Tankçı Üstteğmen Hasan Sarı ile Kıdemli Başçavuş Mehmet Aktaş'tan oluşuyor.

Kamu kesimindeki 600 bin işçinin ücret zammı yüzde 25'i geçmeyecek

Gerçek ücretler 1986'da gerileyecek

Önümüzdeki günlerde, Kamu Iktisadi Teşebbüsleri'nde (KIT) çalışan işçilerden 600 bini, sendikaları aracılığı ile işverenle toplu sözleşme görüşmelerine oturacak. Ancak, toplu sözleşme görüşmeleri daha başlamadan, geçtiğimiz yılın enflasyon oranının yüzde 50'lerde seyretmesine karşılık, bu yılki ücret zammının yüzde 25 + 2,500 lirayı geçemeyeceği belli oldu. Özal hükümetinin direktifi üzerine, Kamu Işveren Sendikaları yapılacak toplu sözleşme görüşmelerine ilişkin temel ilkeleri belirledi ve yapılan açıklamada, işçilerin 1986 yılı ücret zamlarının yüzde 25+2,500 lirayı geçemeyeceği ve ayrıca, sosyal yardımlarda hiçbir artırmanın sözkonusu olmayacağı belirtildi.

KIT'lerde örgütlü Kam-Sen, Kamu-Iş ve Tuh-Iş adlı işveren sendikalarının yaptıkları ortak açıklamada, işçi haklarının daha da geriletileceği dile getirilerek, toplu sözleşme görüşmelerinde izlenecek temel ilkeler, şu ana başlıklar altında toplandı:

- **Işçilere verilecek ücret zammı, hiçbir işletmede ve hiçbir şekilde yüzde 25+2,500 lirayı geçemeyecek.**
- **Işçilerin yönetime katılma konusu, hiçbir şekilde tartışma konusu yapılmayacak, daha önceki sözleşmelerde yeralan bu ve benzeri hükümlere, yeni sözleşmede kesinlikle yer verilmeyecek.**
- **Kıdem tazminatları, 30 günü geçmeyecek. Daha önceki sözleşmelerde, bu sürenin üzerindeki kıdem tazminatları 30 güne indirilecek.**
- **Ikramiyeler, kesinlikle artırılmayacak.**
- **Evlenme, ölüm, yakacak ve benzeri sosyal yardımlarda, hiçbir artış yapılmayacak.**
- **Sosyal yardım kalemleri azaltılacak.**
- **Toplu sözleşme görüşmelerine, eskiden olduğu gibi kamu kesimi yöneticileri ile başlanmış ve bazı maddelerde anlaşmaya varılmış olunsa bile, bu sözleşmelere başlanmamış sayılacak, bu yıl içindeki görüşmelerin tümü Kamu Işveren Sendikaları ile yapılacak.**

Bilindiği gibi, bugüne kadar kamu kesiminde imzalanan toplu sözleşmelerin taraflarını, KIT'lerde yetkili işçi sendikaları ile bu kuruluşların yöneticileri oluşturuyor ve anlaşma, işyerleri düzeyinde imzalanıyordu. Ancak, bundan bir süre önce, bütün KIT'ler Özal hükümeti tarafından üç işveren sendikası olarak örgütlendi ve işveren adına, toplu sözleşme yapma yetkisi bu sendikalara verildi.

Bu arada, bütün KIT'ler için, yeni oluşturulan bu üç kamu işveren sendikasına aidat ödeme zorunluğu getirildi. Bu yeni uygulamaya göre, KIT'lerin kamu işveren sendikalarına ödeyecekleri aidat miktarı, işçi sendikalarının aldıkları aidat miktarının altında olamayacak ve ancak, kamu kuruluşları, sendikaya ödedikleri bu paraları vergiden düşebilecekler.

SÖZ ÇİZGİNİN — Turhan Selçuk

— OOO!.. İŞÇİ HAKKI! NASILSIN YAHU?..

Akdeniz'deki Amerikan varlığı ve Kıbrıs'taki Ingiliz üsleri üzerine bir yuvarlak masa toplantısı

Akdeniz'in kaynadığı, ABD savaş gemilerinin Libya'yı işgal provaları yaptığı, Kıbrıs'taki Ingiliz üslerinin alarma geçirildiği koşullarda Kuzey Kıbrıs'ta yayınlanan günlük gazete *Yeni Düzen*'e Sovyetler Birliği'nin Akdeniz'le ilgili önerilerinin Kıbrıs'ta nasıl karşılandığı konusunda bir soru yöneltmiştik. Ancak sorunun yanıtı olan röportajlar ne yazık ki elimize ABD'nin Libya'ya saldırmasından oldukça sonra geçti. Ancak sorumuz güncelliğini hala koruyor. Yeni Düzen gazetesinin düzenlediği Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) Genel Başkanı *Özker Özgür*, Toplumcu Kurtuluş Partisi (TKP) Genel Sekreter Yardımcısı *Alpay Durduran*, Kıbrıs Türk Barış Derneği Başkanı Zeki Erkut ve Yeni Düzen'den *Sevgül Uludağ*'ın katıldığı yuvarlak masa toplantısını özetleyerek yayınlıyoruz.

"Tam bağımsız olamayacak ülkelerden biri"

– Sayın Durduran, uzun süredir Kıbrıs'taki Ingiliz üsleri tam alarmda bulunuyor. Üsler 3 filo, Tornado ve Fantomlarla, denizaltılarla donatıldı... Coral Sea Ispanya'dan ayrılıp Akdeniz'e açıldı. Tatbikata katılan ABD gemilerine bölgeden ayrılmayıp Akdeniz'de kalmalarının emredildiği bildirildi. Tüm bunların Libya ile ilgili olduğu sanılıyor. Siz Akdeniz'deki Amerikan varlığı ve adamızdaki Ingiliz üsleriyle ilgili görüşünüzü belirtir misiniz?

A.Durduran: Biz Akdeniz'in si- [...] larına karşı bir sıçrama tahtası yapılmak istenmiştir. Nitekim iki Ingiliz üssü bu konuda çok elverişli bir konuma sahiptir. Son günlerdeki gelişmeleri kısaca özetlersek, Amerika'nın öteden beri bağımsızlıkçı ve anti-emperyalist bir politika izleyen Libya'ya karşı komplo içinde olduğu gözlemlenmektedir. Bu komplolar Sirte Körfezinde bir savaş olasılığı yaratmış iki ülke sıcak savaşın eşiğine gelmiştir. Bu tehlike henüz giderilmemiştir. Akdeniz'in Ispanya'dan, Italya'dan, Yunanistan'dan Türkiye'ye kadar [...] dost, müttefik, yandaş diye adlandırdığı bölgelerde etkinliği de artıyor. ABD dünyanın her bölgesinde kendisini doğrudan taraf olarak kabul etmekte ve dünyamızdaki ekonomik soygunun sürmesi için elinden geleni yapmaktadır. Donanmasını, üslerini bunun için gerekli görmektedir.

Özker Özgür: "Sovyetler'in yeni önerileri yapıcı yaklaşımlardır. Ve bölgede, dünyada barış is-

Emekçiler için konut umudu bir başka bahara

Bütün kamuoyu araştırmaları, emekçi kitlelerin en çok konuştuğu konuların başında pahalılık, işsizlik ve geçim sıkıntısı ile birlikte, kira ve konut sorununun geldiğini gösteriyor. Bilindiği gibi, 6 Kasım 1983 "seçim"inde bu sorun en çok istismar edilen konulardan birisini oluşturmuş ve ANAP'ın program ve seçim bildirgesinde, [...] metrekarelik konutlar için, en çok 3 milyon 250 bin lira; değeri 8 ile 10 milyon lira arasında olan 80 metrekarelik konutlar için, en çok 2 milyon 750 bin lira arasında kredi verilecek.

Bir başka deyişle, Özal hükümetinin programına göre, 80 ile 100 metrekarelik bir konuta sahip olabilmek için, konut bedelinin 7 ile [...] emekçilerin konut sahibi olabilmelerinin hayal olduğunu belirttiler.

Yapılan hesaplamalara göre, 80 metrekarelik bir konut için gerekli 7 milyon liralık peşin ödeme, ayda eline 29 bin lira geçen asgari ücretli bir kişinin, 20 yıllık gelirine denk düşüyor. Aynı şekilde, ayda eline 50 bin lira geçen bir işçi veya memurun, 7 milyon lirayı biraraya [...]

... Başbakan'ın bir demeci yetermiş meğer
Hürriyet
Özal'a göre konut

çok büyük oranlarda artması, konut sorununa yeni boyutlar kazandırdı ve bu konu, emekçi yığınlar açısından en temel sorunlardan birisi haline geldi. Örneğin, Istanbul Ticaret Odası'nın (ITO) derlediği indekse göre, Istanbul'da en ucuz

ni gösteriyor. Bilindiği gibi, 6 Kasım 1983 "seçim"inde bu sorun en çok istismar edilen konulardan birisini oluşturmuş ve ANAP'ın program ve seçim bildirgesinde, **"Konut sorunu, sorun olmaktan çıkartılacaktır. Başını sokacak bir yuvanın özlemini çekiyorsan, oyunu konut yapımını planlamış, parasını pulunu nereden sağlayacağını hesaplamış Özal'ın partisine ver"** denilmişti.

Geçtiğimiz günlerde, Özal hükümetinin konut sorununa nasıl "çözüm" getireceği belli oldu. Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi'nin belirlemelerine göre, konut satınalmak isteyenlere, satış fiyatının yaklaşık yüzde 25'i oranında **"Konut Fonu"**ndan kredi verilecek ve paranın geri kalan bölümü, satınalıcılar tarafından peşin olarak ödenecek. Örneğin, değeri 10 ile 12 milyon lira arasında değişen 100 ... di verilecek.

Bir başka deyişle, Özal hükümetinin programına göre, 80 ile 100 metrekarelik bir konuta sahip olabilmek için, konut bedelinin 7 ile 9 milyon lirasını peşin ödemek gerekecek. Aylık asgari ücretin 29 bin lira ve sigortalı ortalama bir işçi ile memurun aylık gelirinin 40-50 bin lira dolayında olduğuna dikkati çeken uzmanlar, bu koşullarla ... **eline 29 bin lira geçen asgari ücretli bir kişinin, 20 yıllık gelirine denk düşüyor. Aynı şekilde, ayda eline 50 bin lira geçen bir işçi veya memurun, 7 milyon lirayı biraraya getirebilmesi için, yemeden içmeden 11 yıl 7 ay çalışması gerekiyor.**

Öte yandan, maaş ve ücretlilerin, orta katmanların gerçek gelirlerinin sürekli ve büyük miktarlarda geriletilmesine karşılık, kiraların ... **nut sorununa yeni boyutlar kazandırdı ve bu konu, emekçi yığınlar açısından en temel sorunlardan birisi haline geldi. Örneğin, İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) derlediği indekse göre, İstanbul'da en ucuz konut kirası, iki kişilik bir gecekondu için ayda 19 bin 500 liraya ulaştı.**

İTO'nun istatistik verilerine göre, İstanbul'un değişik semtlerinde, bir apartman dairesinin aylık kirası 70 bin lira ile 400 bin lira arasında değişiyor. Örneğin, ilgili veriler, İstanbul'da en düşük kira bedelinin Beşiktaş, Sarıyer, Suadiye, Koşuyolu ve Caddebostan semtlerinde olduğunu gösteriyor ve bu yörelerde, bir dairenin aylıl kirasının 70 bin lira le 135 bin lira arasında değiştiği görülüyor. İTO'nun verilerine göre, bir aylık kira bedeli Levent'te 250 bin, Gayrettepe ve Florya'da 300 bin ve Bebek'te ise, 400 bin liraya kadar yükseliyor.

Emlakçılerden seçmeler

- Suadiye'de sobalı....................100 bin (TL)
- Caddebostan'da çatı katı....................135 bin (TL)
- Levent'te kömürlü....................250 bin (TL)
- Baltalimanı'nda 3 oda....................350 bin (TL)
- Akatlar'da 1 oda....................150 bin (TL)
- Göztepe'de peşinatsız....................175 bin (TL)
- Gayrettepe'de....................300 bin (TL)
- Florya'da bahçeli....................300 bin (TL)
- Kuruçeşme'de....................100 bin (TL)
- Bebek'te möbleli....................400 bin (TL)

Sağmal İnek

Özlem ÖZGÜR

Evren-Özal rejiminin, ağzında sakız ettiği iki ekonomik konu var. Bunlardan birisi, Türkiye'nin dışsatımının son birkaç yıl içinde önemli miktarlarda artmış olması ve öteki de, dış borçlar konusudur. Özal ve ekibi, oturup kalkıp, Türkiye'nin dışsatımında gözlenen hızlı artışlardan sözediyor. Özal ve takımı, yine oturup kalkıp, **"Türkiye borçlarını tıkır tıkır ödüyor"** ve **"Türkiye'nin dışandaki itibarı fevkalade iyidir"**, propagandasını yapıyor.

Söze, dış borçlar konusundan girelim. Ekonomi politik dilinde, bir ülkenin dış borçlarını ödemekte olmasının anlamı, tek kelimeyle, o ülkenin toplam dış borç miktarı ile yıllık dış borç yükünün, giderek azalması demektir. Bir başka deyişle, Türkiye pratiğinde, konu şu soruda düğümlenmektedir: Türkiye'nin dış borçları ve dış borç yükü azalmakta mıdır, yoksa artmakta mıdır?

Türkiye'nin, anapara ve faizleriyle birlikte dış borçlarının toplamı, 1979 yılı sonunda 12,9 milyar dolardır. Resmi verilere göre, 1980-1985 yılları arasında, Türkiye tamı tamamına 14 milyar 119 milyon dolar dış borç ödemiş. Ödemiş ödemesine ama, Türkiye'nin dış borçları azalmamış; ikiye katlanmış, yalnıza anapara olarak, 1985 yılı sonunda 26 milyar 400 milyon dolara tırmanmış.

Dahası var. Türkiye'nin 1973-1985 döneminde ödediği dış borç faiz miktarı, anaparadan fazladır. Yani, Türkiye'nin toplam dış borç miktarına varabilmek için, anaparaya en az bir o kadar da faiz borcu eklemek gerek. Bir başka deyişle, bugün Türkiye'nin dış borç miktarı, anapara ve faizleriyle birlikte, 50 milyar doların üzerindedir.

Dış borçlar konusundaki gelişmeler, bu kadarla da sınırlı değildir. Yine resmi verilere göre, Türkiye 1973-1979 döneminde, 3 milyar 147 milyon dolar dış borç ödemiş. Ve bu dönemde, Türkiye'nin yıllık dış borç yükü, 450 milyon dolar olarak gerçekleşmiş. Türkiye, geçtiğimiz yıl, 3 milyar 611 milyon dolar dış borç ödemiş. Yani altı yıl gibi kısa bir sürede, Türkiye'nin yıllık dış borç yükü, yaklaşık sekize katlanmış. **Türkiye,** dış borç mu ödemiş, yoksa gırtlağına kadar borçlanmış mıdır? Yorumlamaya gerek var mıdır?

Dışsatım konusuna gelelim. Türkiye'nin 1979 yılında 2,3 milyar dolar olan dışsatımı, son altı yılda yaklaşık 3,5 kat artarak, 1985 yılında 7,9 milyar dolara yükselmiştir. Bu dışsatım artışlarının, ne pahasına gerçekleştirildiği ve faturanın kimlere ödetildiği, oldukça iyi biliniyor. Bu nedenle bu noktayı bir yana bırakıp, konunun bamteline gelelim.

Türkiye'nin dışsatımı, artmasına artmış ama; ne yazık ki, Türkiye'nin dışalımları daha hızlı tırmanmış; ve bu nedenle de, Türkiye'nin dış ticaret açıkları küçülmemiş, daha da büyümüş. Örneğin, 1973-1979 döneminde, Türkiye'nin dış ticareti 18,9 milyar dolar açık vermiş ve yıllık açık, 2,7 milyar dolara olarak gerçekleşmiş.

Bakın, 24 Ocak kararlarından sonra ne olmuş? 1980-1985 döneminde Türkiye'nin dış ticareti, 23,1 milyar dolar açık vermiş ve yıllık açık, 3,9 milyar dolara tırmanmış. Yani, 1980 öncesine oranla, Türkiye'nin yıllık dış ticaret açıkları, tamı tamamına yüzde 44 oranında büyümüş. Gördünüz mü, **"dışsatım patlaması"**nın faziletlerini?

Özal, ne diyor? Türkiye'nin dışandaki itibarı, fevkalade iyidir buyuruyor. Haksız mıdır? Özal, yerden göğe kadar haklıdır. Özal ve ekibi, süngülerin gölgesinde, yığınları soyup soğana çevirmiş, ve ulusal ekonomiyi, emperyalizmin **"sağmal ineği"** haline getirmiş ve bu sayede, Türkiye'ye dışanda büyük itibar kazandırmıştır!..

Eğri oturup doğru konuşursak, yine de ekonomik durumun en veciz şekilde IMF özetlemiştir: **"Türkiye'nin ekonomik durumu iyi, milletin durumu kötüdür."** Doğru söze ne denir? Kalkıp diyeceksiniz ki, bu sözün neresi doğru? Halkın durumu kötü ise, ekonomik durum iyi olabilir mi? Olur olur, hem de bal gibi olur. Ekonomik durumun iyiliği, emperyalist soygun olarak tanımlanırsa, neden doğru olmasın ki?

bunların Libya ile ilgili olduğu sanılıyor. Siz Akdeniz'deki Amerikan varlığı ve adamızdaki İngiliz üsleriyle ilgili görüşünüzü belirtir misiniz?

A.Durduran: Biz Akdeniz'in silahsızlanmasından ve daha önce Akdeniz'de sınırı olmayan devletlerin askeri güçlerinin Akdeniz'den uzaklaştırmasından yanayız. Dünyada bir terör dengesi kurulmuştur. Bu denge barışa hizmet eder gibi görünmektedir. Ancak bu dinamit sandığı üzerine oturmuş bir insanın güvenliğinden farklı değildir. Bu bakımdan yabancı üslere ve yabancı ülkelerin kendileriyle doğrudan ilişkisi bulunmayan bölgelerde silahlı güçler bulundurmalarına karşıyız.

— Sayın Özgür, Akdeniz'deki Amerikan varlığı ve İngiliz üsleri Kıbrıs sorununu nasıl etkiliyor sizce?

Ö.Özgür: Kıbrıs sorununun temellerinden biri adanın stratejik bir ada olarak değerlendirilmesinden kaynaklanıyor. Emperyalizm için Kıbrıs, Doğu Akdeniz'de çok önemli stratejik öneme sahiptir. Ta 1950'lerde İngiliz Parlamentosunda bir dışişleri bakanı, Kıbrıs'ın **tam bağımsız olamayacak ülkelerden biri** olduğunu açıkça söylemişti. Sanırım sömürgeler bakanı Hopkins'di. O bakımdan emperyalizmin bölgedeki varlığı Kıbrıs sorununun çözümüyle doğrudan ilişkilidir. Aglo-Amerikan emperyalizmi özellikle, Kıbrıs'a hangi çözüm gelirse gelsin, adayı bir üs olarak kullanmak ve bunun için de kendilerine göre bir düzenleme isteyecektir.

— Sayın Erkut, Barış Derneği Başkanı olarak bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

Z.Erkut: Çıplak gözle baktığımızda, silahlanma yarışının dünyamızda her geçen gün arttığına, körüklendiğine ve nükleer savaş olasılığının arttığına tanık olmaktayız. Bu noktadan baktığımızda bölgemiz çıplak bir sinir gibidir. Üzerine dokunulduğunda etrafı zangır zangır titreten, etkisi altında bırakan hassas bir bölgedeyiz. Iran-Irak savaşının yıllardır sürmesi, İsrail'in Lübnan'a saldırıları, Akdeniz'de kara bir gölge olarak dolaşan ABD savaş uçakları, gemileri... Bunlar Akdeniz'de bir çatışma olasılığını artırıyor, bölgemiz de bundan endişe duyuyor. Bölgemizin stratejik önemi öteden beri vurgulanmıştır. Adamız Ortadoğu halk- ... komplolar Sirte Körfezinde bir savaş olasılığı yaratmış iki ülke sıcak savaşın eşiğine gelmiştir. Bu tehlike henüz giderilmemiştir. Akdeniz'in İspanya'dan, İtalya'dan, Yunanistan'dan Türkiye'ye kadar uzanan bir üsler şebekesine dönüşmüş olması sadece bölgemizi değil dünyamızı da tehdit eden bir durumdur. Bölgemiz hassastır. Bölgemizden savaş gemilerinin, savaş uçaklarının çekilmesi ve Akdeniz'in bir barış denizi olması doğrultusunda vazgeçilmez bir talebimiz vardır.

Alpay Durduran:
"Reagan yönetiminin işbaşına geçmesiyle, özellikle son dönemde ABD'nin değişen bir politikası var."

— Sovyetler Birliği'nin geçenlerde ABD'ye karşılıklı olarak filolarını Akdeniz'den çekme önerisi Amerika tarafından olumsuz yanıtlanmıştır. Tabi Sovyet önerileri içinde yabancı üslerin kaldırılmasına ilişkin bir öneri de vardı. Bunu nasıl karşılıyorsunuz?

A.Durduran: Sovyetler Birliği' nin bu önerisini olumlu bir adım olarak nitelendiriyoruz. Son zamanlarda Sovyetlerin bu gibi barışı güçlendirici politikalar ileriye sürdüğünü görmekteyiz. Bunların etkili olacağını umarım. Gerek nükleer silahların tamamen yok edilmesi, gerekse Akdeniz'den donanmaların çekilmesi teklifini biz olumlu bir şekilde ele aldık. Kuşkusuz öneriler hemen etki yapmazlar fakat kitleler bunun farkına varırlarsa olumlu izler yaratabilir. Bunu temmenni ederim.

Zeki Erkut:
"Üzerine dokunulduğunda etrafı zangır zangır titreten, etkisi altında bırakan hassas bir bölgedeyiz."

— Peki niye ABD bunlara ısrarla olumsuz yanıt veriyor?

A.Durduran: Reagan yönetiminin işbaşına geçmesiyle, özellikle son dönemde ABD'nin değişen bir politikası var. Bu, gerginlik yaratarak Sovyetler Birliği'nin yayılmasını önleme şeklinde ifade edilmiştir. Tabi gerginliğin yaratıldığı ortamda, korkutulan ülkelerde daha büyük bir güce dayanma isteği artıyor. Bu da Amerika'nın işine geliyor. Gerginlik arttıkça Amerika'nın

Özker Özgür:
"Sovyetler'in yeni önerileri yapıcı yaklaşımlardır. Ve bölgede, dünyada barış isteğini açıkça ortaya koyan önerilerdir."

Ö.Özgür: Sovyetlerin yeni önerileri yapıcı yaklaşımlardır. Ve bölgede, dünyada barış istediğini açıkça ortaya koyan önerilerdir. Amerika'nın olumsuz yaklaşımı da kuşkusuz egemen olan sınıfın yapısından kaynaklanıyor. ABD bir tekelci kapitalizm dönemi yaşamaktadır. Emperyalizm diye tanımlanan tekelci kapitalizmin yapısında sömürmek, başka ulusları baskı altında tutmak, savaş kışkırtıcılığı yapmak vardır. O bakımdan Sovyetlerin önerilerine, yaklaşımlarına, emperyalist Amerika'nın olumsuz yaklaşması doğaldır.

Z.Erkut: Sovyetlerin önerileri aslında, 1917 Ekim Devrimi'nden bu yana dış politikası haline getirdiği barış içinde yanyana yaşama politikasının bir devamı ve ilkeli bir gereğidir. Bu tavrının değişmez olması olumlu bir adımdır. Kaldı ki biz, dünya barışına hizmet eden, insan yaşamını savunmaya, yumuşamaya hizmet eden, savaş tehlikelerini geriletten, insanların, halkların, devletlerin, ulusların barış içinde yanyana yaşayacakları bir ortamı davet eden her türlü öneriye açığız. Bu önerileri olumlu buluyoruz. Yeter ki bu konuda ısrarlı, samimi olunsun, yeter ki daha ileri adımlar atılsın. Bu öneriler rasgele ortaya atılmış öneriler de değildir. Sovyetler Birliği'nin özellikle son dönemlerde sık sık dünya barışını sağlamaya yönelik önerilerinin bir parçası devamıdır. Dünyadaki nükleer savaş tehlikesinin giderilmesi ve 2000 yılına kadar nükleer silahların azaltılması, tamamıyla yok edilmesi önerileri, Kıbrıs konusundaki önerileri kamuoyunda ilgiyle izlenmektedir. Bütün bunlar barış politikasının savunulmasına hizmet eden olumlu önerilerdir. Akdeniz'den savaş filolarının çekilmesi önerisi de bir önecekinin devamıdır. Ve bu bölgede yaşadığımız için de bizi daha çok ilgilendirmesi gerekir diye düşünüyorum. Dileriz Amerika da bu yönde bir yaklaşımı politikasına koysun ve Akdeniz bir barış gölü olarak insanların ve bölge halklarının hizmetine sunulsun.

Çernobil'deki talihsiz kazayı emperyalizm alabildiğine sömürüyor

Çernobil kazasının ardından

Filiz KARDAM

27 Nisandan bu yana, tam 17 gündür Çernobil atom santrali kazası televizyon haberlerinde en çok zaman ayrılan olay olma özelliğini koruyor. Gazetelerde ise eğer manşette değilse, mutlaka ilk sayfada yine radyoaktif buluta ilişkin bir haber yeralıyor. Posta kutusunu açıyorum, içinden karmakarışık sayılar, ürkütücü zehirli madde isimleriyle dolu, bozuk bir Türkçe ile yazılmış bir bildiri çıkıyor. Atom reaktörlerine karşı propaganda yapan bir bildiri. Mektup geliyor memleketten, onun da sonunda her zamanki ana nasihatlari bölümü bu sefer alışılmadık bazı cümlelerle bitiyor: "Çok endişeliyim. Aman sakın açık havada fazla kalma, süt içme, yeşil sebze yeme.."

Iki haftadır emperyalizmin rotatifleri, antenleri, ekranları, gözümüzü, kulağımızı, düşüncemizi bir tek noktaya yöneltti. Çelişkiler, abartmalar taşıyan haberlerle, özellikle de Batı Avrupa halklarının radyasyon tehlikesi altında olduğu ilan edilerek, insanların yüreklerine korku salındı. Çernobil'deki talihsiz kazayı alabildiğine sömürdü emperyalizm!

Associated Press, UPI, Reuter gibi hergün dünyaya 35 milyon kelimelik enformasyon yayan ajanslardan kaynaklanan veriler tüm Batı basınını besledi, yönlendirdi. 800 iletişim uydusuna sahip, dünya televizyon yayınlarının yüzde 75'ini, radyo programlarının yüzde 65'ini ellerinde toplayan emperyalist ülkelerin ve en başta da ABD'nin basın-yayım tekelleri aracılığıyla Sovyet aleyhtarı kampanya başlatıldı. Çernobil olayı, teknolojisinden silahsızlanma alanında yaptığı önerilere dek her alanda Sovyetler Birliği'ne karşı güvensizlik yaratmak amacıyla kullanıldı.

Üstelik **Reagan** yönetimi, bu kampanyayı, sözümona Sovyetler Birliği'ndeki kazazedelere yardım etmekte geç kalmanın telaşı içindeymiş izlenimini vererek sürdürdü. Oysa, dünya çapında nükleer bir yıkımın hazırlığını yapanların,

Gorbaçov: İnsanların hayatı ve sağlığına karşı duyarlılığınızı eylemlerinizle ispat edin !

14 Mayıs günü Sovyet televizyonunda bir konuşma yapan Mihail Gorbaçov Çernobil'deki reaktör kazası ve bölgede yürütülen çalışmalar hakkında bilgi vererek bu tür kazaların önlenmesi amacıyla uluslararası işbirliği önerdi. Bu çapta bir kazanın Sovyetler Birliği'nde ilk defa meydana geldiğini belirten Gorbaçov reaktörde çıkan yangının söndürüldüğünü ve çevreye yayılmış olan radyoaktif maddelerin daha geniş bir alana dağılmaması için çalışmalara başlandığını söyledi.

Kaza ve uğranılan kayıplar hakkında bilgi verdikten sonra yardıma hazır olduklarını belirten yabancı uzmanlara ve özellikle de Amerika'dan gelerek hastahanelerde görev alan R. Gale ve P. Tarasaki isimli iki Amerikalı doktora ve bu felaket anında Sovyet halkının acısını açık yüreklilikle paylaşan herkese candan teşekkür etti.

Çernobil'deki kazadan sonra bir dizi NATO ülkesinde hükümet çevreleri ve bazı basın yayın organları tarafından başlatılan, **"binlerce insan öldü"** gibilerden uydurma **"haber"**lere dayanan kampanyayı sert bir dille eleştiren Gorbaçov bu yoldan sosyalist ülkelere karşı güvensizlik yaymaya çalışıldığını söyleyerek sözlerini şöyle bitirdi:

"Bununla birlikte unutmamak gerekir ki, karşılıklı bağımlılıklarla dolu dünyamızda barışçı amaçlarla kullanılan atomun problemlerinin yanısıra askeri amaçlarla kullanılan atomun problemleri vardır. Bugün asıl mesele budur. Çernob'l'deki kaza bir atom savaşı patlak verirse insanlığın ne büyük bir felaketle karşı karşıya kalacağını bir kere daha gösterdi. Şu anda dünyada depolanmış olan atom ve hidrojen bombaları Çernobil'de olup bitenleri kat kat geçecek binlerce ve binlerce felaketi yaratacak güçtedir.

Atomla ilgili soruların artan bir dikkatle ele alındığı bu koşullarda kendi halkının ve bütün insanlığın güvenliğini her yönüyle tartan Sovyet hükümeti, atom denemeleriyle ilgili tek taraflı durdurma kararını (moratoryum) bu yılın 6 Ağustos tarihine kadar, yani kırk yıldan fazla bir süre önce yüzbinlerce insanın ölümüne sebep olan ilk atom bombasının Hiroşima'ya atılışının yıldönümüne kadar uzatmaya karar verdi.

Bir kere daha Amerika Birleşik Devletlerini insanlığın tepesinde sallanan bu tehlikeyi taşıdığı sorumluluğa yaraşır bir biçimde dikkate almaya ve dünya kamuoyuna kulak vermeye çağırıyoruz. Insanların hayatı ve sağlığına karşı duyarlılıklarını ABD yöneticileri eylemleriyle ispat etmelidirler.

Cumhurbaşkanı Reagan'a yönelttiğim ve bizi misafir etmeyi kabul eden herhangi bir Avrupa ülkesinin başkentinde veya mesela Hiroşima'da derhal buluşarak atom denemelerinin yasaklanması için görüşme önerdiğim çağrıyı bir kere daha tekrarlıyorum.

Atom çağı uluslararası ilişkilere yeni bir yaklaşımı, farklı toplumsal düzenlere sahip devletlerin elbirliğiyle ölüm getiren silahlanma yarışına son verip uluslararası siyasi atmosferin kökten düzeltilmesi için çalışmalarını emrediyor. Bu başarılırsa bütün ülkelerin ve halkların verimli işbirliği için geniş ufuklar açılacaktır. Dünyanın bütün insanları bundan yararlanacaktır."

rilmişti. Bu koşullarda ABD'nin, Akdeniz'deki iki büyük uçak gemisine ek olarak 75 tonluk dev uçak gemisi **Enterprise**'ı da Akdeniz'e sessizce getirivermesi pek dikkat çekmedi.

Washington'da Libya'ya yeni bir saldırı durumunda Cruise füzelerinin kullanılması planları yapılmaya başlandı; hatta bu konu, Savunma Bakanı Weinberger ile Dış-

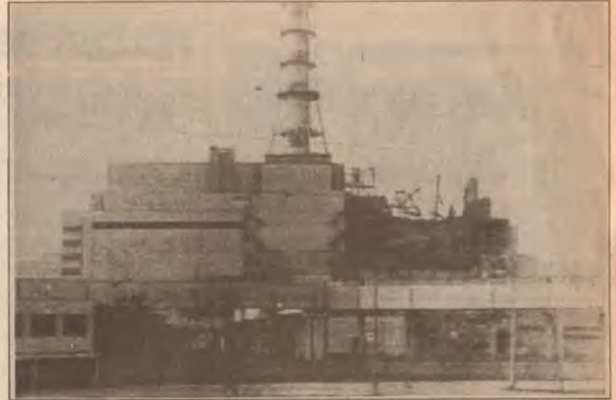
içinde bütün bu gelişmeleri izlememiz mümkün müydü?

Sosyalist radyoaktivite daha mı zararlı?

Şimdiye dek söylediklerimizden radyoaktivite tehlikesini ve insanların endişelerini küçümsediğimiz sanılmasın. Bilinmezlik, korktuğumuz şeyleri üstelik bir de tanımamız, elimizle tutamamamız her za-

limsel temellere oturmayan bilgiler sundukları gözlenmiştir.

Oysa, radyasyon alanında çalışan uzmanların verdikleri bilgilere göre, örneğin Federal Almanya için ölçülmüş olduğu söylenen normalin on kat üzerindeki radyoaktivite oranı, atom endüstrisi alanında çalışan işçiler için güvenlikli kabul edilen düzeyin çok çok altındadır. Yine uzmanlar 1963'e kadar denizlerde, yeryüzünde ve

Çernobil Atom Santrali SSCB'deki en büyük santralden biriydi

risiyle durduruluncaya kadar Federal Almanya'da radyoaktivite oranının şimdikinden kat kat yüksek olduğunu belirtmektedirler ki, buna karşın bugüne dek böylesi önlemler alınmasına hiç gerek görülmemiştir. Acaba radyoaktiv maddeler, yalnızca sosyalist ülkelerden geldiği zaman mı zararlı olmaktadır?

Güvenlik işbirliğini gerektiriyor

Çernobil'deki kaza insanlığın, nükleer gücü henüz tam anlamıyla kontrol altına alamadığının bir örneğini vermiştir. Ilk atom santralleri 30 yıl kadar önce kurulmuştur. Nükleer enerji alanı yeni bir bilim dalıdır. Bilim ve teknik alanındaki her hızlı gelişme gibi bu alanda da başarılar ve nimetler bazen çok pahalıya malolmaktadır.

Bugün dünyamızda toplam elektrik enerjisinin yüzde 15'ini üreten 374 atom santrali vardır, 157 tanesi de kuruluş halindedir. Japonya, Fransa gibi yeraltı kaynakları zengin olmayan birçok ülke için atom enerjisinden yararlanmak zorunluluk haline gelmiştir. Ancak atom santrallerinde güvenlik önlemleri konusunda daha pekçok şeyin yapılması gerekmektedir. Nükleer enerji mühendislerinin bir kısmının güvenlik açısından verdiği teminatlara karşın, birçoğu da atom santrallerinin ciddi kaza potansiyeli taşıdığı üzerinde ısrarla durmak-

liğini gerektiren bir konudur. Bilimsel birikim, teknoloji, deneyler ve işbirliği geliştikçe, maddi olanaklar genişledikçe, tehlikenin üstesinden gelmek, yani atom enerjisini en yararlı, en güvenilir biçimde insanlığın hizmetine sunmak mümkün olabilecektir.

Atom santrallerini hangi koşullarda, hangi oranda, ne tür ülkelerde kullanmak uygundur? Ülkemiz Türkiye gibi doğal ve daha ucuz enerji kaynaklarını henüz yeterince kullanamayan, teknolojik olarak geri ülkelerde atom santralleri gerekli midir? Güvenlik önlemlerinin uluslararası garantilere bağlanması için neler yapılabilir? Çernobil kazası bu yönde neler öğretecek, işbirliğini geliştirmenin yollarını açabilecek midir?

Sovyetler Birliği atom enerjisinin barışçıl kullanımında çok yönlü işbirliğine hazır olduğunu defalarca açıklamıştır. Kaza ise böyle bir işbirliğine gereksinim olduğunu bir kez daha sergilemiştir. Ancak bugün, özellikle ABD tarafından yaratılmış olan panik ortamında, doğruların yanlışlar içinde eriyip gittiği, güvenin kalmadığı kısa vadeli politik çıkarların gerçeklerin üstünü örttüğü koşullarda gündemdeki bu sorunları gerekli sağduyu içinde tartışıp değerlendirmek de güçleşmiştir.

Esas hedef gözden kaçmasın

Çernobil kazasının bize verdiği en önemli derslerden biri ise barışçıl amaçlarla kullanıldığında bile önemli tehlikeler doğurabilen nükleer gücün, askeri alanda sorumsuzca kullanıldığında, hatta istemeden yapılan küçük bir hata sonucunda bile, ne denli büyük bir felakete yolaçacağını kavratmak olmuştur.

Bu açıdan Çernobil olayı, atom silahlarının ortadan kaldırılması, atom denemelerinin durdurulması yönündeki önerilerin ne kadar yaşamsal olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Gündemdeki yakıcı sorun, atom silahlarına ve atomu en tehlikeli biçimde kullanmaya hazırlanan güçlere karşı mücadelenin yükseltilmesidir. **"Ölüm bulutu"** endişesi için de yanılıp esas hedefi gözden kaçırmayalım. Çernobil'deki olayın yeni yeni insanlarda, sıradan insanlarda nükleer tehlikeye karşı doğurduğu tepkiler doğru hedefini bulmalı, atom silahlarından arındırılmış bir dünya mücadelesine yöneltilmelidir.

Reagan SALT-2 Anlaşması'nı yırtmaya mı

kampanyayı, sözümona Sovyetler Birliği'ndeki kazazedelere yardım etmekte geç kalmanın telaşı içinde deymiş izlenimini vererek sürdürdü. Oysa, dünya çapında nükleer bir yıkımın hazırlığını yapanların, "sınırlı bir nükleer savaş olabilir" savıyla Avrupa'yı gözden çıkaranların Çernobil'deki kaza karşısında bu denli kaygılanmaları, insancıl ve iyi niyetli bir davranış olarak kabul edilebilir miydi?

Endişe bulutunun gizledikleri

Sistemli olarak yürütülen bu kampanya sonucunda büyüyen panik ve endişenin tozu dumanı, ABD'nin Libya saldırısını, Nevada Çölü'nde birbiri ardına yaptığı atom denemelerinin de üzerini örttü. Batı Avrupa'da insanlar, **"Acaba yarın hava nasıl olacak?"** yerine **"Acaba radyoaktivite ne kadar olacak?"** diye sorar hale getirilmişti. Ama radyoaktivite histerisi ... çekmedi.

Washington'da Libya'ya yeni bir saldırı durumunda Cruise füzelerinin kullanılması planları yapılmaya başlandı; hatta bu konu, Savunma Bakanı Weinberger ile Dışişleri Bakanı Shultz'un aralarını bile açtı. Bu olay da sıradan bir haber olarak, atom bulutu paniği içinde kaynadı gitti.

Yine bu arada Amerikan CBS televizyonu İsrail'in yakında Suriye'ye saldırabileceğini açıklarken, ABD yönetimi de Suriye'yi hedef olarak göstermeye başladı. Aynı günlerde Ingiltere, Suriyeli üç diplomatı sınırdışı ederken, mart ayı sonunda Batı Berlin'de Alman-Arap Dostluk Derneği'ne yerleştirilen bombanın da DDR'daki Suriye sefaretinden kaynaklandığı iddia edilmeye başlandı. Reagan yönetimi açıkça Ortadoğu'da yeni saldırı hazırlıklarının işaretini vermekteydi. Ama radyoaktivite histerisi

Şimdiye dek söylediklerimizden radyoaktivite tehlikesini ve insanların endişelerini küçümsediğimiz sanılmasın. Bilinmezlik, korktuğumuz şeyleri üstelik bir de tanımamız, elimizle tutamamamız her zaman endişelerimizi büyütür. Hele bir de buna yalan-yanlış, abartmalı bir yığın enformasyon eklenirse...

Gerçekten de Federal Almanya'da son onbeş gün içinde hükümetin ve yerel yönetimlerin verdikleri radyasyon ölçümleri arasındaki tutarsızlıkların yanısıra, bir taraftan **"bizim için tehlike yok"** derken koydukları yasakları ve aldıkları aşırı önlemleri görüp şaşırmamak ve büsbütün kaygılanmamak elde değildir. Öte yanda Kohl yönetiminin atom enerjisini sorumsuzca kullanımını gündeme getiren Yeşiller, AL gibi politik partilerin başını çektiği bazı grupların da taraftar sayısını artırmak amacıyla kamuoyuna abartmalı ve tutarlı bi-

normalin on kat üzerindeki radyoaktivite oranı, atom endüstrisi alanında çalışan işçiler için güvenlikli kabul edilen düzeyin çok çok altındadır. Yine uzmanlar 1963'e kadar denizlerde, yeryüzünde ve atmosferde atom bombası denemelerinin yerüstünde yapıldığını ve bu denemeler Sovyetlerin öne

pılması gerekmektedir. Nükleer enerji mühendislerinin bir kısmının güvenlik açısından verdiği teminatlara karşın, birçoğu da atom santrallerinin ciddi kaza potansiyeli taşıdığı üzerinde ısrarla durmaktadırlar. Atom santrallerinin daha tehlikesiz hale getirilmesi konusu çeşitli ülkeler arasında yakın işbir-

Federal Almanya'da Springer tekeline ait gazetelerden "Bild", atom santrali kazası sırasında yalanlara dayalı anti-komünist kampanyanın sistematik olarak sürdürülmesinde önemli rol oynadı. 29 Nisan günü "Atom Fabrikası yanıyor, 30 bin ölü mü?" manşetini atan "Bild", daha sonraki günlerde de radyoaktivite bulaşmış ölülerin gömülemediği binlerce kişinin, kaçmaya başladığı, Sovyetler Birliğin'de açlık başgösterdiği gibi yalanlarla yayınını sürdürdü.

Reagan SALT-2 Anlaşması'nı yırtmaya mı hazırlanıyor?

Mayısın ikinci haftasında çıkan **"TIME"** dergisinde yer alan haberlere göre Reagan, Vietnam'a ölüm saçmış olan TYP B-52 cinsinden kıtalararası bombardıman uçaklarının Cruise Missile füzelerini taşıyacak hale getirilmesini planlıyor ki, bu da SALT-2 anlaşmasının stratejik saldırı silahları alanında belirlediği sınırların aşılması anlamına geliyor. Reagan'ın bu planları, geçtiğimiz günlerde Tokyo'da yapılan yedi büyük kapitalist ülkenin zirve toplantısında müttefiklerine açıkladığı ancak Ingiltere ve Federal Almanya'nın bu planları onaylamadıkları bildiriliyor.

Altı yıllık bir uğraşıdan sonra 1979 yılında, Sovyetler Birliği'nin çabalarıyla ABD başkanı Carter ile Brejnev arasında Viyana'da imzalanan ve kıtalararası füzeler ile nükleer denizaltıların sayıca ve nitelik olarak belli sınırlarda tutulmasını öngören SALT-II Anlaşması Amerikan gericiliğinin baskısı sonunda ABD Senatosu tarafından onaylanmamıştı. Fakat ABD tüm dünyada gelişen tepkileri dikkate alarak yine de bu antlaşmaya uyacağını ilan etmişti.

Şimdiye dek ABD, Senato tarafından onaylanmamış olan ve bağlayıcı olarak da kabul edilmeyen bu anlaşmayı her zaman kağıt üzerinde bırakmak, ya da ondan adım adım uzaklaşmak için bahaneler yaratmak eğiliminde oldu. Ancak bütün çabalarına rağmen Sovyetler Birliği'nin bu anlaşmayı çiğnediği konusunda hiçbir kanıt gösteremediği için o da uymak zorunda kaldı.

Reagan yönetiminin bugünlerde konuyu yeniden gündeme getirmesi, Çernobil'deki kazanın ardından sertlik yanlılarının ülke içinde körükledikleri Sovyetler Birliği'ne karşı güvensizlik ortamından bu anlaşmayı bozmak için yararlanmak istediklerini gösteriyor. ABD'de silahlanma yarışını daha da hızlandırmak isteyen çevreler SALT-II'yi kendileri için önemli bir ayakbağı olarak görüyorlar.

42 yıl süren adalet

Almanya Komünist Partisi KPD'nin 1944 yılında Hitler in özel emriyle SS komandoları tarafından öldürülen Başkanı **Ernst Thälmann**'ın katillerinden **Hans Otto** Krefeld Eyalet Mahkemesi tarafından 4 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Böylece 42 yıl sonra da olsa adalet biraz olsun yerini bulmuş oldu. Savcılık mahkemeye verdiği dilekçesinde Hans Otto'nun Tählmann'ı doğrudan öldüren kişi olduğuna dair yeterli delilin olmaması için savunma avukatlarının istediği gibi beraat talep etmişti. Savcının bu talebi Federal Almanya ve dünyada sert tepkilere yolaçmıştı. Mahkeme heyeti Otto'nun cinayet sırasında görevli olduğunu ve gerçeğin cinayete yardım suçu için yeterli olduğunu vurguladı ve Otto'yu mahkum etti. Duruşmanın yapıldığı 15 Mayıs günü Krefeld'de mahkeme önünde yapılan uluslararası protesto mitinginde toplama kamplarında kader arkadaşlığı yapan yaşlı antifaşistler de hazır bulunmuş ve Otto'nun yargılanmasını istemişlerdi.

Uluslararası Atom Enerjisi Komisyonu Genel Başkanı Hans Blix yerinde gözlem ve araştırmalardan sonra açıkladı:

"Sovyetler Birliği gerekli önlemleri zamanında almıştır"

Çernobil kazasının hemen ardından Reagan yönetimi olayı yerinde soruşturma ve araştırma talebinde bulundu. Oysa ABD Kongresi Istatistik Bürosu'nun verdiği sayılara göre 1971 ile 1984 yılları arasında 14 ülkede 151 atom santrali kazası olmuş, ancak Washington hiçbirinden böyle bir talepte bulunmamıştı.

Daha sonra ABD kaynaklı haberlerde, Sovyetler Birliği, yeterli bilgi vermediği ve önlem almakta gecikmiş olduğu iddiaları ile suçlandı. Oysa Sovyet yönetimi, güvenilir uzman raporlarına dayanan bilgilere sahip olduğu 28 Nisan gününden itibaren dünya kamuoyunu düzenli bilgilendirmiş ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı yetkililerini olayı yerinde incelemek üzere SSCB'ne davet etmişti.

26 Nisan gecesi, saat 2 sularında meydana gelen kazanın ertesi günü öğleden sonra 40 bin kişinin iki saatlik bir süre içinde, bölgeye getirilen 1100 otobüs ile kenti düzenli bir biçimde boşaltmaları sağlanmış, kaza olduğunda bölgede bulunanlar tıbbi kontrol altına alınmıştı. Önlemler sürdürülüp, radyoaktivite oranı sürekli olarak denetlenirken, Kiev kentine gelen tüm çiftlik ürünleri de iki kez kontrolden geçirilmekteydi.

Mayıs ayı başlarında Sovyetler Birliği'ne gelen Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı yetkilileri, beş günlük incelemeleri sonunda Sovyetler Birliği'inin verdiği bilgilerin doğru olduğunu, kazadan sonra 24 saat içinde alınan önlemlerle radyoaktif sızıntının durdurulduğunu 9 Mayıs günü yaptıkları basın toplantısı ve yayınladıkları bildirge ile dünya kamuoyuna duyurdular.

Ayrıca Sovyetler Birliği tarafından yapılan açıklamalarda kendilerine **"iyi niyetle yardımcı olmak isteyen"** yabancı uzmanların minnetle kabul edilebileceği vurgulanarak, zaten şu anda aralarında ABD'nin tanınmış radyoloji uzmanları ve doktorları da olmak üzere çeşitli ülkelerden uzmanların bu olaya ilişkin olarak Sovyetler Birliği'nde bulundukları belirtildi. Ayrıca yapılan resmi açıklamalarda Sovyetler Birliği'nin atom enerjisinin barışçıl kullanımı alanında başka devletlerle işbirliğine, ve yine bu alanda Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın rolüne verdiği önem üzerinde de duruldu.

Bu arada yeri gelmişken, 1979'da ABD'de Harrisburg atom santralinde meydana gelen kazada, özel bir şirket tarafından işletilen bu reaktördeki olayı Amerikan Senatosu'nun bile on gün sonra öğrenebildiğini, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'na ise kazadan ancak iki ay sonra bilgi iletilebildiğini hatırlatalım. Öte yandan, Ingiliz basınında çıkan haberlere göre 31 Mart günü Ingiltere'de Kent County'deki atom santralinde meydana gelen kaza sonucunda atmosfere bir miktar radyoaktif gaz karışmış, ancak can kaybı olmayan olay, yetkililerce kamuoyundan gizlenmiştir. **"Guardian"** gazetesine göre bu olay, İngiltere'de kamuoyundan gizlenen ilk nükleer reaktör kazası da değildir.

Bu gerçekler bize, ABD'nin ve onun Avrupa'daki bazı müttefiklerinin Çernobil'deki kaza konusunda kopardıkları yaygaranın altında insan sağlığına verdikleri önem ve yardımseverlik dışında bazı şeyler yattığını göstermiyor mu?

Dünyada atom santralleri 1985

Ülke	Faal Atom Santrali	Sağlanan Elektrik Yüzdesi
Arjantin	2	23
Belçika	8	60
Brezilya	1	1
Ingiltere	33	19
Bulgaristan	4	32
Kanada	16	12
Çekoslavakya	5	15
DDR	5	12
Finlandiya	4	38
Fransa	40	65
Macaristan	2	5
Hindistan	6	2
Italya	3	4
Japonya	33	27
Hollanda	2	6
Pakistan	1	2
Güney Afrika	4	18
Güney Kore	4	18
Ispanya	8	24
Isveç	12	42
Isviçere	5	34
Tayvan	6	59
SSCB	50	11
ABD	98*	16*
FAC	18	30
Yugoslavya	1	5

(*) ABD'de 1986 Nisanından itibaren faal reaktör sayısı 101'e çıkarken, üretilen elektrik oranı da yüzde 17'e ulaşmıştır.

Kaynaklar: Nükleer Endüstriyel Forum ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı

Sovyet kozmonotlarından Leonid Kisim (ayakta), Oleg Makarov ve Genneadi Strekalov

Uzay taksisi ilk uçuşunu yaptı

Insanın ilk uzaya çıkışının 25. yıldönümünün kutlandığı bu yıl Sovyetler Birliği barışçı uzay araştırmalarında yeni bir adım attı. 20 Şubatta dünyanın çevresindeki yörüngesine başarıyla oturtulan MIR isimli (MIR barış demektir) uzay istasyonu dünyanın çevresinde dönen ve onlarca kozmonotun çalıştığı büyük istasyonların habercisi oluyor. MIR aynı anda dört başka uzay aracının daha rampa edebileceği şekilde yapılmış. Böylece ihtiyaca göre eklenebilen modullarla uzay istasyonunun büyütülmesi veya planlanan çalışmalara uygun olarak değiştirilmesi mümkün. Üstelik MIR bugüne kadar Sovyet kozmonotlarının uzayda aylarca kalarak rekor üstüne rekor kırdıkları Salut 7 tipi uzay istasyonlarından çok daha büyük. Uzun yıllardır büyük bir başarıyla kullanılan Salut 7 isimli istasyon da dünyamızın çevresindeki yörüngesinde işlemekte olduğundan böylece Sovyetlerin uzayda iki istasyonu olmuş oluyor.

6 Mayısta 53 gündür yeni uzay istasyonu MIR'de çalışmakta olan Leonid Kisim ve Vladimir Solovyov adındaki iki kozmonot uzay uçuşlarında yeni bir adım daha attılar: MIR istasyonundan Soyus T 15 isimli uzay aracına binerek 3000 km uzakta bulunan Salut 7 istasyonuna uçtular. Böylece şimdiye kadar yalnızca kurgu-bilim filimlerde gördüğümüz **"uzay taksisi"** ilk uçuşunu yapmış oldu.

Bu uçuşun önemi şurada: Bundan böyle uzayda kurulacak bir ana istasyona bağlı bir dizi küçük otomatik istasyonlar kur-

BİLİM–TEKNİK

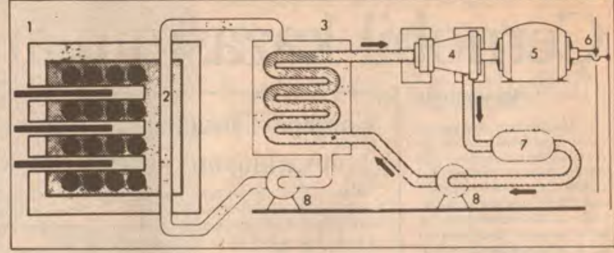
Radyoaktivite nedir?

Tabiatta su, tahta, toprak, tuz, zeytinyağı, yulaf gibi birbirinden farklı yüzbinlerce cins madde var. Bunlara ek olarak tabiatta bulunmayıp da insanın icad ettiği maddeleri biliyoruz: naylon, lastik, kağıt, yoğurt, benzin, peynir gibi. Çevremizdeki bu yüzbinlerce cins madde aslında yalnızca 92 tane **ana maddenin** (bunlara bilim dilinde **element** deniyor) birbirleriyle çeşitli oran ve biçimlerde karışıp birleşmesiyle oluşuyor. Dünyada ve tüm kainattaki yüzbinlerce cins farklı maddeyi bu 92 temel maddeye indirgemek mümkün. Bu 92 temel madde (yahut element) bütün diğer şeylerin meydana geldiği malzemeyi, yapı taşlarını oluşturuyorlar.

Peki atom nedir? Atom diye işte bu 92 elementin en küçük parçacıklarına deniyor. Birbirinden farklı bu 92 ana maddenin herbirinin kendisine has bir atomu var. Diğer bir deyişle dünyada ve tüm kainatta birbirinden farklı 92 çeşit atom var. Atomlar çok küçük. O kadar küçük ki on milyonlarcasını yanyana koysanız ancak bir milimetre ediyor.

Bilim adamları uzun zaman atomların maddenin en küçük zerreleri (taneleri) olduklarını, yani bölünmez olduklarını sanmışlar. Ancak 20. yüzyılın başlarında uranyum gibi bazı madenlerin atomlarının kendiliklerinden (durup dururken!) parçalanarak etrafa daha küçük parçacıklar ve bir takım ışınlar (röntgen ışınları gibi göze görünmeyen ışınlar) saçtıkları keşfedilmiş. Işte atomları böyle durup dururken parçalanan maddelere **radyoaktif** maddeler adı verilmiş.

1938 yılında ise ünlü Alman fizik bilgini Otto Hahn uranyum atomunu parçalamanın yolunu bulmuş. Bu keşif insanlığa atom çağının kapısını açmış.

1- Reaktör 2- Isı enerjisinin komple derece soğutma su sistemi ile nakli 3- Reaktörden gelen suyun ısısını ikinci bir soğutucu sisteme devrini sağlayan radyatör. 4- Türbün 5- Jeneratör 6- Elektrik hattı 7- Türbünden gelen buharın su haline dönüştüğü soğutucu 8- Su pompaları.

Bir atom reaktörünün şeması

Atom reaktörleri atomun parçalanmasıyla ortaya çıkan enerji ile çalışır. Reaktörlerde genellikle uranyum madeninin atomları parçalanmaktadır, fakat başka radyoaktif madenler de kullanılabilir. Atom reaktörlerinin çeşitli tipleri vardır. Çernobil'de kullanılan tipteki reaktörlerde uranyum çubukları (yakıt) büyük bir grafit bloğunun içine yerleştirilmiştir. Grafitin görevi uranyum atomlarından çıkan nötron parçacıklarını frenlemektir. Uranyum atomlarının parçalanmasıyla doğan ısı (enerji) reaktör bloğunu çepeçevre dolaşan suyu ısıtıp buhar haline getirir ve bu buharın çevirdiği türbünlere bağlı jeneratörlerle elektrik üretilir.

Böylece su hem reaktörü soğutuyor, hem de uranyumun parçalanmasıyla ortaya çıkan enerjiyi elektrik enerjisine dönüştürmeye hizmet ediyor.

Anlaşıldığına göre kaza bu suyun bir arıza sonucu aşırı derecede ısınıp hidrojene dönüşmesiyle ve bu hidrojenin patlayarak reaktör bloğunu hasara uğratmasıyla çıkmış. Soğutma sistemi işlemez hale gelince reaktörün içindeki grafit tutuşarak yanmaya başlamış. Sonuçta çevreye radyoaktif duman ve buhar yayılmış.

Radyasyonun etkileri

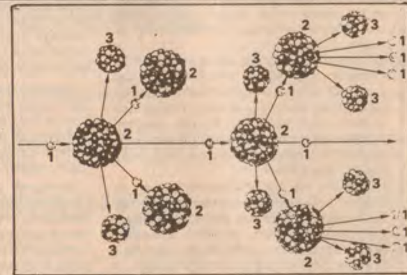
Atom reaktörlerinde ve atom bombası patlamalarında tabir yerinde ise **"yan ürünü"** olarak bir dizi radyoaktif elementler de üretiliyor Bunlar genellikle radyoaktif olmayan elemetnlerin radyoaktif hale gelmiş cinsleri (isotopları) oluyor. Atom bombası patladığında veya bir reaktör kazasında ortaya dağılan bu radyoaktif elementler solunum ve yiyecekler yoluyla veya doğrudan deriden vücuda girerek belli organlarda (örneğin kemiklerde, karaciğerde, kanda, gırtlaktaki bezelerde) birikiyorlar ve yaydıkları ışınlarla bu organlarda has; talıklara, özellikle de kansere yol açıyorlar. Radyoaktif ışınlar insanın görme, koku ve tat alma gibi duyuları tarafından farkedilmediğinden herhangi bir şeye radyoaktif maddelerin bulaşıp bulaşmadığını anlamak ancak özel aletlerle mümkün oluyor (gayger sayacı).

Amerikalı uzmanlar Çernobil kazasında ortaya dağılan radyoaktif maddeler yüzünden önümüzdeki otuz yılda 10-20 bin insanın kanserden öleceğini öne sürüyorlar.

Atom reaktöründe zincirleme reaksiyon

Yandaki şema atomun parçalanışını canlandırıyor. Bir nötron (1) uranyum atomunun (2) çekirdeğine çarpıyor. Bunun üzerine uranyum atomunun çekirdeği iki tane kurşun atomunun çekirdeğine (3) bölünüyor. Yani uranyum parçalanarak kurşun haline geliyor. Ayrıca üç tane de nötron fırlatıyor.

Bu nötronlar civardaki diğer üç uranyum atom çekirdeğine çarpa rak onların da parçalanmalarına yol açıyorlar. Böylece parçalanma süresi çok büyük bir hızla yayılıyor ve büyük bir enerjinin serbest bırakılmasına sebep oluyor.

Parçalanan uranyum çekirdekleri ayrıca burada gösterilmeyen gama ışınları da çıkarıyorlar.

Gerek bu ışınlar, gerek nötronlar ve gerekse diğer parcacıklar canlılar için son derece tehlikeli olan radyasyonu oluşturuyorlar.

tomurcuk postası

Merhaba

ta bulunan Salut 7 istasyonuna uçtular. Böylece şimdiye kadar yalnızca kurgu-bilim filimlerde gördüğümüz **"uzay taksisi"** ilk uçuşunu yapmış oldu.

Bu uçuşun önemi şurada: Bundan böyle uzayda kurulacak bir ana istasyona bağlı bir dizi küçük otomatik istasyonlar kurmak ve bunların zaman zaman ana istasyondan gelecek kozmonotlar tarafından denetlenip düzenlenmesini planlamak mümkün olacak. Sovyet bilim adamlarının açıkladıkları gibi pek uzak olmayan bir gelecekte büyük bir uzay istasyonunun yanısıra uzayda üretim yapan otomatik atölyelerin, araştırma yapan otomatik laboratuvarların kurulduğunu göreceğiz. Gagarin'in açtığı yolda ilerleyen Sovyet kozmonotları planlı bir çalışma sayesinde barışçı uzay araştırmalarında yeni yeni başarılar kazanıyorlar.

Amerikalı uzmanlar Çernobil kazasında ortaya dağılan radyoaktif maddeler yüzünden önümüzdeki otuz yılda 10-20 bin insanın kanserden öleceğini öne sürüyorlar. Ancak bu tür sayılan doğru değerlendirebilmek için bunları diğer bazı sayılarla karşılaştırarak ele almak gerekir. Örneğin yine Amerikalı uzmanlar ABD'de kömürle işleyen elektrik santrallerinin çıkardığı zararlı maddeler yüzünden **her yıl 10 bin** kişinin öldüğünü de belirtiyorlar.

GÜLDÜŞÜN

Ah bedel !

Sekiz hafta genişliğinde
İki ay ağırlığında
Düdükle beslenen
Resmi elbise ile süslenen
Yürümeyen uslanan
Fasulye ve nohutun ileri
tepmesiyle
Bulgur ve makarnanın geri
tepmesiyle
Eğitim alanıyla yemekhane
arasında
mekik dokuyan
Ve de tam otomatik çalışan
Amerikan kepi ve postalı
arasında
Sıkıştırılanlara bedelli asker denir

●

Müjde Ar çavuş olsa
Hülya Avşar komut verse
Ben yine isterim teskere

Türkan Şoray komutan olsa
Arzu Okay halimi sorsa
Gece 3-5 nöbetim olsa
Serpil Çakmaklı devriye olsa
Ben yine isterim teskere
Sabah kahvaltı bal olsa
Öğlen yemek et olsa
Ben yine isterim teskere

Burdur'da bedelli askerlik yapan bir okuyucumuz

● Kendini fesheden MDP'nin milletvekilleri kapanın elinde kalıyor

(FIRT'tan)

Sigara bırakma kampanyası

Sigaranın insan sağlığına verdiği zararı ve sigara tekellerinin milyonlarca insanın sağlığıyla kumar oynarcasına yürüttüğü milyarlık yatırımlar ve reklam kampanyaları düşünülürse, Milliyet gazetesinin açtığı **"Sigara bırakma kampanyası"** na diyecek yok. Milliyet bu kampanyayı başlatırken devlet büyüklerinden(!) de bu konuda demeçler aldı. Bizzat Evren bir demeçle bu kampanyayı başlattı ve destekledi. İlk bakışta gayet insancıl bir görünümü olan bu tavrın bir de öteki yüzü var. Bugün sigara bırakma kampanyalarını destekleyen Evren-Özal çetesi, aynı zamanda ülke yağmasına, Rothmans, Marlboro, Dunhill, Camel gibi sigaraları üreten tekelleri de ortak etti. Üstelik büyük kârlar ve ihracat kolaylıkları sağlayarak. Herhalde bu alicenap diktatör, sevgili halkının hiç değilse daha kaliteli bir nikotinle zehirlenmesini temin ederek, sevaba girmiş olmalı!

Kemal Gözütok/Hamburg

Merhaba çocuklar

1 Haziran Dünya Çocuklar Günü'nün 1950 yılından beri yani tam 36 yıldır kutlandığını biliyor muydunuz? Bu günde dünyanın dört bir yanında dilleri, dinleri, ulusları, renkleri birbirinden farklı olan çocuklar biraraya gelirler. Dostluk kardeşlik, barış şarkıları söylerler. Çocuklara kötü muamele edilmemesi için, dünyada aç, çıplak, okulsuz çocuk kalmaması için çağrılar yaparlar. Büyüklere çocukların da hakları olduğunu hatırlatırlar.

Tomurcuk Postası'nın okurları ve yazarları olan sizler de bize, bu yıl 1 Haziran'da neler yaptığınızı yazın. Biz de çalışmalarınızı diğer arkadaşlarınıza duyuralım. Bu anlamlı günün hepinize mutluluk getirmesi dileğiyle...

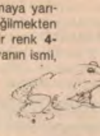
Sevgili çocuklar,

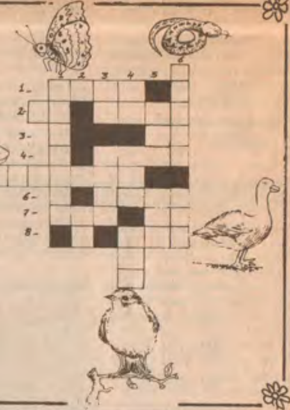
Mutlaka hepiniz çeşitli hayvan resimleri çizip, boyuyorsunuzdur. Bize en çok sevdiğiniz hayvanın resmini çizin ve onu neden sevdiğinizi yazın, gönderin.

Bir bilmecemiz var

Soldan sağa: 1- Su taşımaya yarıyan **2-** Tersi bir uzvumuz - Eğilmekten gelen bir emir, **3-** Tersi bir renk **4-** Meydan **5-** Resimdeki hayvanın ismi, **6-** Tersi bir renk, **7-** İçinde küçük küçük kor parçaları bulunan kül, **8-** Resmini gördüğünüz hayvanın ismi

Yukarıdan aşağıya: 1- Resimdeki hayvanın ismi, **2-** Bir şeyin aslı, esası, **3-** Bir bağlantı edatı - Kaş, göz, ve burundan sonra gelir, **4-** Balık tutmaya yarar - Bir çoğul eki, resimdeki hayvanın ismi, **5-** Tersi bir isim - Dört yanı sularla çevrili kara parçası, **6-** Resmini gördüğünüz hayvanın ismi - Uzun saplı halk çalgısı.

Sevgili arkadaşlar

Benim adım Şura. 2. sınıfa gidiyorum. Bu mektubu yalnız yazıyorum. 8 yaşındayım. Dernekteki çocuk korosu ve folklorundayım. Bir de İsviçreli arkadaşlarımla Piyoner Grubu'ndayız. Benim İsveç'te amcam var. Bana kitaplar gönderiyor. Ona teşekkür ederim. Benim okuduğum kitaplar çok iyiydi. İnşallah siz de okursunuz. İsimleri: Küçük Kara Balık ve Bir Şeftali Bin Şeftali.

Piyoner grubumun fotografını gönderiyorum. Ben beşinci sıradayım. Hepinize sevgiler.

Şura Boz/İsviçre

Fakir Baykurt'un kaleminden

Köln'de demokrasi gemisi

Ren boylarının büyük şehri Köln'de Türkiye Öğretmenler Derneği, epeydir birbirinden güzel işler başarıyor. Bu şehirde ve çevresinde çalışan öğretmenlerimizin kendi aralarında, işçi yurttaşlarımızla ve Alman öğretmenleriyle dayanışma çalışmalarını Avrupa'nın öbür bölgelerindeki meslekdaşlarımıza örnek olarak gösterebiliriz.

Bu çalışmaları yurdumuzdaki öğretmen etkinlikleriyle kıyaslama olanağımız ne yazık yok. Çünkü şimdi orada Türkiye Öğretmenler Sendikası-TÖS ile TÖB-DER kapalıdır.

Köln ve Çevresi Türkiye Öğretmenler Derneği için şu kadar söylemek yeter: Yaptığı kültür çalışmaları, açtığı ve sürdürdüğü kurslar, iki dilli olarak iki ayda bir çıkardığı **"Arkadaş"** dergisi, Köy Enstitüleri ve yurtdışındaki çocuklarımızın eğitim sorunları üstüne tartışmalı toplantıları, özellikle Ruhi Su'yu anma gecesi, birbirini izleyen yazın ve sanat akşamları, Almanya'da bol ödenekli bir kültür merkezinin, VHS denilen Halk Yüksek Okulu'nun çalışmalarıyla kıyaslanabilir.

Dernek şimdi de boşluğu duyulan Türkçe tiyatro konusuna el atarak **"Arkadaş Tiyatrosu"**nu kurmuştur. Buna başlamadan önce epey inceleme yapmış, topladığı bilgileri tartmış, belki bu yüzden biraz geç, ama sağlam bir başlangıç yapmıştır.

Sağlam başlangıcın kanıtları çok. Birincisi, işin başına Meray Ülgen gibi bir tiyatro sevdalısını

Onun yaptılarındaki erdem, şaşılacak derecedeki yalınlığı, yani sadeliğidir. Bu oyununda da öyle. Karagöz ile Hacivat, yani tâ Çin'den kalkıp bize kadar gelen, hattâ senindi, benimdi çekişmesi yüzünden Yunanlı komşularla aramızı yeniden açacak derecede uluslararası özellikte gölge oyununu alıp 1950'li yılların demokrasisine uyarlamıştır. **"Mastariko"** ülkesi, öteki adıyla Birleşik Amerika, kilometresi dolmuş hurda bir gemiyi, yakıtından temizlik çaputuna kadar her şeyini kendilerinden satın almamız koşuluyla, bize verecektir. Genel Müdür bunun için bir kaptan arar. Hacivat, dostu Karagöz'ü salık verir. On sekiz kişilik bir kurul gemiyi teslim almaya gidecek. Binlerce kişi başvurur. Gruba katılmak için rüşvet veren verene. Torpil patlatan patlatana. Sınav açarlar. Yüzseksen, ikiyüz kişi kazanır. Kadınlar, beyler, beyefendiler dolarlar. Oraya varışta Karagöz, geminin Mastarikolu kaptanıyla anlaşamaz. Çevirmeni dil bilmez. Üstelik kekemenin biridir. Zor şer gemiyi teslim alırlar. Akla gelmedik kaçak öteberiyi yükleyerek denize açılırlar. Hurda, ağırlıktan zor yüzer. **"Çabalama kaptan, ben gidemem.."** diye inler sık sık. Bin güçlükle Haliç sularına kadar gelebilir.

Schultze, Krefeld'ten gelip gidiyor. Bunlar sahnede görünenler. Işıktan müziğe, getir götürden kapıda durmaya, dergi dağıtmaya kadar daha nice görünmeyen **"arkadaş"** şevkle çalışarak oyunu ayağa kaldırıyorlar. Gene belirteyim, çoğunu öncelerden tanıdığım bu **"arkadaş"**ların tiyatro yanlarını bilmiyordum. Özgen Ergin'i, bu yazar dostumu bu derece başarılı bir oyuncu olarak asla düşünmüyordum. Üç rolde üstün başarılı olan Yavuz Kürkçü'yü, ikişer rolde başarılı Emire ile Figen kardeşlerimi, oyuncular arasında sevimli kompozisyonlar çıkaran Necati Şahin arkadaşımı nasıl öveceğimi inanın bilemiyorum.

Yirmibeş yıldır işçilik yaptığımız Avrupa ülkelerinde, eğitim gibi kültür gereksinmelerimiz için de hükümetlerin sözleşmelere yazılı görevleri vardır. Bunlar bizim için ya pek bir şey yapmadılar, ya da çok az yaptılar. Özellikle Türkiye'den şu denecek hizmet gelmedi. Özel girişim olarak gelenler konser adı altında bizlere çok pahalı biletler keserek dönüp gittiler. Berlin başta, Zürih'te, Stuttgart'ta, Köln'de epeyce tiyatro girişimi oldu. Recklinghausen Ruhr-Festspielhaus'ta gerçekleştirilen güzel girişimi şimdi yeniden düşünüyorum. Yıllar önce tek başı-

İsveç'te yaşayan sanatçılarımızdan Demir Özlü ile bir söyleşi

"Onun bunun pasaportuna el koymak kontrgerilla hukukudur"

Osman İKİZ

Son yıllarda İsveç'te yaşamakta olan yazar ve hukukçu **Demir Özlü** için de bir süre önce **"yurda dön"** çağrısı yapıldı. 12 Eylül darbesinden kısa bir süre önce Türkiye'den ayrılarak İsveç'e gelen ve darbeden sonra yurtdışında düzenlenen eylemler içinde aktif olarak yer alan Demir Özlü **"yurda dön"** çağrılarını ve **"vatandaşlıktan atılma"** uygulamalarını **"kontrgerilla hukuku"** olarak değerlendirdi.

Geçen yıl Türkiye'de yayınlanan son kitabı **"Bir Beyoğlu Düşü"**yle yazın dünyasında tekrar uzun uzun sözü edilen Demir Özlü, edebiyat çalışmalarına 50'li yıllarda şiirle başladı. Daha sonra varoluşçu ve gerçeküstücü öyküleriyle tanındı. İstanbul Hukuk Fakültesi mezunu olan Demir Özlü askerliğini **"sakıncalı er"** olarak Muş'ta yaptı.

Demir Özlü'yle **"yurda dön"** çağrısının yasal özü, edebiyatçının göçmenlik yaşamında dil sorunu, yeni çalışmaları ve eserlerindeki karamsarlık üzerine bir söyleşi yaptık.

Yurda dön çağrısı yapılan Demir Özlü halen İsveç'de yaşıyor

Osman İkiz: "Yurda dön" çağrısıyla hakkında bir yasal işlem başlatılmış bulunuyor. Bir hukukçu olarak "yurda dön" çağrıları ve vatandaşlıktan atma uygulamaları için ne diyorsun?

Demir Özlü: Bu "yurda dön" çağrısı ve benzeri **idari** işlemler, iç hukuk bakımından da, uluslararası hukuk bakımından da geçersiz işlemlerdir. Onun bunun pasaportuna el koymak da, hiç yeri olmadığı halde, **"kontrgerilla"** hukukudur. **"Vatandaşlığı kaybettirme"** işlemleri, hukuk tarihi bakımından **Vandal** hukukuna dayanır. Bizde, uzun yüzyıllar, koskoca Osmanlı İmparatorluğu dahi kullanmamıştır. Sadece Abdülhamid'in Yıldız Mahkemeleri benzeri bir durum ya-

Osman İkiz: Yedi yıldan beri yurtdışındasın Ana dilinizle ilişkin nasıl? Bir edebiyatçı için yurdundan uzak olmak çalışmaları için sorun yaratıyor mu?

Demir Özlü: Yurtdışında oturmak dille ilgili kayıplar doğurmuyor. Ben 44 yaşında Türkiye'den dışarıya çıktım. Dille ilgim olgunlaşmıştı. Öyle sanıyorum ki, bir insan, belki ancak otuz yılda dilini yitirebilir. O da diliyle ilgilenmezse. Yurt dışında oturmak dil üzerine bilinçlenmeyi de beraberinde getiriyor. Özellikle dilin sözdizimi olanakları ve ses olanakları bakımından... Kendi dilleri yazarların ülkesidir. Alman şairi Rainer Maria Rilke, en güzel kitabını, en güzel şiirlerini, yur-

yoğlu'nda sadece yaşayan değil, Beyoğlu'nu yaşayanlardan olduğunu bilirler. Stockholm'de yazılan bu kitap umutsuz bir özlemi mi dile getiriyor?

Demir Özlü: Son yayınlanan kitabım **"Bir Beyoğlu Düşü"** üzerine bana yazan arkadaşlarım, kitabın nostaljiyle dolu olduğunu ve yeni -hayalî- bir Beyoğlu'nun yaratıldığını, ya da Beyoğlu'nun imgelerinin (hayallerinin) ardımı bırakmadığını yazdılar. Eleştirmenler de. Bu açıdan bakarsak, bu uzun-hikâyenin -ki ben **"anlatı"** başlığını koydum- yurtdışında -Stockholm'de- oturmak yüzünden yazıldığını kabul etmek gerekiyor. Düşlerin de hikâyede yüklendiği rol bu yüzden ön plâna çıktı. Ama anlatı, Berlin-

Osman İkiz: Senin için karamsar yazar deniyor.

Demir Özlü: Kötümserlik konusunu, insanlığın ilerleme istemine aykırı görmüyorum. Kötümserlik konusunu dışlarsak, örneğin çağdaş Latin Amerika edebiyatının en sanatsal örneklerini de, Alman romantizminin pek çok yazınsal ürününü de dışlamamız gerekir. Tersine bunlar da, insanlığın **"insancıl kültür birikiminin"** çok yetkin, yaratıcı örnekleridirler. Sonra her kötümserlik, sinizmle ya da onun bir türevi olabilecek olan "herşeyden vazgeçme" ile birleşmez. Kötümserlik, sırasında, özgürlük isteminin çok derinden duyulmasından da doğabilir. Nihayet, geleceğin kuruluşuna bu tür kö-

topladığı bilgileri tartmış, belki bu yüzden biraz geç, ama sağlam bir başlangıç yapmıştır.

Sağlam başlangıcın kanıtları çok. Birincisi, ,şin başına Meray Ülgen gibi bir tiyatro sevdalısını bulup getirmesidir. Kimi çevreler Meray Ülgen'i ünlü bir tiyatro oyuncusu, kimi çevreler kendini tam ortaya koymamış bir karikatürcü olarak tanır. Ben de Türkiye Öğretmenler Sendikası-TÖS' ün yirmi yıl önce Sermet Çağan yönetiminde kurduğu tiyatronun özverili oyuncularından biri olarak tanımıştım. Aramızdaki tanışıklık, karşılıklı sevgi ile çok eskilerden sürer gelir. Garip değil mi, onun karikatürcülüğünü bilmezdim. Hattâ düşünmezdim. Çünkü tiyatro sevdası, yakasına yapıştığı insanın elini kolunu da bağlar, öteki sevdalara pek yer ve olanak bırakmaz, o kadar güçlüdür. Çabalarını on beş yıldır Almanya'da sürdüren bu eski dostun Berlin'deki ünlü Schaubühne'de Kerim Avşar, Dilek Türker, Ayla Algan, Engin Akçelik, Tuncel Kurtiz gibi arkadaşlarıyla çıkardığı oyunları görüp alkışlama fırsatı bulmuştum. 4 Mayıs günü Köln'de sergilenen oyunu görmeye de koşarak gittim.

Avrupalıların **"amatör"** dediği türden bir çalışma, ama nasıl anlatayım, Köln gibi tiyatronun yeni atılımlar yaptığı bir şehirde sergilenen bu oyunu çekinmeden **"profesyonel"** denilen ödenekli tiyatroların yamacına dikebilirsiniz. **"Arkadaş"** oyuncularının sanatından sadece Türkçe anlayanlar değil, öbür dillerden kimseler de rahatça tat alabilir. Oyun Türkçe dilliler için sadece sanat olayı olarak bile büyüktür. Üstelik eğitsel, siyasal boyutlara da sahiptir.

Meray Ülgen önce arkadaşlarıyla kafa kafaya vererek uygun bir oyun seçmiştir: **"Demokrasi Gemisi"**, öteki adıyla **"Karagöz' ün Kaptanlığı"**. Aziz Nesin kendisi de sık sık belirtmiştir, o sadece ünlü bir gülmece yazarı değil, Meray Ülgen'den daha beter bir tiyatro sevdalısıdır. Yazmayı tasarladıkları, özellikle yazamadıkları, düşleri, çağlar içinde çığır değil, yollar açacak yapıtlardır. Ama bastıran öteki işlerden vakit ve olanak bulup yazamaz hepsini. İnsanın sorası gelir: Yazdıkları bu kadar olanın acaba yazamadıkları ne kadar?

lebilir.

şünüyorum. Yıllar önce tek başı-

Aziz Nesin bu kadar yalın konu içinde, baştakilere uçtakilere, içerdekilere dışardakilere binlerce iğne batırır. Sanatın acı veren, ama sağlık getiren iğneleridir bunlar. Oyun binbir çiçekli bir Türkçe ile örülür. Yazar, geleneksel gölge oyunu ile yeni sahne ögelerini birbirine ustaca sarar. Çok eskinin toplumsal hastalıkları ile yeni demokrasinin rezillikleri bir arada gösterilir. Nesin'in Karagöz ile Hacivat için gerdiği perde çok şükür bir **"ar namus perdesi"** olur. Böylece dünden günümüze sürüp gelen hastalıkların dermanını da açıkça gösterebilir. Oyun topluca söylenen türkülerle başlayıp geliştiği gibi, öylece de biter. Aziz Nesin'in oyunu, tıpkı öyküleri gibi olağanüstü yalınlıkla yapılanır. Onun becerisi topluma bu derece yalın konuların penceresinden bakışından kaynaklanır.

Arkadaş oyuncularının her biri Almanya'da ama ayrı ayrı yerlerde yaşıyorlar. Karagöz'de Erdoğan Egemen, Hacivat'ta Hasan Taşkale, Genel Müdür'de Özgen Ergin, iki role çıkan Necati Şahin, Figen Canatalay, üç role çıkan Yavuz Kürkçü, Yağcı'da Mustafa Fidan Köln'de oturuyorlar ve öğretmenlikten yapıcılığa kadar çeşitli işlerde çalışıyorlar. İki önemli role çıkan Emire Neubauer, Münster'de hastane emekçisi. Bütün provalara ve oyunlara oradan geliyor. Özkan na omuzlandığı **"Eski Fotoğraflar"**dan sonra iki yıldır **"Sevdican"** ile gönüller kazanan Dilek Türker'i düşünüyorum. Demokrasi Gemisi'ni birlikte seyrettik. Ne oldu bütün bunlar? Yeller üfürdü, sular mı götürdü? Dilek Türker'e söyledim: **"Sizin bir ömrü onurlandıracak kadar güzel çabalarınızın izlerini gördüm sahnede. Ruhunuz ayrı ayrı her oyuncuya geçmiş sanki.."**

Doğru ama bunların hepsi birer güzel anı oldu. İyi başlayanlar bile kalmıyor. Recklinghausen'de **"Kömür Ocaklarının Bedeli"**'ni görmeye gitmedi bizim yurttaşlar. Berlin'dekini yaşatmaya yetecek seyirci desteği olmadı. Kaygılıyım, buna da olmayabilir. Kimi güzel işler başladığı yerde sönüyor, çok görüyoruz.

Yarın öbürgün **"Arkadaş Tiyatrosu"** da sönerse, bu sanatsal yetersizlikten ötürü olmayacak asla. İki kez gördüğüm oyunda sanatsal başarıyı bütün tamlığı ile saptadım. Günümüz koşullarında bu tiyatro sönerse, desteksizlikten sönmüş olacaktır.

Desteği sadece Köln kültür yöneticilerinden degil, kendi yurttaşlarımızdan, bizi temsil görevi üstlenmiş kişi ve kuruluşlardan da bekliyorum. Tiyatrosuz kalan halkımızın, çocuklarımızın, gençlerimizin durumları ortada iken, bu çağrımın işitilmesini ve anlaşılmasını diliyorum.

tarihi bakımından **Vandal** hukukuna dayanır. Bizde, uzun yüzyıllar, koskoca Osmanlı İmparatorluğu dahi kullanmamıştır. Sadece Abdülhamid'in Yıldız Mahkemeleri benzeri bir durum yaratmıştır. Ben 12 Eylül'den önce, gençliği ve insanlarımızı düşürdükleri durumdan duyduğum üzüntüyle İstanbul'dan ayrıldım. Askeri darbeden sonra da düşünce özgürlüğümü korumak için Avrupa'da kaldım. Gerçekten de düşünce özgürlüğümü korudum. Yaşamımın, bundan sonraki döneminde de, düşünce özgürlüğümü korumak için, gereken bedeli ödemekten çekinmeyeceğim.

raberinde getiriyor. Özellikle dilin sözdizimi olanakları ve ses olanakları bakımından... Kendi dilleri yazarların ülkesidir. Alman şairi Rainer Maria Rilke, en güzel kitabını, en güzel şiirlerini, yurdunun dışında Paris'te yazdı. İngiliz yazarı James Joyce da öyle. Bertolt Brecht'i de unutmayalım. Ama bu demek değil ki, Avrupa'da kalmaya karar verdim. Hayır, özgürlük ortamı doğar doğmaz evime döneceğim. Orada yapacağımız çalışmalar var, savunacağımız fikirler var.

Osman İkiz: Türkiye'den ayrıldıktan altı yıl sonra ilk kitabın "Bir Beyoğlu Düşü" **oldu. Tanıyanlar Demir Özlü'nün Be.** ben **"anlatı"** başlığını koydum- yurtdışında -Stockholm'de- oturmak yüzünden yazıldığını kabul etmek gerekiyor. Düşlerin de hikâyede yüklendiği rol bu yüzden ön plâna çıktı. Ama anlatı, Berlin'de, **Literarirsches Colloquim'** da yazıldı.

Osman İkiz: Yeni çalışmalar var mı?

Demir Özlü: Daha öncesinde başka kitaplar da yazmıştım. **"Cennetin Öte Yakası"** adlı bir roman. **"Stockholm Hikâyeleri"** gibi. Bunlardan ilki, koşullar elverirse, bu yıl Türkiye'de yayınlanacak. Bir uzun hikâye, bir "anlatı" daha yazacağım: **"Berlin'de Sarı"...**

türevi olabilecek olan "herşeyden vazgeçme" ile birleşmez. Kötümserlik, sırasında, özgürlük isteminin çok derinden duyulmasından da doğabilir. Nihayet, geleceğin kuruluşuna bu tür kötümser insanlar da katılabilirler. Duygularımız içinde yaşadığımız dünya bölümünden ve çağımızdan ayrılamaz. Çağdaş karamsar yazarlar arasında pek çok demokrat ve ilerici insan vardır.

Osman İkiz: Avrupa ülkelerini sık sık gezen biri olarak, Türkiyelilerin kültür sorunlarıyla ilgili gözlemlerini söyler misin?

Demir Özlü: Avrupa'da bulunan Türkiyelilerin en büyük gereksinimi kültürel gereksinimlerdir. Bu alanda kendi başlarına bırakılmışlar. Örneğin, Paris'te yaşayan pek çok nitelik ressamımızı dahi tanımıyorlar. Bugün Avrupa'da üst-kültürü tanıtan enstitülere de, yüksekokul ve üniversitelere de gereksinme var. Bunu asla şoven bir açıdan söylemiyorum. Kendi üst-kültürünü edinemeyen bir topluluk, yabancı üst kültürleri de edinemez. Avrupa'daki Türkiyeli topluluklar, zaten içlerinde yaşadıkları toplumlarca "göçmen kültürü" denilen, bir alt-kültüre zorlanıyorlar. Yapılmış bazı iyi şeyler var örneğin, Berlin'deki Namık Kemal Kütüphanesi -Betanienhause- etkinlikler; Alman üniversitelerinin Türk çocuklarına kontenjan ayırması gibi. Derneklerin işlevleri popülist oldukça, kültür alanında pek bir yere varılamaz. Ciddi bir popülist tavır -popülist ideoloji değil- belki ancak politikada geçerli olabilir.

Sanata saygı

Sabahattin ŞEN

Geçmişte de bugün de kesinlikle anlaşılmış önemli bir nokta var. Sanat ve kültür insan yaşamının güzelleştirilmesinde, düzeltilmesinde ve uygarlaştırılmasında en önemli görevi yüklenmiştir. Bu alandaki geri kalmışlığın yıkımları savaşın getirdiği yıkımlardan daha kötü sonuçlar doğurmuştur. Savaşın getirdiği yıkımların, onu yaşayanlar üzerindeki etkileri gerçekten korkunçtur. Daha sonraki kuşaklar savaşın ne olduğunu tarih kitaplarında yaşar. Korkunçluğun derecesini anlayamazlar çoğu zaman.

Kültür ve sanat olaylarıysa yüzyıllarca kuşaktan kuşağa akar gider. Bu alandaki geri kalmışlığın ağır ve acı bedelini gelecek kuşaklar büyük kayıplar vererek öderler. Bugün artık ülkemizin yaşadığı 1. Dünya Savaşının ve Kurtuluş Savaşı günlerinin duyguları yaşanmaz. Yeni kuşağın çok uzağında bulunan şeylerdir. Ama yüzyıllardır kültür ve sanat alanındaki çarpıklıklar yaşamını sürdürmektedir. Çeşitli çalkantılar, açmazlar ve bunalımlarla sürüp gitmektedir yaşam. Yüzyılımızın kültür ve sanat alanındaki düzeyine yakışmayan üzücü örneklerle karşılaşıyoruz.

Bunlardan biri nisan ayı başlarında İstanbul'da belediyece parçalanarak yok edilen Mehmet Uyanık'ın heykeli olayı. Cumhuriyetin 50. yılı dolayısıyla İstanbul Belediyesince özenle seçilmiş olan sanatçılara İstanbul'un çeşitli yerlerine dikilmek üzere heykeller ısmarlandı. Mehmet'in heykeli bunlardan biriydi. Sanat ve kültür dünyamızda atılmış önemli bir adımdı. Bu heykeller İstanbul'un görünümüne günümüz sanatından da değerler katıyordu. Mehmet'in heykeli de Beşiktaş bulvarında kimseye zarar vermeden yaşamını sürdürüyordu.

Demek ki durum böyle değilmiş. Belediye başkanı: **"Birşeye benzemiyor. Anlaşılmaz birşey!"** diyerek parçalatılarak yokedilmesine karar verdi. Aslına bakılırsa bu karar bizce **"Birşeye benzemiyor ve anlaşılmaz birşey!"** Hem anlaşılmazlıktan şikayetçi olacaksınız hem de anlaşılmaz işler yapacaksınız...

CHP-MSP hükümeti döneminde **"Güzel İstanbul"** adlı bir başka sanatçının yaptığı bu heykellerden biri **"müstehcen"** bulunarak yerinden kaldırıldı. Fazla anlaşılır bulundu anlaşılan. O zamanın başbakanı olan Ecevit'in sanatseverliğinden olacak sanırım heykele zarar verilmedi. Bir depoda bugüne dek hapis cezasını çekip durmakta. Gün gelir de bu yapıtı dikecek bir yer bulunur elbet. Ama Mehmet'in heykelini nasıl dikeriz yeniden?.. Akan deredeki suda bir kez yıkanılması gibi bir yapıt da bir kez ortaya konulup gerçekleştirilebilir.

Basında olayın yankılanması üzerinde İstanbul Belediye Başkanı Dalan: **"Birşey olmaz canım! Yeniden yaptırırız!"** buyurmuşlar. Mehmet de buna yanıt olarak: **"Niye, o sakal mı ki yeniden çıksın!"** demiş.

Olaya doğru açıdan baktığımızda üç korkunç olguyu görüyoruz. Birincisi: Bir sanat yapıtını anlamamaktan dolayı değersiz bulmak. İkincisi: Onu parçalatmak. Üçüncüsü: Bunun sorumlu ve yetkili ellerce yapılması. Bunun ötesindekileri saymayı gerekli görmüyorum.

Paris işgalinde Picasso yaşamını ve sanatını işgal altında sürdürdü. Üstelik faşizm Picasso'nun yaptıklarını korkunç bir şekilde karşısına almıştı. Yoz sanat diyorlardı Picasso' nun yaptıklarına. Gene de ne kendisine ne yaptıklarına dokunmadılar. Savaşı kazansalardı ona da sıra gelirdi belki.

İstanbul'a dikilen 50. yıl heykellerinden biri de Tophanedeki İşçi Heykeliydi. Gizli bir saldırı sonucu kolunu kırdılar. Kol onarılmaya çalışıldı ve heykele yeni bir saldırı önlendi. Birkaç heykele de boya moya sürüldü. Güzeli yakıştıramadık mı ne kendimize? Ama bunlarda yetkililer yapıtları korumaktan yanaydı. Bizde sanat yapıtlarını koruma yasası vardır. Yetkililer bu yasaya uymakla yükümlüdür. Mehmet'in heykelinin başına geleni nereye oturtacağız? Yoksa sanat yapıtlarını yok etme yasası mı çıkmıştı o gün?

Kırma, parçalama olayına aklı başında basın ve kişiler sessiz kalmadılar. Bunun üzerine Beşiktaş Belediye Başkanı: **"Ben yıktırmadım, İşçiler yıktı..."** diyerek sıyrılmaya çalıştı.

Mehmet'e sordum, yanıtı nasıl bulduğunu. O da: **"Bu heykeli işçilerle çalışarak birlikte oraya diktik. Bugüne kadar birşey yapmadılar. Bugün neden yapsınlar ki?"** dedi. Evet NEDEN?

Bir sanat yapıtını herkes anlayamayabilir. Herkesin de beğenme zorunluluğu da yoktur. Buna karşı sanata karşı anlayış ve saygı zorunludur. Uyanık'ın heykeli için yapılması gereken en son şey ona zarar vermeden onu oradan başka yere taşımak olmalıydı. Kaldı ki bunun da hesabını vermek koşuluyla. **"Güzel İstanbul"** heykelinin kaldırılma olayının hesabı bugüne dek verilemedi. Gülünçlüğünü koruyup durmakta.

Bu olay gelecek kuşaklara umarım ders olur.

Türkiye Postası

SİZİN İÇİN GÖRDÜK, DUYDUK, OKUDUK

DEDİLER Kİ...

"Para lafını duyunca bir hoş oluyorum." **Ünlü işadamlarından Sakıp Sabancı**

"Ağaç partisi kendisine amblem olarak Muhafazakar Parti'nin eski çınarını almış. Zaten bakıyorum hep terkedilenleri aldılar. Yani senin anlayacağın bunlar eskici dükkanı olup çıktılar." **MDP eski Genel Başkanı Turgut Sunalp**

"Fevkalade güzide bir kadromuz var. MDP ile HDP birbirine karıştırılmamalı." **Hür Demokrat Parti (HDP) Genel Başkanı Mehmet Yazar**

merak etme sen." **Çalışma Bakanı Mustafa Kalemli**

"Bir bakış baktın kalbimi yaktın"

"İlaç alayım diye çaldığımı yazsanıza"

İlaç almak için çaldı diye

"Yazıyorsunuz çaldı, çırptı diye. Yazsanıza adamın karısı üç yıldır yatalak. Yazmazsınız değil mi? Çoluk çocuk aç, 210 lira ilaç parası bulamadım. İlaç alayım diye çaldığımı yazsanıza."

Bu sözler, İnfaz Yasası'ndan yararlanarak hapisten çıkan ve 41 gün sonra Topkapı'daki Saray Çikolata fabrikasından 58 bin 500 lıklar ardında dışarı çıkacağı günü beklemiş Kocaoktay. Ama dışarı çıktığında ortalık hiç de güllük gülistanlık değilmiş. Bırakın

"Paranız varsa politikaya girin"

Geçtiğimiz günlerde Türkiye'ye yatırım yapan uluslararası bir tekelin üst düzey yöneticisi şöyle demişti:

"Türkiye'de devlet sektörü, özel sektör ve Koç sektörü olmak üzere üç sektör vardır. Biz Koç sektörünü tercih ettik."

Cumhuriyetin ilan edildiği yıllarda Ankara'da küçük bir dükkanla ticarete atılan Vehbi Koç artık bugün ülke ekonomisinde Koç sektörü olarak anılan bir yere sahip. Şirketlerini çocuklarına bırakan Koç artık zamanını sosyal faaliyetlerde (!) bulunarak geçiriyor. Üniversitelerde gençlere zengin öğütleri veriyor.

İTÜ Makina Fakültesi'nde verdiği konferansta, bir dizi öğütler sıralamış gençlere. Öğütlerin tümü de sonuçta paraya, yani köşeyi dönmeye bağlanıyor. Ancak, bunlardan biri, Türkiye'de politik yaşamın geldiği noktayı sergilemesi açısından ilginç. Koç, *"Politikaya atılacaksanız muvaffak olmanız için mali takatinizin olması lazım"* yani *"paranız varsa politikaya girin"* diyor.

Tecrübe konuşuyor, boş laf değil, Türkiye'nin politik ve ekonomik yaşamında önemli yeri (!) olan Vehbi Koç konuşuyor. Gerisini de biz tamamlayalım, Türkiye tipi demokraside eğer paran yoksa, bir holdinge sırtını dayaman da yeter!

Bayan Şahinkaya'dan inciler

ANAP Ankara Milletvekili Rezzan Şahinkaya bir süre önce tüm dünyada işkence yapıldığını, ancak gelişmiş, *"teknik" yöntemler uygulandığından "iz kalmadığını"* söyleyerek, *"bizimkiler ilkel yöntemle yapıyorlar, iz kalıyor"* demişti.

Bu pervasız açıklamaların ardından, şimdi de öğrenci yurtlarındaki ahlaksızlık üzerine yüksek fikirlerini beyan ediyor.

Bir süre önce basında Sabancı Kız Öğrenci Yurdu'nda öğrenci kızlar arasında fuhuşun arttığı, hatta yurtta bu işi yürüten bir şebekenin bulunduğu haberi çıkmıştı. Bayan Şahinkaya'ya göre, *"Bu binada kızların erkeklerle ilişki kurması çok normal"*

Daha neler göreceğiz!...

Ekmek değil, çanta

● İtalya'dan ithal edilen yeni çantalar, 35 bin liradan satılıyor. İçleri geniş olduğundan, hanımlar bütün ıvır zıvırlarını bol bol doldurabilecekler. Ekmek çantalar tutulursa, kaldırım taşı, tuğla ve briket şeklindeki çantalar da getirilecek... ● 11. sayfada

Ivır zıvır için ithal çanta

"Ekonomimiz düzlüğe çıktı", "Türkiye örnek ülke" diye Özal ve bakanları demeçler verirken, döviz sıkıntısının yeniden başladığı haberleri yer alıyor gazetelerde. İşte bu döviz bolluğunda ne ithal edeceğini şaşıran ithalatçılarımız, pek faydalı işlere yarayan ekmek çantaları ithal etmişler. Yanlış okumadınız. Çok akıllı ithalatçılarımızdan biri İtalya'dan ithal ettiği bu çantaları 39 bin liraya satıyormuş. Efendim çantalar çok büyük olduğundan hanımlarımız her

"Dış politika tıkır tıkır işliyor. Karşı çıkanlar affedersiniz kıç üstü oturdular." **Başbakan Turgut Özal**

"Partide hergün öpüşmekle zaman kaybediyoruz. Teşkilat içinde tokalaştıktan sonra öpüşmeyi yasakladım." **ANAP İzmir İl Başkanı Atilla Yurtçu**

"Radyasyonun önlenebileceğini söylüyorlarsa da aslında birşey yapmaları çok zor. En iyisi bu santralı bombalayarak ortadan kaldırmak gerek." **Devlet Bakanı, emekli asker Abdullah Tenekeci**

"Ben gizli operasyonların her türünün uygulanmasını öneririm. Bu operasyonların neler olacağı konusunda ayrıntıya girmem. Ancak kesinlikle can damarına vurucu olmasını dilerim." **ABD Dışişleri Bakanı George Shultz**

"Partinin manevi lideri Atatürk'dür." **Milliyetçi Çalışma Partisi Genel Başkanı, ülkücü Ali Koç**

"Biz küstüğümüz ormanda odun yakmayız. Boşadığımız kadının topuğuna bakmayız." **Pazardaki bağımsız milletvekillerinden Yılmaz Hocaoğlu**

ndan yararlanarak hapisten çıkan ve 41 gün sonra Topkapı'daki Saray Çikolata fabrikasından 58 bin 500 lira çaldığı için tekrar hapse düşen Necati Kocaoktay'a ait. Fabrikada olayın tatbikatı yapılırken, başına toplanan gazetecilere böyle bağırmış. Ardından da hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlamış.

Yıllarca demir parmak- ... cağı günü beklemiş Kocaoktay. Ama dışarı çıktığında ortalık hiç de güllük gülistanlık değilmiş. Bırakın sabıkalıyı, üniversite mezununun bile iş bulamadığı Türkiye'de, çaresizlik onu yeniden, 210 lira için hırsızlığa itmiş. Şimdi her şey sil baştan. Yeniden demir parmaklıklar ardında gün saymalar başlayacak. Kocaoktay Türkiye'deki binlerce örnekten sadece biri...

fuhuşun arttığı, hatta yurtta bu işi yürüten bir şebekenin bulunduğu haberi çıkmıştı. Bayan Şahinkaya'ya göre, *"Bu binada kızların erkeklerle ilişki kurması çok normal"* miş. *"Çünkü, Sabancı Kız Öğrenci Yurdu çok yüksek bir bina olduğundan denetlemesi çok zor. Üst katlarda kalan bir kız yatağına yastık koyup dışarı çıksa gece orada olmadığının farkına varılabilir mi?"* diyor bayan milletvekili.

Toplumun her kesimini saran fuhuşa böyle yaklaşıyor, ANAP milletvekili Şahinkaya. Herhalde çözümü de yurtların alçak binalara taşınmasında görüyor!

haberleri yer alıyor gazetelerde. İşte bu döviz bolluğunda ne ithal edeceğini şaşıran ithalatçılarımız, pek faydalı işlere yarayan ekmek çantaları ithal etmişler. Yanlış okumadınız. Çok akıllı ithalatçılarımızdan biri İtalya'dan ithal ettiği bu çantaları 39 bin liraya satıyormuş. Efendim çantalar çok büyük olduğundan hanımlarımız her türlü ıvır zıvırlarını dolduruyorlarmış. Çantalar çok revaçtaymış.

Geçtiğimiz günlerde gazetelerde bir araştırmanın sonuçları yayınlandı. Buna göre Türkiye'de çocukların büyük bir çoğunluğu meyvelerin adını bilmiyor, hatta ülkemizde yetiştirilen pek çok meyveyi de tanımıyor. Yoksulluktan bırakın eti, sütü, yumurtayı, sebzeyi, meyveyi, karnını doyurmak için ekmek bulamayan insanlarla dolu Türkiye. Dövizlerimizi ekmek çantalar ithal ederek harcamak, insanların gözünün içine baka baka onlarla alay etmek değil de nedir?

Konut Fonu'ndan "Kodamanlar Sitesi"

Bunlar da 10 yıldır bitmedi

İzmir Güzelbahçe koyundaki, önce sosyal mesken arazisi olarak ayrılan, sonra İzmir Belediyesi'nce toplu konut sahasına çevrilen arsanın üzerinde 10 ayda 64 villa bitiverdi. Aralarında Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı *Kaya Erdem*, Özal'ın kardeşi DPT Müsteşarı *Yusuf Bozkurt Özal*, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı *Ekrem Pakdemirli*'nin yanısıra çok sayıda bakanın, müsteşarın ve üst düzey yöneticilerinin bulunduğu 67 ortaklı kooperatif bu arsayı yok pahasına kapatmıştı. Bal tutanlar kooperatifi olarak anılan bu kooperatif gerçek değeri 200 milyonun üzerinde olan arsayı 12 milyon 500 bin liraya kapmıştı. Üstelik bal tutanlar Toplu Konut Fonu'ndan 3 milyon 750' şer bin lira da almışlardı.

Toplu konutçular, inşaat sektöründe rekor kırarak 10 ayda 64 villayı bitiriverdiler. Özal'ın işbitirici kadrolarının villalarının televizyon antenleri bile takılmış, iş sadece bahçe düzenlemesine kalmış.

Bu arsa yolsuzluğu ortaya çıktığında, *"Allah'ın dağında kendimize sığınacak bir ev yapıyoruz, niçin bırakmıyorsunuz?"* demişlerdi. Pek yakında Güzelbahçe koyuna nazır, Bodrum tipi beyaz boyalı dubleks villalarına yaz tatillerini geçirmeye gelecekler.

Türkiye'de başlıbaşına bir sorun olan konut sorununu, yüksek bürokratlar kendilerine gelince tüm bürokratik engelleri aşarak çözüvermişler.

Oysa fazla uzağa gitmeye gerek yok. Bu villaların bir kilometre uzağında 10 yıldır süren bir başka kooperatif inşaatı var. Dişinden, tırnağından artırarak, başını sokacak bir ev sahibi olmak isteyen Zirai Donatım memurlarının üyesi oldukları kooperatifin inşaatı çeşitli bürokratik engeller yüzünden 10 yıldır sürünüyor.

Zirai Donatım memurları ev peşinde sürüne dursun, yüksek bürokratlar yakında villalarına yerleşirler. Arsa yolsuzluğu küllenir. Sonra da pişkin pişkin basına demeç verirler, *"Bal tutan parmağını yalar"* diye. Ama ne zamana kadar?...

Utana sıkıla ANAP'a

Halka süngü gücüyle kabul ettirilen 82 Anayasası'nın, milletvekillerinin başka partilere geçmesini yasaklayan 84. maddesini Özal 15-20 gün için keyfi bir şekilde askıya aldı. Ardından mecliste milletvekili transferi başladı, ortalık birbirine girdi. Feshedilen MDP milletvekillerinin ve bağımsızların peşine düşen partiler arasında bir yarıştır başladı.

Bu yarışta peşine düşülen eski MDP milletvekili İmren Aykut *"Ortada öyle bir pazar havası var ki, satılık oy sahibi gibi, kapı arayan insan gibi görülmekten utanıyorum"* diyordu. ANAP'lılar mecliste eteğinden çekiştirmişler, yerlerde sürüklenmiş. *"Mutlaka bize gel, bizim partiye gir"* diyorlarmış. Hatta neredeyse kaçıracaklarmış. *"Manzara çok çirkindi, bu yolla demokrasiye gidilemezdi"* diyen İmren hanım iki gün sonra Başbakanlık konutunda yapılan özel törenle ANAP'a geçti.

Efendim, Semra hanımla, Turgut bey ona iftar sofrasında öyle nazik davranmışlar ki, sonunda dayanamayıp ANAP'a geçmiş. Hatta Semra hanım *"Merak etmeyin, hiçbir sorun çıkmayacak, beyefendinin otoritesi parti üzerinde büyüktür"* diyerek garanti bile vermiş.

İmren Aykut'a iki gün önce söylediklerini unutturan bu iftar sofrasında daha başka neler konuşuldu, neler vaad edildi bilemeyiz. Anlaşılan bu pazarda parsadan payına düşeni almakta gecikmeyi göze alamadı. *"Demokrasi mücadelesi"*ne devam etmekte ANAP, onun için en uygun partiydi, o da utana sıkıla kendisi için en uygun olanını seçti.